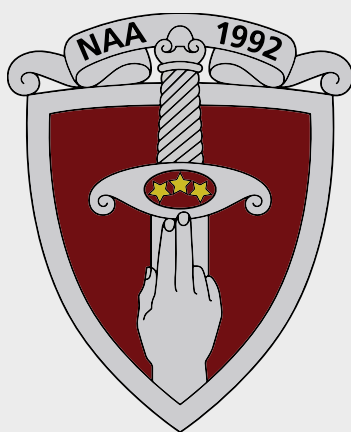

LATVIJAS NACIONĀLĀ AIZSARDZĪBAS AKADĒMIJA

KADETS

Nr. 52

Rīga 2024

IZDEVĒJI:

LATVIJAS NACIONĀLĀ AIZSARDZĪBAS AKADĒMIJA,
LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA

Redakcijas kolēģijas priekšsēdētājs: pulkvežleitnants Ēriks Keisters

Redakcijas kolēģijas sekretāre: Laila Tīgere

Redakcijas kolēģija:

pulkvežleitnants Gundars Sokolovskis

pulkvežleitnants Jānis Jansons

pulkvežleitnants Tomass Delvers

majors Armands Rutkis

komandleitnants Kristaps Sīpols

kapteinis Arturs Baltais

kapteinis Mārtiņš Zābelis

kapteinis Zigurds Labalaiks

kapteinleitinante Kristīne Timma

kapteine Sarmīte Gailīte

Dr. sc. pol. Toms Rostoks

LVA sadaļas redaktori:

virsleitnants (atv.) Andris Meikulāns, kapteine (atv.) Sarma Līne

Korektore: Agija Krasta

Maketētājs: Ernests Kajaks

Iespiests Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras tipogrāfijā

Redakcijas adrese:

Žurnāls "Kadets"

Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija

Ezermalas iela 8b, Rīgā, LV-1014

Par rakstu saturu, kas parakstīti ar autoru vārdu un uzvārdu, atbild to autori.

Žurnālā tiek izmantoti fotoattēli no rakstu autoru, Latvijas Nacionālās aizsardzības
akadēmijas, Latviešu Virsnieku apvienības, Valsts prezidenta kancelejas un

Aizsardzības ministrijas arhīviem

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS.....	6
Atskats uz sasniegto	6
Pārmaiņu priekšā: attīstības stratēģija 2023.–2031. gadam	8
JAUNUMI UN AKTUĀLIE NOTIKUMI NAA 2023. GADĀ	10
Vienoti mērķim! (instruktoru devīze).....	10
Maģistra studiju programmas ieviešana – ceļš virsnieku tālākizglītībā.....	11
NAA pārvaldības izmaiņu vīzija	12
Profesionālā bakalaura studiju programma “Sauszemes spēku militārā vadība”	13
Profesionālā bakalaura studiju programma “Jūras spēku militārā vadība”	14
Profesionālā bakalaura studiju programma “Gaisa spēku militārā vadība”	15
Vidējā līmeņa komandējošā sastāva un štāba virsnieka kurss.....	17
NAA Vada taktikas kurss.....	18
Manas pārdomas un pieredze NAA Vada taktikas kursa laikā	18
Baltijas valstu Jūras spēku Vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kurss	19
Sauszemes spēku taktisko operāciju kurss	21
Kājnieku nodaļas komandiera kurss	23
Manas pārdomas un pieredze NAA Kājnieku nodaļas komandiera kursa laikā	24
Zemessardzes vada komandiera kurss (ZS VKK) 2022./2023.	25
KIK – Kaujas izturības kurss	26
NAA kaujas prasmju uzturēšana Vasaras lauka nometnē	28
Jaunākais kadetu rekrutēšanā	30
Kadetu pētnieciskā konference	32
Mentoringa programma kadetiņiem	33
Bibliotēkas aktualitātes	34
NAA tālmācības platforma ILIAS	36
Šaušanas simulatoru izmantošana NAA kadetu apmācībā	39
Personāla kompetenču attīstības rakursi.....	41
Notikumi sportā 2023. gadā	44
TRADĪCIJAS UN MANTOJUMS	47
Melnās kafijas vakars.....	47
Kadetu stāsti par Baltās nakts iesvētībām	49
2023. gads Krīvu padomē.....	51
Ar pagātnes piemēru mūsdienās.....	54
STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA	56
Starptautiskā sadarbība Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā.....	56
Nacionālās aizsardzības akadēmijas sadarbība ar Ukrainu	60
Uz nākotni orientētā Baltijas Aizsardzības koledža (Baltic Defence College, BALTDEFCOL).....	61
Dalība Vestpointas “Sandhurst” sacensībās	64
Atskats uz “Sandhurst 2023”	65
Ārvalstu studējošo prakses NAA	67
INTERVIJAS UN PĀRDOMAS.....	69
Par pavadīto laiku akadēmijā un absolvēšanu	69
Pārdomas par studiju norisi NAA	71
Atziņas par studijām NAA	73
“Grūtākais bija gatavošanās nezināmajam”	74
Vidējā līmeņa komandējošā sastāva un štāba virsnieka kursa 2023. gada labākais klausītājs.....	76
Pamatapmācība un jaunākā līdera kurss	77

RAKSTI UN PĒTĪJUMI	79
Latvijas iedzīvotāju uzticēšanās NATO drošības garantijām	79
Stoicisma filosofijas noderīgums militārajā dienestā	82
Krievijas vēstures naratīvi un Latvijas jauniešu nacionālā identitāte	86
Krievijas mentālā karadarbība	89
NAA Aizsardzības tehnoloģiju un inovācijas centrs – radošās laboratorijas jeb hakatons	93
NAA Aizsardzības tehnoloģiju un inovācijas centrs – bruņojuma ražošana Latvijā	95
NAA Aizsardzības tehnoloģiju un inovācijas centra dalība NATO Sabiedroto Transformācijas pavēlniecības jaunāko pētniecības iniciatīvu testēšanas pasākumā	97
3D drukas izmantošana militārām vajadzībām	100
Mākslīgā intelekta izmantošana izglītībā	103
LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA.....	105
Latviešu Virsnieku apvienībai – 100	105
LVA simtgades plāksne Latvijas Kara muzejā	109
Ozoliņš Likteņdārzā.....	109
Ceļojošā izstāde “Latviešu karavīrs 1919-1940”	110
Valsts svētkiem veltīta pēcpusdienu	111
Vēl vienai karavīru organizācijai – 100	113
Mores kaujas 79. gadadienu	114
Karoga svētki “Liepsalās”	115
LVA ceļojošā kausa izcīņa poligonā “Mežaine”	116
Svētbrīdis Lestenē	117
Atbalsts Valsts policijai	118
Mums zudušie	119
Viestura ordeņa kavalieris, kapteinis (atv.) Ojārs Uldis Aleksis	119
Viestura ordeņa komandieris, ASV armijas augstākais civilierēdnis Egons Goldšmidts	121
ASV armijas seržants majors Zīgurds Lieljūris	122
Latviešu virsnieku apvienības biedru un biedru-veicinātāju ievērojamās jubilejas 2024. gadā.....	123
Sveicam	124
PIELIKUMI	125

Virsnieka svinīgā solījuma došanas ceremonija Rīgas Brāļu kapos, 2023. gada 12. jūnijs

IEVADS

*Pulkvedis Māris Utināns,
Mācību vadības pavēlniecības komandieris
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas rektors*

ATSKATS UZ SASNIEGTO

2023. gads Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA) tika realizēts un vadīts akadēmijas akreditācijas noskaņās. Rūpīgi tiek vērtēti akadēmijas realizējamie studiju virzieni un akadēmiskie procesi, atjaunojam kadetu iespēju referēt labākos diplomdarbus zinātniskajā konferencē, ko organizē NAA. Kā vienu no prioritātēm akadēmijā realizējam plašāku starptautisko apmaiņas procesu, kas studiju laikā dod iespēju kadetiem iepazīt labāko Eiropas valstu militāro akadēmiju ikdienu, apmācību realizācijas formas un kultūru. Starptautiskā pieredze veicina vienotu vērtību un uzskatu izveidi kadetos, kas sekmē daudz ciešāku sapratni un sadarbību NATO un Eiropas partneru ietvaros.

Akadēmiskā procesa pilnveidošanai un Nacionālo bruņoto spēku kaujas spēju pilnveidošanai NAA aktīvi strādā pie jaunas maģistra programmas izveides. Jaunā maģistra programma sniegs lielāku neatkarību un iespēju jauniem virsniekiem uzsākt maģistra studijas jau pēc Vidējā līmeņa komandējošā sastāva virsnieka kursa sekmīgas pabeigšanas. Papildus tam tiek veidota īsā cikla (1. līmeņa augstākās profesionālās izglītības) programma, kas NAA sniegs iespēju NBS instruktoriem iegūt augstāko izglītību. Kā nākošais posms ir pilna 1. cikla (bakalaura) programmas izveide un realizācija NBS instruktoriem. Kā vienu no lielākajiem sasniegumiem šogad NAA realizējamo programmu ietvarā vēlos izcelt NAA izstrādāto un Sauszemes spēku nodaļā realizēto Sauszemes Taktisko operāciju kursu. Šis kurss ietver brigādes un divīzijas līmeņa operāciju plānošanu, realizāciju un taktiku, tā uzsvars ir veidot vienotu izpratni gan par NBS Brigādes un taktisko operāciju realizāciju, gan arī par štāba procedūram un mijiedarbībām, lai sasniegtu vienotu efektu kaujas laukā. Sauszemes taktisko operāciju kurss ir veidots angļu valodā, kas sniedz iespēju starptautiskajiem partneriem un mūsu studentiem līdzdarboties vienkopus. Īpaša loma kursa realizācijā ir NATO Daudznacionālajai divīzijai "Ziemeļi" (*Multinational Division North, MND-N*), kas atbalstīja kursu ar jomu speciālistiem un operāciju scenārijiem; arī MND-N komandiere plaši iesaistījās kursa realizācijā, nodrošinot komandiera vadlīniju un lēmumu pieņemšanu plānošanas procesa gaitā. Pirmā kursa augstākā padomdevēja pienākumus veica MND-N bijušais štāba priekšnieks brigādes ģenerālis Lenijs Fredskovs Hansens (*Lennie Fredskov Hansen*).

Laikā, kad noris nežēlīgs un brutāls karš Ukrainā, mēs, NAA, nemitīgi virzāmies uz jauno kara atziņu ieviešanu un realizāciju akadēmijas mācību programmās, pārņemam darbības principus, kas nodrošina akadēmijas darbību kritiskos un ierobežotu līdzekļu apstākļos. Apzinoties grūtības, ko pārvar ukraiņu tauta, mēs visi kopā organizējam labdarības ziedojumu kampaņu "Mācīties, lai uzvarētu", kuras mērķis bija vākt mācību procesa veikšanai nepieciešamo ofisa un datortehniku. Kampaņa noslēdzās ar akadēmijas vadības vizīti Ukrainas Sauszemes spēku un Nacionālās gvardes akadēmijās, nododot vitāli

nepieciešamo datortehniku un citus materiāli tehniskos līdzekļus. Vizītes laikā Ukrainā tika slēgti sadarbības līgumi, kas nostiprina ilgtermiņa sadarbību starp mūsu augstskolām. 2023. gada vasarā Aizsardzības akadēmija ar Regulāro spēku vienību atbalstu realizēja Ukrainas teritoriālo spēku vada komandieru sagatavošanu un apmācību, apzinoties, ka jaunie virsnieki pēc apmācību beigām dosies kaujas uzdevumu izpildē uz frontes līniju. Tas vēlreiz apliecina, ka mums jābūt stipriem garā un pārliecībā par taisnības uzvaru, un ka lielākais dārgums ir mūsu brīvība un Latvija.

2023. gads bija raksturīgs arī ar aktīvu sadarbības aktualizēšanu. NAA atsvaidzināja sadarbības līgumus un veidoja jaunas sadarbības formas ar Igaunijas un Lietuvas militārajām akadēmijām, kas veicinās ne tikai mācību procesu, bet arī zinātniskās sadarbības iespējas gan kadetiem, gan akadēmiskajam personālam.

Latvijas visaptverošās aizsardzības sistēmas realizācijas ietvaros NAA izstrādā un ir gatava uzņemt Valsts aizsardzības dienesta karavīrus, kuri izvēlēties pilnveidot sevi un kļūt par Latvijas armijas rezerves virsniekiem. Bez tam akadēmija strādā pie rezerves virsnieku kvalifikācijas programmu izveides, lai 2024. gada vasarā varētu to īstenot un uzlabot NBS kaujas spējas.

2024. gads mūs sagaida ar jauniem izaicinājumiem un attīstības virzieniem. Nozīmīgākais ir NAA akreditācijas realizācija un jauno mācību programmu ieviešana, kā arī Valsts aizsardzības dienests. Rezerves karavīru sagatavošana sniegs mums jaunas iespējas un izaicinājumus. Turpināsim kadetu specializācijas programmu pilnveidi un attīstību. Starptautiskajā vidē ņemsim daļību un veidosim lielāku iespēju citvalstu partneriem piedalīties NAA mācību blokos. Papildus tam veidosim NAA materiāltechnisko bāzi, kas atbilst citu NBS vienību nodrošinājumam, ietverot arī bruņumašīnas "Patria".

Vēlreiz atskatoties uz 2023. gadu, vēlos izteikt visdziļāko pateicību kadetiem par uzcītību mācību programmu apguvē, profesionālo zināšanu un attieksmes veidošanā. Tāpat pateicos akadēmiskajam personālam, NAA štābam un prorektoram par pašaizliedzību Nacionālās aizsardzības akadēmijas virzībai uz jaunām zvaigznēm. Nekādi ērkšķi mūs neatturēs!

*Pulkvežleitnants Ēriks Keisters,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas prorektors*

PĀRMAIŅU PRIEKŠĀ: ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2023.–2031. GADAM

2022. gada noslēgumā NAA Satversmes sapulcē tika apstiprināta Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas attīstības stratēģija 2023.–2032. gadam. Stratēģijas izstrādē tika iesaistīti NAA apakšvienību un nodaļu vadītāji, bet svarīgākā loma bija tieši militārās vadības studiju nodaļas vadītājai komandleitnantei Andželai Rožcenkovej. Apstiprinātā ilgtermiņa plānošanas dokumenta redakcija ir 31 lappusi garš dokuments, kas ietver attīstības stratēģijas pamatu un kontekstu, misiju un vīziju, kā arī attīstības virzienus un tiem pakārtotos stratēģiskos mērķus un uzdevumus.

Kaut arī NAA izstrādātā stratēģija ir nozīmīgs dokuments akreditācijas procesa veiksmīgai norisei, dokumenta patiesā vērtība slēpjas tajā, ka tā ir ceļa karte NAA plānveidīgai attīstībai un kvalitātes uzlabojumiem. Svarīga piebilde: NAA stratēģija ir dzīvs dokuments, un stratēģijas papildināšana un pārskatīšana ir ikgadējs notikums.

Lai mēs kā organizācija izpildītu savu pamatuzdevumu un attīstītos, fokusēsimies uz sekojošiem pieciem attīstības virzieniem: efektīva pārvaldība un ilgtspējīga attīstība, profesionāla personāla komplektēšana, kvalitatīvas studijas, zinātnes attīstība un sadarbība, militārā kultūra un profesionālā izaugsme. Visi pieci attīstības virzieni ir savā starpā saistīti un papildina viens otru. No attīstības virzieniem tiek atvasināti 12 stratēģiskie mērķi un tiem pakārtoti 43 uzdevumi.

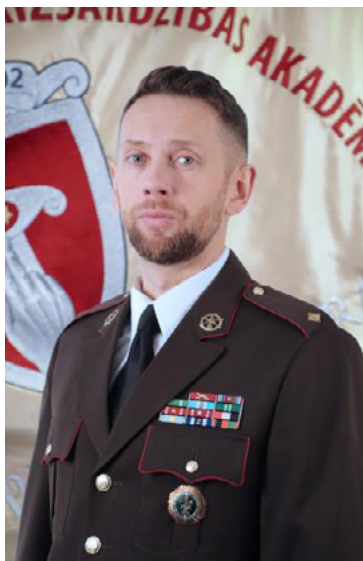
Īsi un kodolīgi – efektīvā pārvaldība un ilgtspēja paredz turpināt jau iesāktu darbu pie NAA infrastruktūras attīstības projektiem, piemēram, četrstāvu kazarmas renovācijas un jaunu telpu iekārtošanas. Lai uzlabotu pārvaldības funkciju, ir ierosināta NAA reorganizācija un strukturālas izmaiņas, kas atbalstītu gan akreditēto studiju programmu realizāciju, gan arī kvalifikācijas un karjeras kursu efektīvāku norisi.

Savukārt kvalitatīvu studiju attīstības virziens paredz studiju virziena pārakreditāciju, studiju programmu pārakreditāciju, kā arī jaunu studiju programmu izveidi un licencēšanu. Kvalitatīvu studiju nodrošināšanai ilgtermiņā liela nozīme ir tieši kvalitātes kontrolei kā ikdienas normai. NAA reorganizācija paredz jaunas funkcijas – kvalitātes kontroliera – ieviešanu. Turklāt studijas nav iespējamās bez internacionalizācijas, kas ir vispārpieņemta prakse kvalitatīvas studiju vides veidošanā.

Militārās zinātnes attīstība un sadarbība ir tikusi atstāta bez pienācīgas uzmanības. Attīstības virziens paredz jaunu ikgadējo zinātniski pētniecisko konferenču un forumu ieviešanu, perspektīvā palielinot tieši publicējamo rakstu un pētījumu skaitu gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī. Militārās zinātnes attīstībai ir jābūt augstskolas prestiža mērķaizveidei.

Profesionāla personāla komplektēšana ir svarīgs un būtisks attīstības virziens.

Konkurētspējīgi darba nosacījumi radīs interesi labākajos karavīros un aizsardzības

nozāres darbiniekos, lai viņi izvēlētos NAA kā savu pamata darba vietu. Atvaļināto instruktoru un virsnieku piesaiste darbam pētnieku, docētāju un studiju programmu direktoru amatos dos jūtamu pienesumu NAA ikdienas uzdevumu izpildē.

Militārā kultūra un profesionālā izaugsme ir topošo virsnieku sagatavošanai kritiski svarīgs attīstības virziens. Ieviešot mentoru programmu, mēs varam veicināt pieredzes nodošanu no pieredzējušiem virsniekiem jaunākajiem un vecākajiem kadeti. Tas, savukārt, vairotu lielāku izpratni kadetos par virsnieka ikdienu un lomu valsts aizsardzības stiprināšanā. Ir jāturpina iesāktais darbs pie tradīciju uzturēšanas un stiprināšanas, jo tieši savas vēstures pārzināšana ir nākotnes attīstības priekšnosacījums.

Mūsu definētā misija:

- NAA ir lietišķo zinātņu augstākās izglītības institūcija, kas atbilstoši augstākās izglītības standartiem Militārās aizsardzības studiju virziena ietvaros īsteno profesionālās bakalaura un maģistra līmeņa augstākās izglītības programmas, sekmīgi apvienojot studējošo akadēmiskās studijas ar profesionālā militārā dienesta karavīru apmācībām, lai sagatavotu zinošus, prasmīgus un profesionālus militāros līderus NBS vienībām;
- NAA sagatavo NBS jaunākos virsniekus Sauszemes spēku, Jūras spēku un Gaisa spēku specializācijā, kā arī nodrošina NBS virsnieku karjeras un mūžizglītības iespējas atbilstoši NATO un ES militārās izglītības standartiem. NAA veido un nostiprina kadetus un jaunākajos virsniekos pieredzes sajūtu NATO un ES dalībvalstu kadetu un virsnieku kopienai;
- NAA ir moderna, dinamiska, inovatīva un starptautiski atpazīstama profesionālās augstākās militārās izglītības institūcija, kurā veic pētījumus par starptautiskās un nacionālās drošības un aizsardzības jautājumiem;
- NAA bauda sabiedrības atzinību un uzticību. Tā ir atvērta jaunām zināšanām, tehnoloģijām un inovācijām. Tā ievieš jaunas studiju un pētniecības formas un metodes, lai nodrošinātu pētījumu un studiju integritāti, starpdisciplināru un uz problēmu atrisināšanu orientētu pieeju NBS virsnieku sagatavošanā un NBS kaujas spēju attīstībā.

Mūsu definētā vīzija:

NAA respektē akadēmisko brīvību, nodrošina nepārtrauktu akadēmiskā un vispārējā personāla kvalifikācijas paaugstināšanu un studiju programmu kvalitātes nodrošināšanu un pilnveidošanu. NAA nostiprina Latvijas tautas drošības spējas, attīsta demokrātijas vērtības un sargā Latvijas kultūras un latviskās identitātes pamatvērtības. NAA kā Latvijas Kara skolas tradīciju pārmantotāja saglabā un attīsta Latvijas armijas un NBS virsniecības tradīcijas.

Noslēgumā ir svarīgi piebilst, ka stratēģija piešķir dziļāku nozīmi tam, ko NAA pastāvīgais personāls dara ikdienā. Tieši definējot attīstības virzienus, ir iespējams mērķtiecīgi vadīt akadēmijas kolektīvu uz labāku darba apstākļu radīšanu, prestižu vidi, kā arī lepnumu par savu darbu un dienestu mūsu valsts labā.

Novēlu veiksmi mums visiem, vairojot augstskolas prestižu un atpazīstamību!

JAUNUMI UN AKTUĀLIE NOTIKUMI NAA 2023. GADĀ

*Mg. paed. Lita Avotiņa,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Tālmācības studiju nodaļas Tālmācības grupas asistente*

VIENOTI MĒRĶIM! (INSTRUKTORU DEVĪZE)

NAA ir vienīgā augstākās militārās izglītības institūcija, kas sagatavo profesionālus virsniekus Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem (turpmāk – NBS). Lai gan šis ir NAA galvenais darbības mērķis, NAA kā augstskola patlaban strauji attīstās un, ņemot vērā mūsdienu izglītības tendences un NBS vajadzības, 2023. gadā tika uzsākts darbs pie plaša projekta – jaunu studiju programmu ieviešana NAA vecāko un augstāko instruktoru mērķauditorijai.

Pašreiz “Militārā dienesta likumā” attiecībā uz augstākās izglītības nepieciešamību instruktoriem noteikts, ka augstākā izglītība (vismaz īsā cikla profesionālā izglītība) nepieciešama, lai iegūtu galvenā virsseržanta (galvenā bocmaņa) un augstākā virsseržanta (augstākā bocmaņa) pakāpi. Tā kā šīs prasības ir plānots paaugstināt – štāba virsseržanta (štāba bocmaņa) pakāpes iegūšanai būs nepieciešama vismaz īsā cikla izglītība, bet augstākajiem instruktoriem – vismaz pirmā cikla izglītība –, tad tiks piedāvāta iespēja iegūt augstāko izglītību NAA, vienlaikus saglabājot iespēju izvēlēties studēt jebkurā citā augstskolā.

Piedāvājot instruktoriem iegūt augstāko izglītību NAA un profesionālo kvalifikāciju, tiek veicināta mērķtiecīgas izglītības iegūšana, tajā skaitā mūžizglītības kontekstā, militārās profesijas prestiža celšana sabiedrībā, kā arī profesionālo zināšanu, prasmju un kompetenču pilnveide veicinās efektīvāku ikdienas un kaujas uzdevumu izpildi, tajā skaitā arī instruktoru un virsnieku sadarbību.

Patlaban projektā paredzēts, ka īsā cikla studiju programmas realizācija NAA tiks uzsākta 2025. gadā, bet pirmā cikla studiju programma – 2028. gadā. Plānots, ka studiju forma būs neklātene, bet studiju veids – nepilna laika studijas, kas ļautu studējošajiem mācīties sev ērtākā laikā, izmantojot platformu ILIAS, un klātienē ierodoties pāris nedēļas semestrī. Profesionālo studiju programmu realizācijā būtiska nozīme ir sadarbībai ar NBS vienībām, jo praksi paredzēts īstenot studējošā dienesta vietā.

Tā kā studiju programmu ieviešana un īstenošana ir secīgs process, prioritāte ir īsā cikla profesionālās augstākās izglītības programmas izstrāde. 2023. gadā tika veikti vairāki sagatavošanās darbi: analizēts vecāko instruktoru vispārējās izglītības līmenis, sagatavots ziņojums Aizsardzības ministrijas Personāla attīstības un izglītības padomei ar pamatojumu studiju programmas ieviešanai, analizēts NBS Instruktoru skolas karjeras kursu programmu saturs. Bez tam darba grupa, kurā darbojās vairāki augstākie instruktori un NBS galvenais virsseržants, sagatavoja un virzīja apstiprināšanai profesijas standarta “Vecākais militārais instruktors” projektu.

Minētie sagatavošanās darbi ir būtiski, lai 2024. gadā uzsāktu darbu pie programmas licencēšanas dokumentu sagatavošanas atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 795 “Studiju programmu licencēšanas noteikumi” un Akadēmiskās informācijas centra “Vadlīnijām studiju programmas raksturojuma izstrādei”, kā arī veiktu dokumentu iesniegšanu licencēšanai.

Augstākās izglītības programmu daudzveidība NAA veicinās akadēmijas prestižu augstskolu vidū, kā arī nodrošinās iespēju iegūt augstāko izglītību plašākam profesionālā dienesta karavīru skaitam.

*Mg. paed. Ingūna Romanova,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Militārās vadības studiju nodaļas vieslektore*

MAĢISTRA STUDIJU PROGRAMMAS IEVIEŠANA – CEĻŠ VIRSNIEKU TĀLĀKIZGLĪTĪBĀ

2023. gads bijis jaunu iniciatīvu un pozitīvu vēsmu piepildīts, un šīs vēsmas skāra arī virsnieku izglītošanās procesus. Paturot prātā mūsu gadsimta dinamisko ritmu un vispārēju procesu globalizāciju, ir svarīgi apzināties tālākizglītības lomu ikviena cilvēka dzīvē, tādēļ ideja par jaunas 2. cikla profesionālās studiju programmas (maģistra studiju programmas) ieviešanu virsniekiem ir augsti vērtējama.

Pamatojoties uz 22.06.2021. MK rīkojumu Nr. 436 Par izglītības pamatnostādņem 2021.–2027. gadam “Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai”, kur kā virsmērķis izvirzīta spēja nodrošināt kvalitatīvas izglītības iespējas visiem Latvijas iedzīvotājiem, lai veicinātu viņu potenciāla attīstību un īstenošanu mūža garumā, kā arī veidotu viņu spēju mainīties un atbildīgi vadīt pastāvīgās pārmaiņas sabiedrībā, NBS nepieciešams piedāvāt daudzpusīgas augstākās izglītības programmas virsnieku tālākizglītošanai. Arī Aizsardzības ministrijas, tās padotībā esošo iestāžu, tostarp Nacionālo bruņoto spēku, personāla politikā (apstiprināta ar aizsardzības ministra 06.11.2012. pavēli Nr. 185 (Ar grozījumiem, kas izdarīti ar AM 29.01.2018. pavēli Nr. 19-P)) uzsverta militārās izglītības un apmācību kvalitātes un izmantojamības darba tirgū aktualitāte, karavīram atvaļinoties. Tādēļ, kur vien tas iespējams, jānodrošina iespēja karavīriem saņemt valsts atzītu izglītību un jāpanāk, ka karavīru dienesta laikā iegūto profesionālo sagatavotību iespējams aprakstīt kategorijās “zināšanas”, “prasmes” un “kompetences”.

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas Attīstības stratēģija 2023.–2032. gadam, kas izstrādāta, pamatojoties uz Valsts aizsardzības koncepciju, un nodrošina NBS attīstības plānos noteikto prioritāro spēju attīstību, paredz sagatavot virsniekus, kuri ir spējīgi vadīt cilvēkus, procesus, apgūt modernas tehnoloģijas un veidot spēcīgus līderus kā militārai, tā civilai videi. Tas pierāda, ka mūsdienās NBS virsniekam, neskaitot militāros un stratēģiskos mācību priekšmetus, ir jābūt labām zināšanām un iemaņām arī citās jomās, piemēram, vadības teorijā un principos, projektu vadībā, finanšu pārvaldībā, starpkultūru komunikācijā, krīzes situāciju pārvaldīšanas procedūrās, digitālajās prasmes, kibernetiķībā u. c., kas būtu ieviešamas otrā cikla profesionālās augstākās izglītības programmas saturā. Studiju programmas satura kvalitāte, protams, nav iedomājama bez augsti kvalificētiem docētājiem. Studiju procesa nodrošināšanā tiek plānots piesaistīt ne tikai Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) mācībspēkus, bet arī docētājus no citām augstskolām, kā arī dažādu jomu profesionāļus, tādējādi sniedzot studējošajiem vismodernāko pieejamo apmācību.

Neraugoties uz faktu, ka pašlaik NAA jau tiek realizēta maģistra studiju programma angļu valodā sadarbībā ar BALTDEFCOL (*Baltic Defence College*) Tartu, Igaunijā, kur tiek nosūtīti tikai vecākie virsnieki karjeras kursa apgūšanai (maģistra programmas apguve pēc izvēles), jaunās 2. cikla profesionālās programmas ieviešana dos iespējas izglīties lielākam virsnieku skaitam, sākot ar kapteiņa dienesta pakāpi latviešu valodā, kā arī virsnieki varēs turpināt veikt pienākumus savās dienesta vietās, nekavējoties pielietojot apgūtās zināšanas praksē, jo studijas plānotas nepilna laika klātienē formā. Atšķirībā no BALTDEFCOL realizētās programmas, pēc kuras pabeigšanas netiek piešķirta profesionālā kvalifikācija, absolvējot ieviešamo maģistra programmu, pamatojoties uz MK noteikumu Nr. 305 “Noteikumi par valsts profesionālās augstākās izglītības standartu” 37. punktu, tiks iegūts profesionālais maģistra grāds un profesionālā kvalifikācija – vecākais

militārais vadītājs (7. līmeņa profesionālā kvalifikācija).

Būtiski ir arī atzīmēt, ka 2. cikla profesionālās augstākās izglītības programmas ieviešana dotu neatsveramu ieguldījumu ne tikai virsnieku kā augsta līmeņa vadītāju izglītošanā, bet arī NAA kā lietišķo zinātņu augstskolas attīstībā un statusa nostiprināšanā, nodrošinot studiju procesa cikliskumu un nepārtrauktību. Tā tiktu apstiprināts, ka NAA ievēro "Augstskolu likuma", "Zinātniskās darbības likuma", kā arī citu regulējošo normatīvo aktu prasības, tajā skaitā militārās izglītības vadlīnijas NATO (SQF-MILOF¹) un ES ietvaros, ir vienlīdzīga un vienlaikus konkurētspējīga augstskola citu augstskolu vidū.

Lai realizētu šo ambiciozo iecerī, jāizstrādā 2. cikla profesionālā studiju programma, kas ietver studiju satura izstrādi, atbilstošu docētāju piesaisti u. c., kā arī jāizpilda normatīvajos aktos noteiktās prasības, kas ir laikietipīgs process, piemēram, jāaktualizē profesijas standarts, jā sagatavo dokumenti studiju programmas licencēšanai un akreditācijai, jāveic izmaiņas iekšējos un ārējos normatīvajos aktos.

Taču, neraugoties uz izaicinājumiem un sarežģījumiem pilno procesu, ir liels gods dot patiesu ieguldījumu militārās izglītības un NAA kā augstskolas attīstībā, jo, kā teicis viens no ASV Konstitūcijas veidotājiem Džeimss Medisons (*James Madison*), "Zināšanu pilnveidošana un izplatīšana ir vienīgais patiesās brīvības sargs".

*Pulkvežleitnants Gundars Sokolovskis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Mācību plānošanas un atbalsta pārvaldes priekšnieks*

NAA PĀRVALDĪBAS IZMAIŅU VĪZIJA

Nesen tika uzsākts darbs pie Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) struktūras reorganizācijas. Šis nozīmīgais solis atspoguļo akadēmijas apņemšanos uzlabot savu efektivitāti un atbilstību gan valsts, gan starptautiskajiem standartiem izglītības un aizsardzības jomā. Reorganizāciju ir plānots veikt, lai nodrošinātu akadēmijas pilnīgu atbilstību Latvijas augstskolu prasībām un valsts noteiktajiem standartiem, kā arī lai sekmētu studiju virzienu "Militārā aizsardzība" pārkreditācijas procesu un ieviestu jaunas studiju programmas, kas atspoguļotu mūsdienu drošības un aizsardzības vajadzības.

Lai sasniegtu šos mērķus, NAA struktūrā tiek izveidoti trīs galvenie akadēmijas ikdienas dzīves balsti, kurus vadīs Administratīvais pārvaldes priekšnieks, Studiju pārvaldes priekšnieks/prorektors un Zinātņu prorektors.

Administratīvais pārvaldes priekšnieks būs atbildīgs par akadēmijas administratīvo pārvaldību un resursu plānošanu. Viņa pienākumi ietver NAA budžeta izpildes uzraudzību, resursu pieprasījumu un izlietojuma plānošanu, kā arī profesionālā dienesta kandidātu atlasīšanu un uzņemšanu studijām. Tāpat šī amata veicējam ir jānodrošina studiju programmu īstenošana, starptautiskā mobilitāte un materiālu sagatavošana.

Studiju pārvaldes priekšnieks/prorektors uzraudzīs visus aspektus, kas saistīti ar studiju procesiem un kvalitāti. Viņš vadīs studiju virzienu "Militārā aizsardzība", nodrošinot tā atbilstību akadēmijas attīstības stratēģijai. Studiju proktoram ir arī jānodrošina akadēmiskā personāla un studiju programmu pārskati, kā arī jāorganizē un jāvada NAA akadēmiskās sapulces.

Zinātņu prorektors būs atbildīgs par zinātnisko darbību un pētniecību akadēmijā. Viņam jānodrošina zinātniskās darbības attīstība, pētniecības projekti un starptautisko konferenču

¹ Sectoral Qualifications Framework for the Military Officer Profession likumi.lv/ta/id/317591-par-valsts-aizsardzibas-koncepcijas-apstiprinasanu

organizēšana. Zinātņu prorektors arī atbalsta studējošo iesaistīšanos zinātniskajā darbā un nodrošina zinātniskās atskaites valsts institūcijām.

Šis struktūras mērķis ir saskaņot un optimizēt NAA darbību, stiprinot akadēmijas pozīcijas gan izglītības, gan pētniecības jomā, lai nodrošinātu augstskolas uzņēmību un atbilstību augstākajiem standartiem. Struktūras reorganizācija ir solis uz priekšu, lai stiprinātu NAA lomu un ietekmi gan valsts, gan starptautiskajā kontekstā, tādējādi veicinot Latvijas drošību un aizsardzību. Reorganizācija iezīmēs jaunu posmu NAA attīstībā, kas stiprinās Latvijas aizsardzības potenciālu un veicinās mūsdienu izaicinājumiem atbilstošu drošības risinājumu izstrādi.

*Kapteinis Arturs Baltais,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Sauszemes spēku Studiju kursa priekšnieks*

PROFESIONĀLĀ BAKALaura STUDIju PROGRAMMA "SAUSZEMES SPĒKU MILITĀRĀ VADĪBA"

Latvijas Nacionālās Aizsardzības akadēmijas (NAA) Sauszemes spēku plūsmā 2022./2023. mācību gadā februārī tika uzņemti 70 jaunie kadeti, kuri veiksmīgi pabeiguši Militārās pamatapmācības kursu un Jaunākā līdera kursu Alūksnē. No tiem 16 kadeti bija uzsākuši studijas otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmā "Komandējošā sastāva virsnieks" (KSV), un 54 kadeti uzsāka studijas profesionālā bakalaura studiju programmā "Sauszemes spēku militārā vadība" (SzS MV).

SzS MV un KSV programmas mērķis ir sagatavot topošos Nacionālo Bruņoto spēku (NBS) līderus militārajam dienestam vidējā līmeņa vadības amatos. Kadeti ne tikai apgūst teorētiskās un militārās zināšanas, bet arī ar mācībspēku palīdzību attīsta un norūda tādas rakstura īpašības un prasmes kā līderība, disciplīna, patstāvība, lēmumu pieņemšana stresa apstākļos, prasme izteikties un motivēt padotos, un laika plānošana.

SzS MV profesionālā bakalaura studiju programma ilgst 4 gadus, un pēc sekmīgas absolvēšanas kadets iegūst pirmo virsnieka pakāpi – leitnanta un kājnieku vada komandiera kvalifikāciju. 2023. gada sākumā NAA absolvēja 38 kadeti, kuri turpina dienestu NBS vienībās kā jaunākie virsnieki.

SzS MV programmas kopējais studējošo skaits 2023. gadā bija 119, no kuriem SzS MV 1. kursā studēja 42 kadeti, 2. kursā – 31, 3. kursā – 24 un 4. kursā – 22 kadeti.

2023. gada ietvaros SzS MV apmācību programma tika papildināta ar jauniem fakultatīviem priekšmetiem. Sākot ar jauno studiju gadu, kadeti būs iespēja iegūt jaunas zināšanas vai paplašināt esošās šādas jomās:

1) **militārā terminoloģija**: kurss tiek īstenots angļu valodā, kas vienlaikus paplašina kadetu zināšanas militāro terminu jomā un to pielietošanā, kā arī uzlabo kadetu angļu valodas zināšanas;

2) **bezpilota lidaparātu apmācība**: vērojot situāciju mūsdienās, ir skaidrs, ka kadetu apmācībai ir jāattīstās līdz ar tehnoloģiju attīstību; minētā kursa ietvaros kadeti tiek sniegtas zināšanas un attīstītas prasmes bezpilota lidaparātu izmantošanā, lai miera un krīzes laikā viņi spētu efektīvi pildīt uzdotos uzdevumus un apmācīt padoto personālu.

Otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programma KSV ilgst 1,5 gadu, tajā studē kadeti ar iepriekš iegūto augstāko civilo izglītību. Studiju programma sastāv galvenokārt no militārajiem priekšmetiem, un, absolvējot NAA, kadets iegūst pirmo virsnieka pakāpi – leitnanta un kājnieku vada komandiera kvalifikāciju. 2023. gada vidū NAA

kā jaunākie virsnieki absolvēja 12 kadeti, un viņi turpina dienestu NBS vienībās. KSV programmu patlaban apgūst 9 kadeti.

Gada ietvaros KSV studiju programmā tika ieviests jauns fakultatīvais priekšmets – Militāro lēmumu pieņemšanas process. Sākot ar jauno studiju gadu, KSV kadeti šī priekšmeta ietvaros gūs ieskatu bataljona līmeņa militāro operāciju plānošanā un to vadīšanas principos.

2023. gadā beigās NAA ieviesa jaunu sporta koncepciju visiem kadeti. Katram kursam ir izveidots noteikts fizisko nodarbību plāns katrai nedēļai. Šajā plānā ietilpst marši, vingrinājumi sporta zālē, baseins un skriešana. Nedēļas plāns ir izveidots saskaņā ar kadetu noslogotību lekcijās un NAA īstenotajiem kursiem. Jaunā sporta koncepcija tika izveidota, lai visiem kadeti uzturētu labu fizisko sagatavotību ikdienas uzdevumu izpildei un sagatavotu viņus Nodaļas taktikas kursam, Kaujas izturības kursam, Vasaras lauka nometnei un Vada taktikas kursam.

NAA absolvē jaunie Sauszemes spēku virsnieki, 2023. gada 15. februāris

*Kapteinleitnants Artis Strautiņš,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Jūras spēku militārās vadības kursa priekšnieks*

PROFESIONĀLĀ BAKALaura STUDIju PROGRAMMA “JūRAS SPĒKU MILITĀRĀ VADĪBA”

2023. gada februārī Jūras spēku (JS) studiju kursu Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (LNAA) studiju programmas “Jūras spēku militārā vadība” (JSMV) specializācijā “Kuģu mehānika” papildināja 13 jauni kadeti. 1. kursa kadeti uzsāka studijas ar eksakto zināšanu un angļu valodas prasmju uzlabošanu NAA, kam sekoja JS pamatapmācības kurss Jūras spēku mācību centrā (JSMC) Liepājā. Pēc kursa sekmīgas apgūšanas visi 13 kadeti pierādīja, ka ir spējīgi pildīt matroža pienākumus, un devās savā pirmajā praksē uz JS Mīnu kuģu eskadras (MKE) štāba un apgādes kuģi A-53 “Virsaitis”. Prakse pie darba

devēja sniedz kadeti nenovērtējamu pieredzi un izpratni par dienestu JS. Vēl vairāk, NAA studējošajiem tiek dota iespēja novērtēt savas spējas pildīt matroža pienākumus, kuģim atrodoties jūrā. Pēc prakses noslēguma otro mācību semestri jaunie jūrnieki pavadīja LNAA, iegūstot akadēmiskās zināšanas un apgūstot profesionālos jūrniecības priekšmetus pie sadarbības partnera – Novikontas Jūras koledžā (NJK).

JSMV 2. kursa kadeti 2023. gada pavasara semestrī turpināja studijas LNAA un NJK, lai sagatavotos savai nākamajai praksei JS. Otrā prakse no LNAA kadeta prasa vairāk prasmju un kompetenču, tāpēc, stiprinot akadēmiskās zināšanas, kadeti prakses laikā apguva stūresvira-signalista specializāciju JSMC. Paralēli tam JSMV 3. kursa kadeti 2023. gadu aizvadīja LNAA un Rīgas Tehniskās universitātes Latvijas Jūras akadēmijā (RTU LJA). Savukārt JSMV 4. kursa kadeti 2023. gada pavasarī noslēdza studijas RTU LJA un pilnībā pievērsās studijām LNAA, lai sagatavotos studiju programmas noslēdzošajai virsnieka līmeņa praksei JS.

2023. gada jūnijā LNAA absolvēja un JS papildināja 5 jauni leitnanti, un visi tika norīkoti uz JS karakuģiem atbilstoši specialitātei. Atskatoties uz absolventu aizvadītajām studijām LNAA, ir vērts pievērst uzmanību nereti pieminētajam studiju kursam “Kaujas izturības kurss” (KIK), kas kadeti sagādā ne vienu vien izaicinājumu. Leitnants Jevgēnijs Zinovjevs 2022. gada pavasarī bija spiests izstāties no KIK veselības apstākļu dēļ, tomēr, būdams neatlaidīgs, 2023. gadā atkārtoti uzsāka KIK un bez grūtībām to pabeidza. Viena no LNAA vērtībām ir “Neatlaidība – izaugsme uz izcilību”, un to spilgti pierādīja lt. Zinovjeva attieksme un mērķtiecība, kļūstot par Nacionālo bruņoto spēku virsnieku.

Aizvadītajā 2023. gadā studiju kvalitātes uzlabošanā būtiskākais bija starptautiskās sadarbības veicināšana, JSMC iesaiste studiju procesā un studiju programmas pārskatīšana. Jāuzsver, ka LNAA ir plaša starptautiskā sadarbība ar Eiropas Savienības militārajām izglītības iestādēm, kur starptautiskā pieredze tiek nodrošināta katram JSMV kadetam, nereti vairākkārt studiju laikā. Ņemto vērā studējošo, darba devēja un absolventu aptaujas, JSMV studiju programmas apgūvē arvien vairāk tiek iesaistīts JSMC. JSMC ne-mitīgi pilnveidojas, un piedāvāto kursu skaits aug, ko visvairāk novērtē paši LNAA kadeti. Studentiem mazāk pamanāms, bet LNAA būtisks process ir studiju programmas JSMV akreditācija, kuras laikā tiek pārskatīts katrs studiju kursa saturs – tā atbilstība “Leitnanta profesijas standartam” un “Noteikumiem par valsts profesionālās augstākās izglītības standartu”.

*Kapteinis Mārtiņš Zābelis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Gaisa spēku studiju kursa priekšnieks*

PROFESIONĀLĀ BAKALaura STUDIju PROGRAMMA “GAISA SPĒKU MILITĀRĀ VADĪBA”

Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija (NAA) profesionālajā bakalaura studiju programmā “Gaisa spēku militārā vadība” (GS MV) jau 15 gadu garumā sagatavo topošos Gaisa spēku (GS) virsniekus. Tā tika uzsākta 2009. gadā kā atsevišķa programma, kurā NAA sāka gatavot profesionālus virsniekus GS vajadzībām. Šo 15 gadu laikā NAA ir ieguldījusi daudz darba, lai programmu nepārtraukti uzlabotu un pilnveidotu ar mērķi sagatavot un apmācīt speciālistus GS vienību specifikai un vajadzībām.

GS MV programma ir akreditēta līdz 2024. gada 31. decembrim. Patlaban NAA atbildīgās personas gatavo nepieciešamos dokumentus NAA akreditācijai; sekmīgas apstiprināšanas gadījumā tā tiks pagarināta uz 5 gadiem. Ņemot vērā to, ka NAA nodrošina akreditētu GS MV studiju programmu, kadeti pēc sekmīgas tās absolvēšanas tiek piešķirts profesionālais bakalaura grāds un nākamā dienesta pakāpe – leitnants. Studiju ilgums GS MV kadetiem ir 4,5 gadu.

Šīs programmas pamatuzdevums ir sagatavot studentus par vidējā līmeņa vadītājiem dienestam Nacionālo bruņoto spēku Gaisa spēkos, lai, iegūstot profesionālo pieredzi, viņi kā vadītāji ar izteiktām līdera spējām, augstu motivāciju un profesionālo kompetenci spētu dienēt NATO (Ziemeļatlantijas līguma organizācija)/ES (Eiropas Savienības) daudznacionālajās vienībās

2023. gads NAA GS MV kadetiem ir pagājis spraigi. Ņemot vērā Krievijas uzsāktu nežēlīgo karu pret Ukrainu, daudz lielāks uzsvars ir likts uz kadetu profesionalitātes līmeņa paaugstināšanu. Kadetu apmācībā tiek iekļauta reāla kaujas pieredze no kara Ukrainā. Tiek veidotas apmācības sadarbībā ar vieslektoriem, tai skaitā no Ukrainas, kuri sniedz detalizētu un patiesu informāciju par to, kas un kā notiek karalaukā. Šādas lekcijas ļauj kadetiem pilnveidot zināšanas modernajā kara vešanas mākslā. Kadeti apzinās, cik liela nozīme ir mūsdienu tehnoloģiju pārzināšanai, angļu valodas zināšanām un prasmei vadīt padoto personālu, uzņemoties atbildību par to. Šāda kara esamība ir pierādījusi to, cik neparedzams ir mūsu kaimiņš un ka mums ir jābūt gataviem jebkādiem nākotnes scenārijiem.

Lai nodrošinātu specifiskās zināšanas, kas nepieciešamas sekmīgam dienestam GS pēc NAA absolvēšanas, GS kadeti tiek organizētas studijas sadarbībā ar Transporta un sakaru institūtu (TSI), kas nodrošina civilo priekšmetu apguvi atbilstoši NAA izvirzītajām prasībām. Kadeti vienlaikus apgūst gan militārās izglītības programmu NAA, gan civilo izglītību TSI. Kopējais semestru skaits, kas GS MV kadetiem jāmacās NAA, ir deviņi, bet pieci semestri paralēli studijām NAA tiek nodrošināti TSI. Sekmīgi nokārtojot piecas sesijas, kadeti saņem sekmju izrakstu no TSI, kas dod iespēju nākotnē turpināt studijas TSI, kas kadetiem paralēli NAA iegūtajam bakalaura grādam ļautu saņemt arī civilā bakalaura grādu kādā no TSI pieejamajām programmām.

Lai NAA GS MV kadeti studiju periodā gūtu pēc iespējas plašākas zināšanas par GS vienībām un to darba specifiku, tiek nodrošinātas divas prakses GS Lielvārdes bāzē. Pagājušais gads nebija izņēmums – kopumā GS praktizējās 17 kadeti. Kā atzina paši kadeti, tas esot bijis ļoti produktīvs un vērtīgs laiks, kas ļāvis padziļināti izprast vienību darba specifiku un uzzināt daudz jauna par GS kopumā. Piemēram, 4. kursa kadetiem noslēdzošā prakse tiek nodrošināta vienībās, kurās viņi turpinās savu dienestu pēc NAA absolvēšanas.

NAA standarti un kritēriji pēdējos gados ir pārskatīti un pilnveidoti; ņemot vērā pieaugošo vēlmi jauniešu vidū studēt NAA, nav izslēgts, ka tie tiks pilnveidoti arī turpmāk. NAA galvenais mērķis ir sagatavot pēc iespējas augstākas raudzes speciālistus, kas papildinātu visu NBS vienību rindas. Tādēļ augstāku standartu ieviešana nodrošinās to, ka NAA studēs augsti motivēti, zinot gribu študenti.

GS MV kadeti studiju laikā jāapgūst daudz dažādu priekšmetu – gan civilie TSI, gan arī militārie NAA. Tieši šī iemesla dēļ NAA katru gadu organizē Vasaras lauka nometni, kur atbilstoši iegūto zināšanu līmenim un kursam kadeti tiek pasniegti tādi priekšmeti kā vada un nodaļas līmeņa taktika, lauku kauju iemaņas, sakari, bezpilota lidaparātu vadīšana un pavēju sagatavošana.

Lai kadeti studiju laikā tiktu paplašināts redzesloks, tiek organizēti kursi un apmācības citās Eiropas savienības un NATO dalībvalstīs ERASMUS programmas ietvaros.

2023. gadā GS kadeti devās uz dažādām valstīm: ASV, Grieķiju, Rumāniju, Kanādu, Lietuvu, Igauniju u. c.

Gan militāro, gan civilo NAA darbinieku galvenais mērķis ir izskolot un sagatavot pēc iespējas profesionālākus topošos NBS virsniekus. Esošo kadetu vidū noteikti ir topošie augsta ranga virsnieki, kam dienesta laikā nāksies pieņemt ne vienu vien svarīgu lēmumu. Tieši tādēļ uz NAA gulstas milzīga atbildība, lai kadetos ieguldītais darbs būtu kvalitatīvs un ar augstu pievienoto vērtību.

*Majors Armands Rutkis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Vidējā līmeņa komandējošā sastāva un štāba virsnieka kursa priekšnieks*

VIDĒJĀ LĪMEŅA KOMANDĒJOŠĀ SASTĀVA UN ŠTĀBA VIRSNIEKA KURSS

Vidējā līmeņa komandējošā sastāva un štāba virsnieka kurss (VLKS ŠVK) ir NBS jaunāko virsnieku karjeras kurss, kas dod tiesības klausītājiem saņemt nākamo dienesta pakāpi Militārā dienesta likumā noteiktajā kārtībā. Kurša mērķis ir sniegt izglītojamajam nepieciešamās zināšanas un prasmes, lai viņš spētu patstāvīgi veikt rotas līmeņa apakšvienības personāla vadības procedūras (*Troop leading procedures*) un pildīt jaunākā štāba virsnieka pienākumus bataljona līmeņa vienības sastāvā.

VLKS ŠVK 2023 risinājās no 2022. gada 24. oktobra līdz 2023. gada 21. aprīlim. Kuršu sekmīgi pabeidza 16 virsnieki no dažādām NBS vienībām. Kurša realizācijā bija plaši iesaistīti NBS spēku veidu un ārvalstu pārstāvji, kas klausītājiem sniedza iespēju apgūt aktuālas, mūsdienu prasībām atbilstošas zināšanas un prasmes.

VLKS ŠVK tika realizēts sešos mācību blokos, kuros klausītāji apguva rotas līmeņa vienību vadību, bataljona kaujas operāciju plānošanas procesu un štāba procedūras, kā arī pamatjautājumus starptautisko operāciju norisē. Praktisko iemaņu nostiprināšanai VLKS ŠVK klausītāji veica trīs personāla vadības procedūras un sagatavoja savas rotas komandiera kaujas pavēles, vienu no tām izspēlējot datora simulācijas platformā VBS (*Virtual Battle Space*). Štābu procedūru nostiprināšanai kurša klausītājiem nācās realizēt trīs praktiskos mācību vingrinājumus, kur katrs sindikāts veidoja atsevišķu bataljona štābu ar visām nepieciešamajām štāba funkciju sastāvdaļām. Visa kurša garumā VLKS ŠVK klausītāji izstrādāja individuālos izpētes darbus, kuru tēmas ir saistītas ar bataljona un brigādes līmeņa problēmjautājumiem, izaicinājumiem un novitātēm. Izvēlēta tēma darba autoram bija jāsasaista ar Ukrainas kara pieredzi. Papildus tam kurša klausītāji piedalījās taktiskajās lauka mācībās "CRYSTAL ARROW 2023", kur Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes 3. Kājnieku bataljona štāba sastāvā veica plānošanu un operācijas realizāciju.

NAA ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar Terēzas militāro akadēmiju no Austrijas. VLKS ŠVK Stabilitātes un miera uzturēšanas operāciju bloka ietvaros praktiskajā plānošanas vingrinājumā piedalījās arī Austrijas virsnieki, kas deva iespēju klausītājiem vingrināties internacionālā vidē un praktizēt dažādas pieejas problēmsituāciju risināšanā. Arī Latvijas NAA VLKS ŠVK pasniedzēji dalījās pieredzē un piedalījās praktiskajos mācību vingrinājumos Terēzas militārās akadēmijas organizētajos Jaunākā štāba un rotas komandieruursos Austrijā.

Kaujas operāciju praktisko piemēru analīzei kurša klausītāji vairākkārt devās izbraukumos uz vēsturiskajām Pirmā un Otrā pasaules kara kauju vietām, kur karojošo pušu sastāvos bijušas gan mehanizēto un motorizēto, gan arī kājnieku un kaujas atbalsta vienī-

bas, tā palīdzot izprast mūsdienu dinamiskās kaujas norises īpatnības.

Kursa mācību process tiek raksturots ar augstu dinamiku un lielu apgūstamās informācijas apjomu, kas pieprasa no virsniekiem izteiktu pašdisciplīnu, patstāvību un iniciatīvu. Viens no lielākajiem izaicinājumiem VLKS ŠVK sekmīgai pabeigšanai ir laika plānošana un kontrole, praktisko vingrinājumu izpilde un individuālā izpētes darba realizācija. Pēc kursa sekmīgas pabeigšanas virsnieki ir spējīgi vadīt rotas līmeņa apakšvienību un/vai pildīt jaunākā štāba virsnieka pienākumus bataljona līmeņa vienības sastāvā.

*Kapteinis Mārtiņš Mārtužs,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Sauszemes spēku Vada taktikas kursa priekšnieks*

NAA VADA TAKTIKAS KURSS

Nacionālās Aizsardzības akadēmijas (NAA) Vada taktikas kurss norisinās reizi gadā. Kursa mērķis ir sagatavot kadetus vada lieluma apakšvienību vadīšanai. Kursa norisi vada un organizē NAA SzS nodaļas Taktikas kursa personālsastāvs. Kursa norises ietvaros regulāri tiek piesaistīti virsnieki arī no citām NBS vienībām, kas dalās personīgajā pieredzē dažādu uzdevumu veikšanā, kā arī sniedz būtisku atbalstu gala pārbaudījumu vērtēšanā.

Kadeti Vada taktikas kursa laikā apgūst ne tikai teorētiskās zināšanas un veic dažādu operāciju plānošanu, bet arī praktiski izpilda katru operāciju veidu. Apakšvienību vadīšanu nav iespējams apgūt, klausoties teorētiskās nodarbības, – tā ir jāpraktizē. Kursa organizatoru pienākums ir radīt un nodrošināt apstākļus šādas prakses norisei. Lielu lomu spēlē kadetu iepriekš apgūtās zināšanas un prasmes individuālā un nodaļas līmenī, kas viņiem ir jāpielieto, izpildot dažādus vada lieluma apakšvienībai dotos uzdevumus. Dalība kursā prasa ne tikai augstu fiziskās sagatavotības līmeni, bet arī mentālo gatavību – spēju vadīt, noturēt augstu pašdisciplīnas līmeni, tā rādot labu piemēru padotajiem apakšvienību komandieriem.

Pieredzes stāstu par 2023. gada Vada taktikas kursa norisi no apmācāmo perspektīvas lasiet šī kursa labākā kadeta – dižkareivja Artūra Ķīša – rakstā.

*Dižkareivis Artūrs Ķīsis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadets*

MANAS PĀRDOMAS UN PIEREDZE NAA VADA TAKTIKAS KURSA LAIKĀ

NAA Vada taktikas kurss norisinājās no 2023. gada septembra sākuma līdz decembra vidum. Jau sākotnēji radās izpratne, ka šis kurss ir patiešām svarīgs, jo pirmo reizi būs iespēja izprast tieši vada lieluma vienības komandēšanas nianšes un taktiku, kas savā ziņā ir teju kulminācija visam, kas akadēmijā ir ticis mācīts iepriekš. Kad kursa sākumā mūs iepazīstināja ar plānoto programmu nākamajiem četriem mēnešiem, radās nedaudz nomācoša sajūta, jo likās, ka apgūstamo tēmu ir patiešām daudz. Vispirms uzmanību piesaistīja iepriekš nepieredzētas militārās tēmas, piemēram, vada komandiera pavēles teorija un tās izstrāde, stabilizācijas operācijas un ievads mehanizācijā, kas bija interesants papildinājums iepriekš mācītajam un jaunu skatpunktu iegūšana par vada komandiera darbībām. Arī iepriekš mācītās tēmas, piemēram, uzbrukuma un aizsardzības operācijas,

tika papildinātas ar būtiskām zināšanām, aplūkojot tās tieši no vada lieluma perspektīvas.

Lai gan sākotnēji četri mēneši šķita ļoti ilgs laiks vienam kursam, tomēr faktiski tie aizritēja nemanot. Lielā mērā tas notika, pateicoties labi izplānotai kursa norisei: no vienas puses, kadeti tika ievadīti zināmā ritmā, kas ļauj efektīvi apgūt mācību, bet no otras puses, regulāra militāro tēmu nomaina kursa laikā neļāva ieslīgt garlaicīgā rutīnā. Protams, šajā ziņā ļoti nozīmīga loma bija arī apmācību personālam, kas šķita patiesi ieinteresēts sadarboties ar kadeti, lai palīdzētu apgūt konkrētās tēmas. No pasniedzēju puses mums tika dots teorētisko zināšanu kopums, taču, kad gājām veikt mācību uzdevumus praksē, pasniedzēji iedrošināja mūs izmantot iegūtās zināšanas kreatīvi un nākt klajā ar savu iniciatīvu. Tas noteikti veicināja kadetu domāšanu un radošumu. Protams, bija arī situācijas, kad instruktori mūs cieši kontrolēja un norādīja uz nepareizām darbībām vēl pirms nepareizu lēmumu izdarīšanas, nevis ļāva pašiem darboties, nonākt līdz kļūdai, piedzīvot tās sekas un mācīties no tā. Kopumā apmācību personālu var vērtēt labi. Īpaši pamanāma bija fokusa maiņa no iepriekšējiem kursiem (piemēram, Nodaļas taktikas kursa vai Jaunākā līdera kursa), kur paralēli apmācībai mūsu noturība (gan fiziskā, gan psiholoģiskā) tika regulāri pārbaudīta. Vada taktikas kursā visa uzmanība tika pilnībā veltīta mācību vides izveidošanai, kurā uzsvars likts uz vada līmeņa taktisko zināšanu un izpratnes pārnesei kadeti.

Rezumējot, Vada taktikas kurss noteikti ir viens no svarīgākajiem, ja ne pats svarīgākais kurss NAA. Šis kurss kadeti liek darboties un attīstīties zināšanu un izpratnes līmenī, kas no pašu kadetu puses tiek uztverts kā fokusa maiņa no kareivja līmeņa uz virsnieka līmeni. Kurss mentāli izaicina kadetus, stimulējot to izaugsmi par topošajiem NBS virsniekiem.

*Komandkapteinis Kristaps Sīpols,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Starptautiskā Jūras spēku vidējā līmeņa
štāba virsnieka kursa priekšnieks*

BALTIJAS VALSTU JŪRAS SPĒKU VIDĒJĀ LĪMEŅA VADĪBAS UN ŠTĀBA VIRSNIEKA KURSS

Štā gada 15. janvārī ar Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) rektora pulkveža Māra Utināna un Jūras spēku komandiera jūras kapteiņa Māra Polenca uzrunām NAA Ģenerāļa Matīsa zālē tika atklāts Baltijas valstu Jūras spēku Vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kurss (JS VLVŠVK). Kursa priekšnieka komandkapteiņa Kristapa Sīpola vadībā 2024. gada JS VLVŠVK ir jau 18. šāds kurss pēc kārtas, kas tiek organizēts un vadīts NAA JS nodaļas telpās. 2024. gada kurss tiek pārstāvēts ar kopumā 10 Baltijas valstu JS virsniekiem no Igaunijas, Latvijas un Lietuvas.

Baltijas valstu Jūras spēku vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kurss ir virsnieku karjeras kurss, kurā 6 mēnešu laikā JS virsnieki no trim Baltijas valstīm apgūst dažādus jūras karadarbības moduļus un elementus, kā arī veic praktiskos treniņus starptautiskās jūras spēku mācībās, pildot štāba virsnieku pienākumus.

Baltijas valstu JS VLVŠVK vēsture aizsākās 2004. gadā, kad šo valstu aizsardzības ministri parakstīja sadarbības vienošanos “Memorandum of Understanding”, kur vienā no līguma punktiem tika minēts par kopīgu trīs Baltijas valstu militārpersonu apmācību un izglītošanu ar mērķi sagatavot un pilnveidot karavīru profesionālās zināšanas NATO procedūrās un kara mākslas elementos. Pamatojoties uz iepriekš minēto sadarbības vieno-

šanos, 2007. gada janvārī pirmā kursa priekšnieka komandleitnanta Raita Upnera vadībā tika atklāts pirmais Baltijas valstu JS VLVŠVK. Līdz 2023. gada kursam ieskaitot, kopumā šo kursu sekmīgi ir pabeiguši 195 virsnieki no Igaunijas, Latvijas, Lietuvas, Polijas un Zviedrijas.

JS VLVŠVK tā priekšnieka, trīs Baltijas bruņoto spēku virsnieku un kursa virsseržanta vadībā tiek organizēts un vadīts sešu mēnešu ilgā periodā, kura laikā virsnieki tiek apmācīti četrus kursa pamata moduļos:

1. Militārā vadība un ētika, akadēmiskā izpēte;
2. Jūras spēku stratēģija;
3. Jūras spēku karadarbība;
4. Jūras spēku operāciju plānošana un izpilde.

Pirmo trīs moduļu apmācību process tiek nodrošināts ar Latvijas lektoru un dažādu Eiropas augstskolu, militāro augstāko mācību iestāžu, kā arī mācību centru ārzemju vieslektoru atbalstu. 18 gadu laikā JS VLVŠVK ir izvērsis plašu un ciešu sadarbību ar vieslektoriem un ekspertiem no Igaunijas, Lietuvas, Austrijas, ASV, Dānijas, Francijas, Lielbritānijas, Nīderlandes, Norvēģijas, Polijas un citām sabiedroto, ERASMUS programmas un partneru valstīm. Ceturtā modeļa laikā kursa virsnieki veic JS operāciju plānošanu un izpildi, kas tiek realizēta karadarbības operācijas simulācijā (*Wargaming*). *Wargaming* tiek organizēts NAA telpās, kur atbalstu sniedz Jūras spēku virsnieki no Baltijas valstīm – savas jomas eksperti, piemēram, mīnu karadarbībā, virsūdens karadarbībā, jūras apgādē/pārapgādē, sakaros utt. *Wargaming* ir sagatavošanās reāla uzdevuma izpildei, kas tiek secīgi īstenota un kursa vadības pārraudzīta. Praktiskās JS štāba virsnieka iemaņas un pieredze tiek apgūta un papildināta starptautiskās JS mācībās BALTOPS, kuru laikā kursu virsnieki tiek izvietoti un iekļauti dažādos specializētos jūras karadarbības štābos, kuri ir bāzēti uz jūras platformām vai arī krastā. BALTOPS mācību laikā virsnieki iegūtās zināšanas un iemaņas praktizē starptautisko štābu ietvarā, kur viņus izvērtē ārvalstu virsnieku sastāvs, kā arī kursa vadība. Starptautiski kurss ir pazīstams ar nosaukumu angļu valodā – *Baltic Naval Intermediate Command and Staff Course* (NICSC).

Pēc visu četru kursa moduļu apguves un akadēmiskās esejas aizstāvēšanas tiek sasniegts kursa mērķis apmācīt un sagatavot JS štāba virsniekus, lai tie spētu plānot un pildīt dažādu JS karadarbību operāciju virsnieku un štāba vakts virsnieka (*Battle watch captain* jeb BWC) pienākumus.

Baltijas valstu Jūras spēku Vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kursa izlaidums, 2023. gada 22. jūnijs

SAUSZEMES SPĒKU TAKTISKO OPERĀCIJU KURSS

Divīzijas un brigādes līmeņa štāba darbība atšķiras no rotas un bataljona līmeņa, un, ņemot vērā vienības lielumu, pieaug operacionālās darbības rajons, atbildības līmenis, paplašinās sadarbība ar spēku veidiem, civilajām institūcijām, un operācijas notiek starptautiskā vidē. Tāpēc ir svarīgi celt personāla kvalifikāciju, lai tam būtu nepieciešamās zināšanas, prasmes un kompetences darbībai augsta līmeņa taktiskajā štābā. 2022. gadā Mācību vadības pavēlniecība (MVP) saņēma uzdevumu no Nacionālo bruņoto spēku (NBS) komandiera veidot jaunu kvalifikācijas celšanas kursu.

Jaunu kursu izveide notiek saskaņā ar NBS iekšējos normatīvajos aktos noteikto kārtību – tiek paredzēti kursa resursi, izstrādāta apmācības programma un piesaistīti pasniedzēji. Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA) 2023. gadā tika uzsākta kursa programmas plānošana un izvērtētas realizācijas iespējas, ko veica pulkvežleitnants Gundars Sokolovskis. Kurss mērķis ir sagatavot Nacionālo un sabiedroto bruņoto spēku vienību personālsastāvu dienestam NATO štābos, kā arī pilnveidot zināšanas par divīzijas un brigādes līmeņa štāba darba organizāciju un uzdevumiem. Kurss ir paredzēts virsniekiem un vecākajiem instruktoriem, kuri dienē vai tiek norīkoti brigādes vai divīzijas štābos, kā arī virsniekiem un civilpersonām no citiem dienestiem un augstākajiem štābiem, kas atbalsta Sauszemes spēkus vai sadarbojas ar tiem kopīgā daudz nacionālā vidē.

Jau 2023. gada 9. oktobrī tika organizēts pirmais štāba personāla kvalifikācijas celšanas kurss ar nosaukumu "Sauszemes spēku taktisko operāciju kurss" (SSTOK), ko uzsāka 25 karavīri no dažādām NBS vienībām, Valsts policijas un Dānijas bruņotajiem spēkiem. Bez tam stabilizācijas operācijas modulī piedalījās divi Ādažu pašvaldības pārstāvji. Par kursa vecāko ekspertu-padomnieku tika nozīmēts Dānijas bruņoto spēku un daudz nacionālās divīzijas štāba "Ziemeļi" priekšnieks, brigādes ģenerālis Lenijs Fredskovs Hansens (*Lennie Fredskov Hansen*), kuram ir liela profesionālā pieredze tieši divīzijas štāba darbā.

Lai nodrošinātu kursa norisi augstā kvalitātē un sasniegtu izvirzītos mērķus, tika pieaicināti vieslektori no Dānijas, ASV, Kanādas, Vācijas, Francijas un Norvēģijas bruņotajiem spēkiem, daudz nacionālās divīzijas štāba "Ziemeļi", NBS Apvienotā štāba, NBS Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes, NBS Nodrošinājuma pavēlniecības un Latvijas Republikas Zemessardzes.

Kursa dalībniekiem bija iespēja iepazīties ar NATO sauszemes taktiskās plānošanas procesu, veikt savstarpēji saskaņotu, sinhronizētu un loģisku taktisko plānošanu divīzijas un brigādes līmenī, kā arī noteikt nepieciešamos taktiskos risinājumus. Praktiskos štāba plānošanas vingrinājumus atbalstīja jomas speciālisti un savā pieredzē dalījās daudz nacionālās divīzijas "Ziemeļi" komandiere, ģenerālmajore Jete Albinusa (*Jette Albinus*), Zemessardzes 1. Rīgas brigādes komandieris pulkvedis Normunds Baranovs un Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes komandieris pulkvedis Kaspars Miežītis.

Stabilizācijas operāciju moduli pulkveža Igora Harlapenko vadībā organizēja un vadīja Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes personāls.

Majors **Vladislavs Tihonovičs**,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
vadības grupas vecākais eksperts

Sauszemes spēku taktisko operāciju kursa emblēma

Uzņemošās valsts atbalsta moduļa ietvaros pulkvedis Jevgeņijs Kazenko organizēja Liepājas, Ventspils, Jēkabpils, Valmieras militāro objektu, kā arī Rīgas Brīvostas un lidostas apmeklējumu, lai klātienē iepazītos ar esošo infrastruktūru un tās iespējām.

Nenovērtējamu ieguldījumu kursa norisē veica pulkvežleitnants Andžejs Zarakovskis, majors Arnis Mežals (abi – Sauszemes spēku Mehanizētā kājnieku brigāde) un pulkvežleitnants Trigve Juhanness Šmits (*Trygve Johannes Smidt*) (Norvēģija).

2023. gada 15. decembrī absolventi saņēma sertifikātu par sekmīgu dalību kursā. Pēc SSTOK sekmīgas pabeigšanas kursa dalībnieki ir spējīgi sniegt ieguldījumu divīzijas un brigādes plānošanas procesā.

Par labāko kursa dalībnieci tika atzīta majore Ilze Lasmane (Zemessardzes 2. Vidzemes brigāde), un balvu “Primus inter pares” saņēma kapteinis Ņikita Šeršņovs (Zemessardzes 3. Latgales brigāde).

Sauszemes spēku taktisko operāciju kurss tika atzinīgi novērtēts gan no kursantu, gan pasniedzēju puses, un tas tiks realizēts arī turpmāk.

Labākie kursa dalībnieki un vecākais eksperts-padomnieks (no kreisās: kapteinis Ņikita Šeršņovs, brigādes ģenerālis Lenijs Fredskovs Hansens, majore Ilze Lasmane). Foto: dižkareive Santa Vojevodska

Sauszemes spēku taktisko operāciju kursa izlaidums. Foto: dižkareive Santa Vojevodska

*Virsseržants Mārtiņš Šmats,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Sauszemes spēku Kājnieku nodaļas
komandiera kursa priekšnieka vietnieks*

KĀJNIEKU NODAĻAS KOMANDIERA KURSS

Katru gadu Sauszemes spēku nodaļas Taktikas kurss organizē “Kājnieku nodaļas komandiera” (KNK) kursu (no 2024. gada pārdēvēts par kursu “Kājnieku nodaļas taktika”). Šis kurss ilgst no februāra beigām līdz aprīļa sākumam, tajā piedalās SzS MV, GS MV 2. kursa un KSV kursa kadeti.

Kursa laikā kadeti apgūst iemaņas kājnieku nodaļas komandiera un grupas komandiera amatos un apgūst kājnieku nodaļas kaujas paņēmienus, kā arī gūst ieskatu kājnieku vada operācijās. Veicot uzdevumus, kadeti izmanto salūtmunīciju, dažāda veida pirotehniskos un imitācijas līdzekļus. Pirms noslēguma kontroles vingrinājuma kadeti veic kaujas šaušanas vingrinājumus. Kursa laikā kadeti tiek pakļauti paaugstinātai fiziskai un psiholoģiskai slodzei.

KNK kursa apmācību instruktoru un nodarbību vadītāju amatus pilda SzS MV 4. kursa kadeti, kuriem šī ir viena no pirmsdiploma praksēm.

Par pieredzi par 2023. gada kājnieku nodaļas kursa norisi no apmācāmo perspektīvas sīkāk pastāstīs šī kursa dalībnieks kadets dižkareivis Artūrs Ķīsis.

*Dižkareivis Artūrs Ķīsis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadets*

MANAS PĀRDOMAS UN PIEREDZE NAA KĀJNIEKU NODAĻAS KOMANDIERA KURSA LAIKĀ

Kājnieku nodaļas komandiera kurss (KNK) ir NAA kurss, kas katram kadetam ir obligāti jāiziet, lai sekmīgi absolvētu akadēmiju un kļūtu par leitnantu.

Man kā KSV kadetam šis kurss sekoja uzreiz pēc Jaunākā līdera kursa (JLK), kas šķita kā loģisks turpinājums iepriekš mācītajam. Ja JLK, kā liecina nosaukums, mūs iepazīstināja ar zemākā līmeņa līdera darbības principiem, tad KNK ietvaros šīs prasmes tika pilnveidotas. Respektīvi, JLK fokuss bija uz nodarbību vadīšanu un nodaļas pavēļu sagatavošanu un atdošanu. Savukārt KNK šis process tika turpināts, sagatavotās pavēles praktiski izpildot lauka apstākļos un komandējot nodaļu kaujas uzdevumu izpildē.

KNK ilga septiņas nedēļas, un katra nedēļa tika veltīta atsevišķai tēmai, piemēram, uzbrukuma un aizsardzības operācijām, kaujai apbūvētā vietā un taktiskajai kaujas šaušanai. Pirmais, kas mainīja dinamiku, salīdzinot ar ikdienas dzīvi akadēmijā, bija kursantu izmitināšana lauka apstākļos. Lai gan tas uzreiz nebija pamanāms, tomēr šāds vadības lēmums bija ļoti vērtīgs, jo veicināja saliedēšanos ar savas nodaļas biedriem, ar kuriem kopā jāiet cauri turpmākajai kursa norisei. Tāpat jau no pašas pirmās dienas varēja just kursa augsto intensitāti, dienas bija gana piepildītas ar rīta rosmēm, teorētiskajām apmācībām, maršiem, pavēļu sagatavošanu un atdošanu, un kaujas uzdevumu izpildi. Laiks miegam bija ļoti ierobežots – vidēji trīs līdz piecas stundas diennaktī. Ļoti bieži pēc garas apmācību dienas es atgriezos savā teltī ap 23.00, lai tikai sāktu izstrādāt nodaļas komandiera pavēli, kuru paredzēts prezentēt nākamās dienas 06.00. Arī šādam spraigumam bija savs mērķis – pārbaudīt mūsu noturību un spēju darboties augstas intensitātes un noguruma apstākļos.

Kā jau minēts, kursa ietvaros darbojāmies nodaļu sastāvos. Katrai nodaļai tika piešķirts kurators, kas tika nozīmēts no NAA SzS MV 4. kursa kadetiem. Kuratoru mērķis bija izmantot savu pieredzi, lai apmācītu mūs konkrētās tēmas ietvaros un kontrolētu mācību uzdevumu izpildi.

Kopumā jāatzīst, ka kurss bija visnotaļ vērtīgs, jo, tieši praktiski darbojoties lauka apstākļos, es sapratu, kādēļ ir nepieciešamas teorijā aplūkotās sīkās detaļas un kā tās pareizi pielietot. Tāpat daudz domāju par lēmumu pieņemšanas procesu, jo sapratu, ka lauka apstākļos, kad apkārt ir haoss, nav viegli ātri pieņemt lēmumus, kas ietekmē veselu nodaļu, tādēļ šīs prasmes ir nepieciešams trenēt. Mācību process šķita interesants un dinamisks, jo regulāri tika mainīta apmācību vide, tajā skaitā spējām nedēļu viesoties arī Irbenē, kas NAA kadetu vidū ir ieguvusi leģendāru statusu, pateicoties sarežģītajam apvidum, ko vārdos nav iespējams aprakstīt – tas ir jāizbauda dzīvē. Protams, kurss šķita sarežģīts un prasības – augstas, taču pēc absolvēšanas bija patīkama sajūta, kā pēc labi padarīta, grūta darba. Visas piedzīvotās grūtības norūdīja kadetus un sniedza padziļinātu izpratni par to, kā tas ir – būt komandierim kaujas vienībā.

*Kapteinis Māris Skrīvelis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Zemessardzes vada komandiera kursa priekšnieks*

ZEMESSARDZES VADA KOMANDIERA KURSS (ZS VKK) 2022./2023.

Zemessardzes vada komandiera kurss ir NBS karjeras kurss, kura mērķis ir sagatavot zemessargus, kas spēj patstāvīgi un kvalitatīvi pildīt Zemessardzes (ZS) kājnieku vada komandiera pienākumus un uzdevumus, būtiski paaugstinot apakšvienības kaujas spējas. Sekmīgi pabeidzot Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) īstenoto kursu, absolventam ir tiesības saņemt leitnanta dienesta pakāpi atbilstoši Zemessardzes likuma 24. pantam "Dienesta pakāpju piešķiršana".

Kurss ilgst 13 mēnešus un tiek organizēts 4 posmos

Zemessardzes vada komandiera kurss ir relatīvi jauns – pērnā gada rudenī notika vien trešais Zemessardzes leitnantu izlaidums. Kurss tradicionāli sākas septembrī un ilgst 13 mēnešus. Lai iestātos kursā, zemessargam ir jāatbilst šādām prasībām: jābūt pabeigušam jaunākā instruktora kursu, ieguvušam vismaz vidējo izglītību un ar atbilstošu veselības kapacitāti un fizisko sagatavotību. Pirmo trīs kursu laikā ir izkristalizējies optimālais mācību modelis, un patlaban mācības tiek organizētas četros posmos:

- pirmais posms – kājnieku nodaļas taktika, lauka apstākļos apgūstot zināšanas un prasmes klātienē 20 dienu garumā; šis bloks ir paredzēts tiem kursantiem, kuri nav izgājuši Kaujas nodaļas komandiera (KNK) apmācību;
- otrais posms – akadēmiskais bloks, kas tiek organizēts gan klātienē, gan neklātienē; 10 klātienes mācības notiek nedēļas nogalēs reizi mēnesī, pārējā laikā kursanti mācās tālmācībā, apgūstot teoriju, pildot uzdevumus mājās darbus un pārbaudot savas zināšanas ar testu palīdzību;
- trešais posms – 14 dienu vasaras lauka nometne, kuras laiks tiek saskaņots ar NAA kadetu apmācību;
- ceturtais posms – 7 dienu prakse ZS bataljonos, kas notiek NBS visaptverošas valsts aizsardzības mācību "Namejs 2023" aktīvās fāzes laikā.

Kursa noslēgumā tiek organizēts noslēguma pārbaudījums – vada komandiera pavēles sagatavošana un došana komisijai.

Kārlis Dambītis vada nodarbību par 1919. gada novembra Pārdaugavas operāciju. Bumbu kalns

ZS VKK kursanti pēc uzdevuma NAA organizētajā Kājnieku nodaļas komandiera kursā

Daudzpusīga mācību priekšmetu izvēle

Kursa ietvaros topošie Zemessardzes virsnieki apgūst 16 mācību priekšmetus: kājnieku vada taktika, strēlnieku ieroču uzbūve un spējas, netiešās uguns atbalsts, pretgaisa un prettanku vienību spējas un izmantošana, kaujas inženieratbalsts, kaujas nodrošinājums, pretinieks un izlūkošana, aizsardzība pret masveida iznīcināšanas ieročiem, sakari, medicīnas nodrošinājums, militārās tiesības, militārā vadība, militārā psiholoģija, militārā pedagoģija, starptautiskā un nacionālā drošība un vides aizsardzība militāro vingrinājumu laikā. Kursa pasniedzēju vidū ir pieredzes bagāti instruktori un virsnieki. Par tradīciju ir kļuvusi iepriekšējo kursa izlaidumu absolventu iesaiste mācību procesā, no kā ieguvēji ir gan kursanti, gan jaunie leitnanti, kuriem tiek dota iespēja papildināt savas praktiskās iemaņas.

2022. gada rudenī mācības ZS VKK uzsāka 15 kursanti. Mācību apvienošana ar dienestu Zemessardzes apakšvienībā, darbu un ģimeni ir liels izaicinājums – dienesta pakāpes saņēma 13 jaunie leitnanti, bet divi kursanti dažādu iemeslu dēļ pārtrauca mācības.

*Kapteinis Mārtiņš Zābellis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Gaisa spēku studiju kursa priekšnieks*

KIK – KAUJAS IZTURĪBAS KURSS

KIK, pilnajā nosaukumā “Kaujas izturības kurss”, ir viens no NAA (Nacionālās aizsardzības akadēmijas) sarežģītākajiem kursiem. Par psiholoģiski un fiziski smagu to ir atzinuši ne tikai kadeti, bet arī kursa organizatori un realizācijā iesaistītais personāls.

Nemainīgi KIK tiek organizēts maijā. Šis ir piemērots laiks dažādas sarežģītības aktivitātēm, kuras papildina neprognozējamie laikapstākļi. Katru gadu tie mēdz būt atšķirīgi – kā zināms, maijs mēdz būt gan saulains un silts, gan lietains un vēss. Ūdens tilpes vēl nav paspējušas uzsilt, kas KIK pārbaudījumu laikā piešķir papildu adrenalīna un asuma sajūtu. Kā visiem karavīriem labi zināms, laikapstākļiem ir ļoti liela loma karavīru psiholoģiskajā un fiziskajā noturībā, un tieši tās pārbaudei ir radīts šis kurss. Tas nav pārāk ilglaicīgs, bet pēc sarežģītības un grūtuma pakāpes ir pielīdzināms veselai Vasaras lauka nometnei, kas standarta versijā ilgst mēnesi.

Kursā ietverti dažādi pārbaudījumi ar atšķirīgām sarežģītības pakāpēm. Tas prasa no kadeti augstu noturības līmeni, līdz ar to šī kursa sagatavošanās fāzei tiek pieiets ļoti nopietni, un kadeti uzsāk sagatavošanas posmu jau janvārī. Šajā laikā liels uzsvars tiek likts uz fiziskajām aktivitātēm. Kadeti ir daudz sporta nodarbību, kurās ietilpst skriešana, dziļo muskuļu nostiprināšana, smagatlētika, peldēšana un pat elpošanas vingrinājumi.

Lai gan kurss katram kadetam tiek vērtēts individuāli un gala vērtējuma atzīmi sastāda katra personīgais sniegums, bez biedru atbalsta un komandas darba šo kursu izturēt ir grūti, pat gandrīz neiespējami. KIK tiek pārbaudīta kadetu spēja vadīt vienību, dot dažādus uzdevumus biedriem, spēja pakļauties un uzticēties kolēģiem, pieņemt sarežģītus lēmumus, ātri reaģēt uz konkrēto situāciju, un tas viss kadeti ir jāspēj nemītīga noguruma un stresa apstākļos.

Kā atzīst paši kadeti, grūtākais kursā ir bijis izturēt bezmiegu. Visa kursa laikā kadeti tiek atvēlētas vien dažas stundas miega, kas būtiski ietekmē kadetu sniegumu. Tā ir kā iespēja katram kursa dalībniekam pārbaudīt savu spēju robežas, bailes un iespējamās fobijas – no augstuma, mazām telpām, tumsas, ūdens. Kadeti tiek dota iespēja izjust plaša spektra pārbaudījumus ar dažādu intensitāti un uzdevuma mērķi, bet galvenais tomēr ir pārbaudīt savu spēju robežu.

Kursa vadībai organizējot KIK, viens no pašu uzstādītajiem mērķiem ir censties sniegt kadeti pēc iespējas plašāku ieskatu kopējo NBS vienību uzdevumu specifiskā. Procesā tiek iesaistītas dažādas NBS vienības, piemēram, SPECOP, Gaisa spēki, Jūras spēki, SzS brigāde u. c. Tas, savukārt, šo kursu padara komplicētu, jo plānošana un koordinācija starp spēku veidiem ir jāveic ļoti detalizēti un precīzi. Bieži vien kursa plānu nākas pielāgot atbalstošo vienību uzdevumiem un darba grafikiem.

Lai arī KIK tiek uzskatīts par vienu no grūtākajiem pārbaudījumiem visa apmācību perioda laikā, tomēr vairākums kadetu pēc kursa iziešanas savās KIK noslēguma esejās atzīst, ka kurss esot bijis lielisks veids sevis pārbaudīšanai un ka tas noteikti jā saglabā kā daļa no kadetu apmācības. Virsnieki, kuri studiju laikā NAA izgājuši KIK, atzīst, ka tas esot bijis smags kurss gan fiziski, gan morāli, tomēr gandarījuma sajūta un gūtās emocijas saglabāšoties spilgtā atmiņā uz ilgu laiku. KIK sekmīga iziešana ir kā mazs varoņdarbs, kas paceļ pašapziņu un dod lielāku pārliecību par savām spējām.

*Štāba virsseržants **Dmitrijs Kozlovskis**,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Sauszemes nodaļas vecākais pasniedzējs instruktors*

NAA KAUJAS PRASMJU UZTURĒŠANA VASARAS LAUKA NOMETNĒ

Katru gadu jūlijā Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija (NAA) īsteno kārtējās mācības – Vasaras lauka nometni (VLN) un vingrinājumu “Burning sand”. Kopā ar akadēmijas personālu, robežsargiem, zemessargiem, ārzemju kadeti un NATO sabiedroto spēkiem NAA kadeti veic bataljona līmeņa mācību manevrus vasaras lauka nometnes beigās, lai pilnveidotu un stiprinātu valsts aizsardzību. Četru nedēļu laikā, kad poligonā gaisa temperatūra sasniedz +30 grādus, laiks atpūtai ir ierobežots un ikdienā jāveic liela fiziska slodze, kadeti pilnveido individuālās iemaņas, šaušanas prasmes un spēju strādāt komandā, lai noslēguma fāzē veiktu aizsardzības un uzbrukuma operācijas kopā ar mehanizētām kājnieku, prettanku un kaujas atbalsta vienībām.

NAA vasaras lauka nometne ir četru nedēļu mācības, kuras ir sadalītas 2 posmos – individuālajā un kolektīvajā apmācībā. Šis studiju kurss ir obligāts, un tas ir jāapgūst sekmīgi, lai turpinātu studijas NAA.

VLN ietvaros kadeti tiek sadalīti vairākos apmācāmo līmeņos. Sauszemes, Gaisa spēku 1. kursa un Jūras spēku 2. kursa kadeti veido 1. līmeņa apmācāmo grupu. Pirmajā vasaras lauka nometnes nedēļā viņi uztur un pilnveido savas zināšanas un prasmes lauka kaujas iemaņu (LKI) jomā. Pirmās mācību nedēļas beigās 1. līmeņa kadeti kārtā LKI testu, kas sastāv no vairākām stacijām ar praktiskiem uzdevumiem. Kaujas šaušanas nedēļas laikā 1. līmeņa kadeti nostiprina šaušanas prasmes, izmantojot trieciensauteni G-36 no dažādiem šaušanas stāvokļiem vidējās distancēs, ka arī praktizējas pielietot kājnieku manevru “Uguns un kustība” grupas sastāvā ar kaujas munīciju. 1. līmeņa apmācāmie kārtā šaušanas kvalifikācijas A1 prasības kaujas šaušanas nedēļas beigās.

Sauszemes un Gaisa spēku 2. kursa kadeti veido 2. līmeņa apmācāmo grupu. Viņi praktizējas sagatavot un vadīt LKI nodarbības 1. līmeņa apmācāmo grupai. 2. līmeņa apmācāmie kaujas šaušanas nedēļas laikā pilnveido šaušanas prasmes tuvās distancēs līdz 100 metriem. Kaujas šaušanas nedēļas beigās kadeti kārtā šaušanas kvalifikācijas A1 prasības un kaujas šaušanas tuvās distancēs testu.

Sauszemes un Gaisa spēku 3. kursa kadeti VLN laikā veido 3. līmeņa apmācāmo grupu. Individuālajā apmācības posmā viņi apgūst un nostiprina prasmes navigācijā un kaujas šaušanā. Navigācijas nedēļas beigās 3. kursa kadetiem jāorientējas apvidū un jāatrod noteiktus punktus ierobežotā laikā. Pārbaudījuma gaitā viņi izpilda vairākus vingrinājumus – kaujas šaušanu, upes forsēšanu un citus –, kopā veicot aptuveni 50 km garu distanci pāros. Kaujas šaušanas nedēļas laikā 3. līmeņa apmācāmie praktizējas šaut ar dienesta pistoli tuvās distancēs uz ātrumu, ka arī veic ieroču maiņu uzdevuma laikā. Kaujas šaušanas nedēļas beigās viņi kārtā šaušanas kvalifikācijas A1 prasības ar dienesta pistoli un trieciensauteni.

KSV kursa kadeti ir 4. līmeņa apmācāmie un apgūst kolektīvos ieročus un kaujas šaušanu tuvās distancēs individuālajā apmācības blokā.

Kolektīvās apmācības laikā visi kadeti tiek organizēti kājnieku nodaļās, vados un rotās. 1. līmeņa kadeti pilda kājnieku nodaļas strēlnieku, ložmetējnieku un granātnieku palīgu pienākumus. 2. līmeņa apmācāmie ir kājnieku nodaļas ložmetējnieki un granātnieki. 3. līmeņa kadeti pilda kājnieku nodaļas komandiera un komandiera vietnieka pienākumus. KSV kadeti ir vada smago ieroču apkalpē. Kadeti apgūst kājnieku nodaļas un vada kaujas paņēmienus vienas nedēļas laikā, lai sagatavotos noslēguma vingrinājumam rotas un bataljona sastāvā.

Ceturajā kursa kadeti VLN sadarbībā ar pieredzējušiem NAA instruktoriem un virsniekiem ir vienreizēja iespēja praktizēties un nostiprināt visu, kas apgūts studiju laikā, pirms doties uz NBS vienībām kā jaunajiem leitnantiem. Sauszemes un Gaisa spēku 4. kursa kadeti vasaras lauka nometnes laikā ir mācībaspēki un pilda vada komandiera un vada seržanta amatus. Viņi sagatavo un vada teorētiskās, praktiskās un paaugstinātas bīstamības nodarbības, analizē 2. līmeņa LKI nodarbību sagatavošanu un vadīšanu individuālās apmācības posmā. Prakse VLN 4. kursa kadeti sniedz izpratni par jaunākā virsnieka un vada komandiera lomu un pienākumiem regulāro spēku veidu vienībās.

NAA vasaras lauka nometne ir viens no sarežģītākiem posmiem kadetu studiju laikā un vienlaikus – vienreizēja iespēja pārbaudīt akadēmijas spējas nodrošināt studiju procesa nepārtrauktību lauka apstākļos un gatavību aizsargāt valsti krīzes gadījumā. Caur ērkšķiem uz zvaigznēm!

*Mg. paed. Lita Avotiņa,
LNAA Tālmācības studiju nodaļas Tālmācības grupas asistente,*

*Kristīne Klaiva,
LNAA vecākā personāla speciāliste,*

*seržante Tatjana Kleinhofa,
NBS MVP Attīstības pārvaldes
Individuālās apmācības programmu daļas galvenā speciāliste*

JAUNĀKAIS KADETU REKRUTĒŠANĀ

Neviena augstskola nevar pastāvēt bez studentiem, un, ņemot vērā demogrāfisko situāciju valstī, izglītības iestādes dažādos veidos cenšas piesaistīt studētgrībētāju interesi tieši savai augstskolai. NAA kā vienīgajai militārajai augstskolai, kas sagatavo NBS virsniekus, ir ļoti svarīgi būt konkurētspējīgai augstskolai un piesaistīt motivētus kandidātus.

Līdz 2022. gadam potenciālo kadetu rekrutēšanu un atlasīšanu saskaņā ar noteikto kārtību nodrošināja NBS Rekrutēšanas un atlasīšanas centrs. No kandidātu skatupunkta atlasīšanas modelis bija diezgan sarežģīts, ja salīdzina ar procesu citās augstskolās: lielākoties ir tikai jāiesniedz dokumenti un atsevišķos gadījumos jākārtos iestājesāmenis, savukārt, lai iestātos NAA, kandidātiem bija ne tikai jāiesniedz nepieciešamie dokumenti, bet arī vairākkārt jābrauc uz Rīgu, lai veiktu medicīnisko, psihodiagnostisko un fiziskās sagatavotības pārbaudi. Lai potenciālajiem studentiem nodrošinātu individuālu pieeju un pieejamāku administratīvo procesu, no 2022. gada rekrutēšanas un atlasīšanas procesu veic NAA kā augstskola.

Liela nozīme kandidātu piesaistē ir rekrutēšanai, tāpēc, lai paaugstinātu rekrutēšanas un komunikācijas efektivitāti, NAA, sadarbojoties ar aģentūru "EX NOVO", izstrādāja komunikācijas stratēģiju, nosakot NAA vērtības un mērķa grupas vēstījumu uztveres. Tika definētas šādas NAA vērtības: atbildība, gods un neatlaidība. Šīs vērtības ir kā ceļazīme gan NAA kadeti un personālam, gan jauniešiem, kuri vēlētos kļūt par virsniekiem. Izstrādātā stratēģija ar kvalitatīvu vēstījumu veicina augstskolas atpazīstamību un izpratni par to, kas ir NAA, kā arī izskaidro atšķirības un ieguvumus, studējot NAA un citās augstskolās.

Rekrutēšana nenozīmē visu gadu vienas dienas aktivitātes – tie ir pasākumi, kurus nepārtraukti organizē NAA, iepazīstinot sabiedrību ar NAA vērtībām un veicinot jauniešu interesi par NAA. Lielākā daļa notikumu un pasākumu tiek atspoguļoti NAA tīmekļa vietnē un sociālo tīklu platformās, ko aktīvi izmanto jaunieši. NAA kadeti un personāls piedalās izglītības izstādē "Skola", programmā "Ēnu diena", kā arī piedāvā klātienē ekskursijas NAA, organizē atvērto durvju dienas, aktīvi dodas izbraukumos uz vispārizglītojošajām skolām, tehnikumiem un augstskolām. Visi šie pasākumi ir vērsti uz to, lai informētu jauniešus par studiju gaitu NAA. Tāpat, lai nodrošinātu efektīvu un tiešu saziņu ar NAA, izveidots īsais tālruņa numurs un e-pasta adrese, un gan kandidātiem, gan viņu vecākiem ir iespēja uzzināt padziļinātu informāciju par interesējošajiem jautājumiem, kas saistās gan ar mācību procesu un sadzīves apstākļiem, gan infrastruktūru un militārās vides specifiku.

NAA, pārņemot rekrutēšanas un atlasīšanas procesu, sākotnēji tika veikta analīze par iepriekšējā gadā (2021. gads) uzņemtajiem kadetkandidātiem un jauniešiem, kuri tomēr neizvēlējās studēt akadēmijā. Tika noteikts jauniešu vidējais profils – vecums, iepriekšējā militārā pieredze, reģions, iegūtā izglītība –, kas ļāva precīzāk noteikt mērķauditoriju. Tāpat tika pilnveidots administratīvais process, piedāvājot kandidātiem veikt nepiecieša-

mās pārbaudes tikai divu dienu laikā, un kandidātiem, kuri brauc no attālākām Latvijas vietām, tika piedāvāts palikt dienesta viesnīcā; tika nodrošināta arī ēdināšana. Salīdzinot ar iepriekšējām uzņemšanas prasībām, izmaiņas skāra fizisko normatīvu kārtību. Ja kandidātam ir atbilstošs veselības stāvoklis, tad, nokārtojot fiziskās sagatavotības testus ar rezultātu "vāji", tiek dota iespēja militārās pamatapmācības laikā to uzlabot, pielietojot individuālu pieeju un izstrādājot individuālu plānu. Tāpat tika izstrādāta un ieviesta elektroniskā anketa, tādējādi optimizējot pieteikšanās procesu. Pēc pieteikuma anketas saņemšanas kandidātiem uz e-pastu tika sūtīta nepieciešamā papildu dokumentācija, ko varēja aizpildīt jau pirms braukšanas uz NAA, un informācija par citiem dokumentiem, kas jāņem līdzi uz atlasīšanu. Ar jauniešiem, kuri izrādījuši interesi par studijām NAA, visa atlasīšanas procesa gaitā tika uzturēts kontakts – gan sniedzot nepieciešamo informāciju, gan atgādinot par datumu, kad jāierodas, gan meklējot risinājumus dažādām problēmsituācijām.

Pirmais gads šajā procesā nesa daudzus izaicinājumus, piemēram, NAA nebija atsevišķas struktūrvienības, kas nodarbotos tikai ar rekrutēšanu vai atlasīšanu, līdz ar to uzdevuma veikšanā tika iesaistīts esošais personāls, kas paralēli tiešajiem amata pienākumiem veica nepieciešamās darbības un koordinēšanu sekmīgam atlasīšanas procesam. Tāpat procesa gaitā atklājās, ka piešķirtais saīsinātais tālruņa numurs kādreiz piederējis Latvijā pazīstamai akciju sabiedrībai, kas saistīta ar gāzes piegādi iedzīvotājiem, tāpēc uz tālruni ļoti intensīvi zvanīja cilvēki, lai uzzinātu par tarifiem, līgumiem, rēķiniem.

Neskatoties uz izaicinājumiem, pirmā gada rekrutēšana un atlasīšana bija ļoti rezultatīva: salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tika uzņemts par 48 kandidātiem vairāk (2021. gadā – 80, 2022. gadā – 128). Tika secināts, ka gan rekrutēšanas pasākumi, gan atlasīšanas mērķis ar vienkāršāku procedūru un individuālu pieeju ir pareizais ceļš kandidātu piesaistei. 2023. gadā rekrutēšanas un atlasīšanas procesā tika veikti nepieciešamie uzlabojumi, piemēram, piesaistīts personāls, kas pastāvīgi strādā ar kandidātiem un sniedz visiem informāciju un atgriezenisko saiti, nomainīts tālruņa numurs (tagad tas ir 1835) un sasniegts izcilis rezultāts – tika atlasīti 156 kandidāti. Šie skaitļi ir tikai redzamā daļa – 156 jauniešiem bija pozitīvs vērtējums pārbaudēs un ar viņiem ir noslēgts līgums par profesionālo dienesta gaitu uzsākšanu, bet interesentu skaits bija daudz lielāks: 2023. gadā derīgas pieteikuma anketas aizpildīja 254 interesentu, kas vēlējas nākt uz atlasīšanu ar iespēju pēc militārās pamatapmācības kursa pabeigšanas studēt NAA.

Šādu rezultātu sasniegšana iespējama, pateicoties efektīvai komunikācijas stratēģijai un profesionālam NAA personālam.

*Kapteinleitnante Kristīne Timma,
Latvijas Nacionālās Aizsardzības akadēmijas
Militārās vadības studiju nodaļas vecākā pasniedzēja*

KADETU PĒTNIECISKĀ KONFERENCE

2023. gada 2. jūnijā Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA) norisinājās NAA atjaunotā kadetu pētnieciskā konference, pulcējot akadēmijas kadetus, pastāvīgo personālu un viesus.

Konferences mērķis bija veidot pieredzes apmaiņas platformu, kurā vecāko kursu kadeti dalās pieredzē par to, kā veidot pētījuma dizainu un kā prezentēt savu pētījumu plašākai publikai, tādējādi iedvesmojot jaunākos kadetus kvalitatīvi un ar interesi veikt pētījumus. Jo agrāk kadeti tiek iesaistīti zinātnē, jo lielāka iespēja, ka viņi to darīs arī turpmāk un būs gatavi izaicinājumiem. Kadeti bija iespēja saņemt atgriezenisko saikni, kas ir lieliska iespēja veikt pašnovērtējumu savam darbam.

Konference renovētajā NAA Klinsona zālē tika atklāta ar prorektora uzrunu. Ievadu turpināja Aizsardzības tehnoloģiju un inovācijas centra (ATIC) vadītājs Mārtiņš Mežulis un pulkvežleitnants Jānis Jansons, apskatot tēmu “Modernākie aizsardzības risinājumi 21. gadsimta izaicinājumiem”.

Pirms kadetu pētījumu prezentēšanas konferences dalībniekus un klausītājus ar NAA Drošības un stratēģiskās pētniecības centra darbību un veiktajiem pētījumiem iepazīstināja NAA akadēmiskās un zinātniskās vides veidotājs, vadošais pētnieks, Dr. oec. Jānis Bērziņš.

Konferences otrajā daļā savus pētījumus prezentēja bakalaura studiju programmas “Jūras spēku militārās vadības” un profesionālās studiju programmas “Komandējošā sastāva virsnieks” kursu seši labākie kadeti, kuru noslēguma bakalaura darbu tēmas iepriekš recenzēja un atlasīja profesionāla NAA docētāju komisija.

Kadetu zinātniski pētnieciskās tēmas bija veltītas sabiedrības gatavībai Valsts aizsardzības dienesta ieviešanā, Krievijas-Ukrainas kara notikumu atspoguļojumam, lēmumu pieņemšanas procesa mācību metodēm NAA un to atbilstībai NATO militārajiem standartiem, NAA kadetu motivācijai un attieksmei pret mācībām, kadetu latviešu un angļu militārās terminoloģijas pilnveides iespējām studiju procesā un, visbeidzot, NAA sešu stāvu kazarmas iekštelpu gaisa kvalitātei. Vērojot konferences mutvārdu prezentācijas, radās pārlicība, ka nākamie virsnieki būs ziņoši, mērķtiecīgi un motivēti.

Konferences noslēgumā dalībniekiem un klausītājiem bija iespēja aprunāties kafijas pauzē, tādējādi gūstot patīkamas atziņas, ka pieaugusi pētniecisko darbu kvalitāte un uzstāšanās prasmes, kas apliecina NAA mācību kvalitātes profesionalitātes līmeni. Bez tam kadetu zinātniski pētnieciskām aktivitātēm ir praktisks ieguldījums militārās zinātnes starpdisciplināro jomu attīstīšanā.

*Pulkvežleitnants Gundars Sokolovskis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Mācību plānošanas un atbalsta pārvaldes priekšnieks*

MENTORINGA PROGRAMMA KADETIEM

Mentoringa ir NBS instruments Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (LNAA) kadeti, kas piedāvā dinamisku sadarbību, kurā pieredzējuši mentori, nozares profesionāļi, aktīvi dalās zināšanās un palīdz kadetam risināt akadēmiskos un profesionālos izaicinājumus. Mentoringa ir vēlme dalīties savā dzīves un profesionālajā pieredzē, veiksmēs un arī neveiksmēs un to pārvarēšanas prasmē, lai iedvesmotu un motivētu kadetu.

Veiksmīga mentoringa sadarbība tiek realizēta gadījumos, kad kadetam un mentoram ir iespēja izvēlēties vienu otru. Mentoringa ir attiecības, kurās valda savstarpēja uzticēšanās un cieņa, regulāra iesaistīto pušu mijiedarbība, kas balstīta uz savstarpēju mācīšanos un atbalstu starp vecāko virsnieku, kurš dalās savās zināšanās, pieredzē un gudrībā, un kadetu, kurš ir gatavs un vēlas iegūt no šīs apmaiņas un bagātināt savu profesionalitāti vai personīgo attīstību. Mentoringa attiecību pamatā ir mentora zināšanas un pieredze, kas ļauj pieredzes pārņēmējam apsvērt viņa rīcībā esošās iespējas, resursus un veicināt to izmantošanu konkrētas problēmas risinājumam vai mērķa sasniegšanai.

Mentoringa ietvaros kadets sadarbojas ar pieredzējušu virsnieku, parasti – vecāko virsnieku, kurš velta savu laiku un zināšanas, lai atbalstītu, palīdzētu un konsultētu. Šī sadarbība dod iespēju kadetam izvirzīt noteiktus mērķus un sasniegt tos ar vēlamu rezultātu, un šis princips darbojas efektīvāk, ja sadarbība NENOTIEK starp komandieriem un tiem pakļautajiem kadeti (karavīriem).

Veiksmīga mentoringa gadījumā notiek pozitīva mijiedarbība gan pieredzes pārņēmēja, gan mentora starpā, jo abi papildina viens otru, taču mentoringa procesā ir jākoncentrējas uz pieredzes pārņēmēju. Tas nozīmē, ka pieredzes pārņēmēja attīstības vajadzībām jābūt primārām, un mentora sniegtam jābūt virzītam uz iespējami vieglu pieredzes pārņēmēja prasmju attīstīšanu.

Mentoringa vairo kadeta izpratni par NBS, veicinot informācijas apmaiņas iespējas, kas nodrošina apmierinātības līmeņa paaugstināšanos un mazina iemeslus aiziešanai no dienesta NBS. Gan mentoriem, gan kadetiem ir iespējas paplašināt savas starppersonu attiecības un netiešās/neformālās vadības prasmes, tā palīdzot kadeti apzināties savu nozīmi NBS un sagatavoties dienestam virsnieku amatos, kas atbilst viņu vajadzībām un interesēm un ir vislabāk piemēroti individuālajam spējam un NBS nepieciešamībai. Tāpat mentoringa samazina līderu attīstības procesa laiku un iedrošina komfortablākas attieksmes veidošanos pret vecākajiem virsniekiem, kā arī veicina kadeta izaugsmes procesu, rosinot ieņemt augstākus un atbildīgākus amatus.

Mentoringa samazina līderu attīstības procesa laiku un iedrošina kadetu uz komfortablāku attieksmi pret vecākajiem virsniekiem, kā arī veicina paša izaugsmi virzībā uz augstākiem un atbildīgākiem amatiem. Vēl vairāk – programma nodrošina NBS vērtību, tradīciju un citu galveno pasākumu mantošanas netraucētu nodošanu nākamajām NBS virsnieku paaudzēm, kā arī padara NBS pievilcīgāku potenciālajiem karavīriem, jo parāda, ka NBS rūp karavīri un viņu attīstība.

Mentoringa programmas pilotprojekts ir uzsākts no 2024. gada 16. februāra. Programmas ietvaros par mentoru kadetam var pieteikties virsnieks ar dienesta pakāpi, kas nav zemāka par kapteini vai kapteinleitnantu, savukārt kadetam, uzsākot studijas LNAA 2. kursā, un “Komandējošā sastāva virsnieku” kursa kadeti ir ieteicams uzsākt dalību programmā, izvēloties kādu no LNAA katalogā iekļautajiem virsniekiem. Mentoram ir jā-

aizpilda īss savas dzīves un karjeras apraksts, kas kopā ar fotogrāfiju ir jāiesniedz LNAA ILIAS platformā NAA mapē "Mentoringa programma". Kadetam ir tiesības izvēlēties mentoru no šī kataloga ILIAS sistēmā, kā arī ir tiesības mainīt mentoru, par ko savlaicīgi jāinformē un savstarpēji jāvienojas ar esošo mentoru.

Svarīgi, lai virsnieki un kadeti būtu ieinteresēti un brīvprātīgi pieteiktos dalībai programmā kadetu profesionālās sagatavotības un izaugsmes veicināšanai. Līdzvērtīgas programmas tiek realizētas arī citu valstu bruņotajos spēkos, un ir attaisnojušas sevi kā noderīgs instruments topošo virsnieku sagatavošanā.

Laila Tīgere,

*Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
bibliotēkas vadītāja*

BIBLIOTĒKAS AKTUALITĀTES

2023. gads sākās ar nozīmīgu vizīti – 13. janvārī Valsts prezidents Egīls Levits Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas vizītes ietvaros apmeklēja bibliotēku un tika iepazīstināts ar tās jaunajām telpām un piedāvātajām iespējām. Prezidents pauda atzinību bibliotēkas darbam un uzslavēja par labo sajūtu, tajā uzturoties. Lasītavā Egīls Levits veica ierakstu NAA Viesu grāmatā.

Valsts prezidents Egīls Levits apmeklē bibliotēku.
Foto: Ilmārs Znotiņš

Valsts prezidents Egīls Levits veic ierakstu NAA
viesu grāmatā. Foto: Ilmārs Znotiņš

No aprīļa bibliotēkā ieviests jauns piedāvājums – interesentiem nelielās grupās ir iespēja apgūt (vai uzlabot) meklēšanas prasmes mūsu abonētajās datubāzēs:

- EBSCO,
- Laikrakstu bibliotēkā News.lv,
- LETONIKA,
- LURSOFT,
- Nozare.lv,
- ProQuest Military and Social Sciences Database,
- SIPRI Yearbook Online,
- Taylor & Francis Militārās un stratēģijas pētniecības kolekcija.

Vienmēr jauna kursa sākumā studējošie tiek aicināti uz ekskursiju bibliotēkā, kuras laikā tiek iepazīstināti ar bibliotēkas telpām un pakalpojumiem, kā arī izmantošanas noteikumiem.

Pavasārī bibliotēkai tika izveidota informatīva sadaļa NAA ILIAS platformā, kur ieviesta visa nepieciešamā informācija un bibliotēkas telpu attēli. Tas nozīmē, ka informāciju par bibliotēkas darba laiku, reģistrēšanās kārtību, noteikumiem un pakalpojumiem, kā arī saites uz noderīgiem e-resursiem un bibliotēkā pieejamajiem periodiskajiem izdevumiem turpmāk atradīsiet ne tikai NAA mājas lapā (<https://www.naa.mil.lv/lv/biblioteka>), bet arī ILIAS platformā sadaļā Bibliotēka.

Vēlos vēlreiz uzsvērt, ka NAA bibliotēku iespējams apmeklēt arī visiem NBS vienību un AM karavīriem un darbiniekiem.

No septembra, sākoties jaunajam 2023./2024. mācību gadam, katru mēnesi prezentācijas veidā e-pastā tiek izsūtīta informācija, kas iepazīstina ar bibliotēkas jaunieguvumiem. Prezentācija satur galvenās grāmatā ietvertās tēmas, kā arī izdevuma vāka attēlus ar hipersaitēm uz akadēmijas elektronisko katalogu, kurā var tuvāk iepazīties ar grāmatu aprakstu un pieejamību. Prezentācija ir lasītājus uzrunājoša, un redzam, ka tā sasniedz savu mērķi – studenti un darbinieki interesējas par tajā redzētajām grāmatām!

9. novembrī Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas bibliotēkā notika Latvijas Akadēmisko bibliotēku asociācijas (LATABA) bibliotēku direktoru sanāksme, kurā tika apspriesti vairāki svarīgi jautājumi, tostarp LATABA 30 gadu jubilejas konferences programma. Atklājot direktoru sanāksmi Matīsa zālē, ievadvārdus teica NAA prorektors pulkvežleitnants Ēriks Keisters. LATABA ir izveidota 1994. gada oktobrī, un NAA bibliotēka bija viena no desmit šīs organizācijas dibinātājām. Pēc sanāksmes bibliotēku direktori tika iepazīstināti ar bibliotēkas jaunajām telpām un sarunas turpinājās neformālā gaisotnē. Iepriekšējā reize, kad LATABA bibliotēku direktori viesojās NAA, bija 2009. gadā konferences ietvaros.

Decembrī bibliotēkas elektroniskajam katalogam tika ieviesta jauna, uzlabota versija: <https://biblioteka.naa.mil.lv/AlisePAC>. Tai ir lietotājam draudzīga un vienkāršota saskarne meklēšanai datorā, planšetē un viedtālrunī. Pieejā elektroniskajam katalogam, kā iepriekš, iespējama, arī noskenējot jaunizveidotu QR kodu.

Vēl viena no šī gada aktualitātēm ir tā, ka Latvijas Bibliotēku padome ir apstiprinājusi jaunu "Bibliotēkas nozares stratēģiju 2023–2027", kas iezīmē tās pamatvērtības, kurām jānodrošina nozares ilgtspēju, sadarbību, izglītību un zināšanas, kā arī bibliotēku lomu demokrātiskos procesos un atbalstu sabiedrībai ar kvalitatīviem pakalpojumiem. Ir noteikti stratēģiskie mērķi un rīcības virzieni.

Ikkatra jauna cikla sākums atgādina par mūsu idejām, sapņiem un mērķiem, kā arī par turpmāko virzību, lai to sasniegtu. Uzsākot 2024. gadu, NAA bibliotēka ir apņēmības pilna turpināt sasniegt augstu pakalpojumu kvalitāti. Mums ir svarīgi, lai bibliotēkā varētu ne tikai saņemt vajadzīgos pakalpojumus un informāciju, bet arī justies gaidīti, ērti un mājīgi.

Pulkvežleitnants **Tomass Delvers**,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Tālmācības studiju nodaļas priekšnieks

NAA TĀLMĀCĪBAS PLATFORMA ILIAS

2023. gadā NAA tika ieviesta Latvijas Universitātes Informācijas Sistēma (turpmāk tekstā – LUIS), kas NAA radīja diskusiju par tālmācību platformas ILIAS turpmāko likteni un lietošanas iespējām. Viens no diskusijas iemesliem bija tas, ka kadetu nodarbību saraksti un atzīmes tika pārceltas no ILIAS uz LUIS. Šī raksta mērķis ir izskaidrot situāciju ar divu platformu eksistenci, kā arī ILIAS un šīs platformas piedāvātās tālmācības iespējas.

Augstskolās parasti lieto divas platformas, jo studentu skaits ir liels. Viena platforma apkopo administratīvos datus par studentiem un pasniedzējiem, t. sk. sekmes, studiju un nodarbību plānus u. tml., bet otra nodrošina studentiem ērti pieejamu mācību saturu.

ILIAS (*Integriertes Lern-, Informations- und Arbeitskooperations-System*) ir Vācijā 20. gadsimta beigās radīta platforma, kas jau sākotnēji bija paredzēta tālmācību procesa nodrošināšanai. ILIAS nav vienīgā šāda veida platforma; Latvijā ir izplatītas arī citas līdzīgas platformas, piemēram, MOODLE (*Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment*), ko atšķirībā no NAA izmanto citas Latvijas augstskolas.

ILIAS platforma tiek plaši izmantota NATO valstu bruņotajos spēkos, t. sk. arī NATO skolās u. c. mācību iestādēs. Taču pretēji izplatītajam uzskatam ILIAS nav platforma, kas paredzēta militārajām struktūrām. ILIAS tiek plaši izmantota Vācijā un Itālijā, kā arī citās pasaules valstīs. To izmanto gan mācību iestādes, t. sk. universitātes, gan valsts un pašvaldību administrācijas savu darbinieku apmācībai, gan arī biznesa struktūras, piemēram, apdrošināšanas firmas.

ILIAS ir tā saucamā atvērtā koda programma, t. i., tā dod iespēju ierprogrammēt papildu digitālos rīkus līdzās esošajiem. Piemēram, pirms LUIS ieviešanas ILIAS bija ierprogrammēti rīki nodarbību sarakstu un kadetu atzīmju žurnālu veidošanai u. tml. Neskatoties uz to, ir ieteicams vispirms izprast un apgūt tās iespējas, kas ir pieejamas ILIAS pamata pakotnē: kursus, interaktīvos apmācību moduļus, testus un aptaujas, saites uz interneta vietnēm un daudzus citus rīkus. Viens no jaunākajiem rīkiem jeb atsevišķa rīku pakotne, kas ir pieejama pašreizējā ILIAS versijā Nr. 7, ir “HTML5 Package” jeb t. s. H5P, kas piedāvā iespēju veidot interaktīvus video, prezentācijas u. c. mācību materiālus. Pēc piedāvātā apjoma H5P palielina ILIAS iespējas gandrīz divas reizes.

Ir būtiski saprast, ka mācību vides veidošana ILIAS platformā neprasa specifiskas zināšanas IT jomā, tās lietošanas pamatus ir iespējams apgūt nedēļas laikā.

Ne NAA, ne arī Mācību vadības pavēlniecība (turpmāk tekstā – MVP) neorganizē tālmācības kursus pierastajā izpratnē. Viens no galvenajiem iemesliem ir praktisko klātienē nodarbību esamība, bez kā nevar iztikt neviena militārā mācību iestāde. Tomēr nākotnē tiek plānots izmantot ILIAS iespējas, klātienē kursus integrējot tālmācības elementus, kā arī organizējot tālmācības kursus par tēmām, kuru apguvei nav nepieciešamas klātienē nodarbības vai arī tās nav būtiskas. Šādus kursus var organizēt par tādām tēmām kā “Eiropas drošības politika 21. gadsimtā” vai “Migrācijas ietekme uz globālo drošību”, jo mācību saturs tiek ņemts no publiski pieejamiem, neklasificētiem avotiem (zinātniskām publikācijām, grāmatām, interneta vietnēm) un klātienē nodarbības nav nepieciešamas.

ILIAS piedāvā vairākas iespējas mācību procesa uzlabošanai.

Izmantojot t. s. *blended learning* pieeju, t. i., integrējot tālmācības elementus klātienē mācību procesā, ir iespējams samazināt mācību slodzi viena kursa ietvaros, saglabājot arī apmācāmā saikni ar pasniedzēju un priekšmetu pēc kursa vai mācību bloka beigām. Šī pieeja ir shematiski attēlota 1. un 2. attēlā.

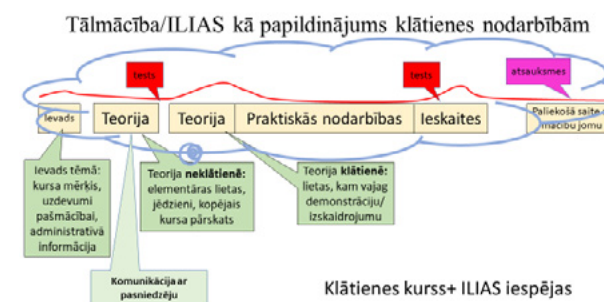
Klātienē kurss bez tālmācības elementiem (1. attēls)

Tālmācība/ILIAS kā papildinājums klātienē nodarbībām

1. attēlā ir redzams klātienē kurss, kas NAA parasti ir 1 vai 2 nedēļu garumā. Ar sarkano līniju ir attēlota teorētisko zināšanu slodze kursa laikā: kurss parasti sākas ar lielu teorijas apjomu, kursa vidusdaļā pārsvarā ir praktiskās nodarbības, un kursa noslēgumu atkārtoti raksturo liels teorētisko zināšanu apjoms.

Klātienē kurss ar tālmācības elementiem (2. attēls)

2. attēlā ir redzams klātienē kursa process, kas ir papildināts ar tālmācības elementiem. Vēlams 2–3 nedēļas pirms kursa sākuma apmācāmajiem organizēt ievadlekciju, kurā tiek izskaidrots kursa mērķis, uzdevumi pašmācībai un administratīvā informācija. Laikā līdz klātienē nodarbību sākumam apmācāmie neklātienē, sev vēlāmā laikā apgūst teorētiskās zināšanas, kam nav nepieciešams klātienē kontakts ar pasniedzēju, taču tas tomēr neizslēdz komunikāciju ar pasniedzēju. Pirms kursa sākuma apmācāmie nokārto kursa iestājpārbaudījumu par apgūto teorētisko vielu. Šāds iestājpārbaudījums dod iespēju saprast vērtēšanas kritērijus un samazina mācību slodzi kursa nobeiguma daļā pirms ieskaitēm. Kursā laikā klātienē tiek apgūta teorija, notiek praktiskās nodarbības un ieskaite, taču, kā redzams attēlā, teorētisko materiālu apjoma līkne ir vienmērīga. Pēc

kursa apmācāmajiem saglabājas saikne ar priekšmeta pasniedzēju. Visus šos tālmācības elementus var nodrošināt, izmantojot ILIAS rīkus: mapes informācijas ievietošanai, forumu neskaidro jautājumu noskaidrošanai, testus zināšanu pārbaudei un aptaujas kursa kvalitātes novērtējumam.

NBS tiek sagatavoti dažādi elektroniskie mācību materiāli PDF, MS PowerPoint, MS Word u. c. formātos, kas tiek izvietoti mil.lv tīkla mapēs – dažādu spēku veidu un militāro mācību iestāžu mapēs. Lai apmācāmie varētu iepazīties ar minētajiem materiāliem, viņiem ir jāizveido piekļuve mapēm, kas savukārt palielina administratīvo slogu, vai arī materiāli ir jāšūta pa e-pastu, kas ne vienmēr ir iespējams dokumenta apjoma dēļ. Savukārt NAA pārvaldītā ILIAS platforma ir bāzēta Aizsardzības ministrijas serveros, un tāpēc nav nepieciešamības katram apmācāmajam saņemt piekļuvi NAA vai kādas NBS vienības elektroniskajām mapēm. Materiāli ir izvietoti NAA mapē “Mācību materiāli”, un katrs interesents var ar tiem iepazīties. Šāda kārtība rada arī citus pozitīvus efektus.

Pirmkārt, konkrētā priekšmeta pasniedzējs var uzturēt un atjaunot savus mācību materiālus vienā ILIAS mapē, un līdz ar to visiem lietotājiem ir pieejama aktuālā, jaunākā versija par kādu tēmu; īpaši svarīgi tas ir gadījumos, kad nepieciešams ieviest vienotu izpratni par procesiem un vienotu terminoloģiju.

Otrkārt, būtiski samazinās NBS kopējais laika resurss, jo viena mācību materiāla izveide notiek vienu reizi viena pasniedzēja vai pasniedzēju kolektīva vadībā; tiek novērsta situācija, kad vienu un to pašu apmācību materiālu paralēli veido vairāki pasniedzēji.

Treškārt, ir iespējams organizēt mācību materiālus tā, lai apmācāmajiem būtu norādīta obligātā mācību viela, kā arī papildu mācību literatūra tālākai pašizglītibai. Ir izveidota mape par konkrētu tēmu; informācija, kas ir obligāta apmācāmajiem, ir iekļauta ILIAS interaktīvajā modulī; zemāk ir apkopota informācija pašizglītibai, kā arī norāde uz informācijas avotiem.

Kā visām sistēmām, arī ILIAS ir iespēju robežas.

Atbilstoši NBS noteiktajiem informācijas aizsardzības kritērijiem ILIAS ir iespējams ieviest tikai neklasificētu informāciju. Tas rada apgrūtinājumu, jo militāra satura mācību materiāli bieži ir klasificēti kā ierobežotas pieejamības informācija un augstāk. Taču arī šeit ir iespējas, jo ļoti daudzas apmācību jomas izmanto neklasificētu informāciju. Piemēram, NAA ir tādi mācību priekšmeti kā pedagoģija, psiholoģija, vadība, vides aizsardzība u. c, kur tiek izmantota publiski pieejamā, neklasificētā informācija. Atbilstošiem sistēmas iestatījumiem ILIAS platformā ir iespējams izveidot apmācību vidi, kas ir pieejama tikai no mil.lv tīkla datoriem.

ILIAS nav tieši izmantojama praktisko nodarbību vadīšanai, kaut gan arī šeit, izmantojot ILIAS pieejamos rīkus, ir iespējams atbalstīt praktiskās nodarbības. Piemēram, ILIAS ir pieejami video materiāli par ieroču izjaukšanu un salikšanu, ko var parādīt mācību klasē. Ir iespējams apmācāmajiem pirms praktiskajām nodarbībām uzdot mājasdarbu vai, netērējot laiku mācību klasē, poligonā pirms praktiskajām nodarbībām pārbaudīt apmācāmo zināšanas, izmantojot atbilstošu testu, kas savlaicīgi izveidots ILIAS un kam var piekļūt caur telefonu.

ILIAS platformu var izmantot ne tikai NAA studiju procesa nodrošināšanai. Visi NBS karavīri, kam ir mil.lv sistēmas konts, ir arī ILIAS lietotāji. Pēdējos trijos gados ILIAS platforma tiek aktīvi izmantota, lai paaugstinātu un kontrolētu NBS karavīru zināšanas kiberaizsardzības un darba drošības jomā. ILIAS tiek aktīvi lietots Instruktoru skolā, kā arī citās MVP skolās un mācību centros, kā arī vienībās. Katra vienība var izmantot ILIAS platformu savu karavīru apmācībai. NAA Tālmācību studiju nodaļa palīdz, izveidojot mapes, apkalpojot lietotāju kontus un atbalstot vienības mācību materiālu sagatavošanā.

Paralēli ILIAS platformai, ko administrē NAA, pastāv arī otra, identiska platforma, ko

administrē Zemessardzes Mācību centrs (ZS MC) Dobelē. Šo platformu izmanto galvenokārt zemessargi, kuriem ir limitētas iespējas piedalīties klātienē nodarbībās. Gandrīz visiem profesionālā dienesta karavīriem, kas dienē Zemessardzē, ir izveidoti konti abās ILIAS platformās. Ar administratoru palīdzību ir iespējams pārskatīt mācību materiālus no vienas platformas uz otru.

*Pulkvežleitnants Tomass Delvers,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Tālmācības studiju nodaļas priekšnieks*

ŠAUŠANAS SIMULATORU IZMANTOŠANA NAA KADETU APMĀCĪBĀ

Šaušanas apmācība, izmantojot simulācijas sistēmas, NAA sākās 2016. gadā, kad par ASV līdzekļiem tika iegādāts simulators “EST2000”, kas bija paredzēts šaušanai ar strēlnieku ieročiem. Minētais simulators tika izmantots līdz 2022. gada beigām un demontēts sakarā ar nolietojumu. Simulatoru izmantoja gan NBS personāls, gan arī Valsts policijas pārstāvji, jo tajā bija iekļauti arī scenāriji, kas paredzēti drošības spēku darbībai krīzes situācijās un nemieros, kur iesaistīti civiliedzīvotāji.

2023. gada otrajā pusē NAA tika uzstādīts jauns Zviedrijas firmas “SAAB” ražots simulators. Patlaban ir iespējams veikt apmācību ar prettanku granātmetējiem “Carl Gustav”, izmantojot gan šķembu, gan prettanku lādiņus. Simulatorā ir iespējams šaut gan pa kustīgiem, gan stacionāriem mērķiem. Lai nodrošinātu realitātei iespējami tuvu apmācību, taktiskās situācijas atveidošanai simulatorā ir pieejami dažādi kaujas scenāriji, kur ir iespējams uzstādīt arī dažādas grūtības pakāpes, t. sk. meteoroloģisko apstākļu ietekmi, dienas un gada laiku. Jaunievedums simulatora programma ir mākslīgā intelekta (MI) izmantošana. Tas nozīmē, ka taktiskā scenārija izspēles laikā programma ne tikai reaģē uz šaušanas trāpīgumu, bet arī maina scenārija gaitu, ieviešot neparedzētu notikumu attīstību. Piemēram, ja kaujas laukā izbrauc pretinieka izlūkošanas mašīna un tā tiek nekavējoties sašauta, pārējās mašīnas reaģē, paliek aizsegā vai maina kustības virzienu. Tas ne tikai rada iespēju trenēt šaušanas prasmes, bet arī attīsta taktiskās spējas gan šāvējam, gan viņa komandierim, kas vada kauju.

NAA mērķis tuvākajos gados ir izveidot simulatorā mācību vidi, kur vienlaicīgi varētu trenēties šaušanā visa kājnieku nodaļa, izmantojot nodaļas rīcībā esošos ieročus: trieciensautenes, ložmetējus, prettanku un automātiskos granātmetējus. Šī apmācība ietvertu gan karavīru treniņu šaušanā, gan arī nodaļas komandiera darbu.

Šaušanas simulatoru izmantošanā ir vairāki būtiski aspekti, kas jāievēro, plānojot un vadot personāla apmācību.

Šaušanas prasmju apguve un uzturēšana. Simulators dod iespēju apmācīt personālu šaušanas pamatiemaņām mierīgos apstākļos, t. i., nav klimatisko apstākļu ietekmes – vēja, aukstuma, nokrišņu. Pēc šo iemaņu apgūšanas un nostiprināšanas ir iespējams trenēties šaušanā, kad tēmēšanu un šāvīņa lidojumu ietekmē minētie klimatiskie apstākļi. Pieredze rāda, ka kadeti, kuri pirms praktiskās šaušanas ir apmācīti simulatorā, uzrāda par 50–70 % labākas šaušanas prasmes nekā tie, kuri šaušanu sāk poligonā. Jāatzīmē, ka simulators ir paredzēts tieši šaušanas prasmju attīstīšanai; pamatzināšanas

ieroču uzbūvē ir jāapgūst ar kaujas vai mācību ieročiem. Pēc kaujas šaušanas bieži veidojas situācija, ka prasmes tiek aizmirstas. Šaušanas simulatori palīdz šo trūkumu novērst; NAA kadeti var regulāri uzturēt savas prasmes vajadzīgajā līmenī.

Personāla veselības aizsardzība. Šaušanas apmācības negatīvais aspekts ir troksnis, kas ar laiku ietekmē dzirdi. Īpaši kaitīga dzirdei ir šaušana ar prettanku granātmētējiem u. c. lielāka kalibra ieročiem. Savukārt, organizējot šaušanu simulatorā, trokšņa kaitīgums tiek samazināts.

Paaugstinātas bīstamības apmācību organizēšana. Sakarā ar augstu apmācību intensitāti NBS apmācību poligoni ir ļoti noslogoti, un šis apstāklis negatīvi ietekmē šaušanas nodarbību apjomu. Šaušanas apmācību organizēšanai ir nepieciešama savlaicīga plānošana, pavēļu u. c. dokumentu sagatavošana, lai noteiktajā laikā poligonā tiktu nogādāti ieroči, munīcija, apmācāmie, būtu pieejams šaušanas instruktors ar atbilstošu kvalifikāciju. Papildus tam poligonā ir nepieciešams medicīnais personāls un transports.

Juridiskais aspekts. Simulatorā tiek izmantoti nevis kaujas ieroči, bet gan to replikas. Līdz ar to nodarbības simulatorā netiek juridiski kvalificētas kā paaugstinātas bīstamības nodarbības, un tas būtiski samazina administratīvo slogu.

Finansiālais aspekts. Moderno ieroču munīcija ir ļoti dārga, un granātmētēju šāviņi var maksāt tūkstošus eiro. Ja apmācāmais izšauj lādiņu un netrāpa, apmācību mērķis netiek sasniegts. Simulatori dod iespēju šaut neierobežotu reižu skaitu, faktiski vispār netērējot finanšu līdzekļus.

Plānojot attīstīt simulatoru sistēmas, vienmēr ir jāatceras, ka šīs sistēmas prasa arī profesionālu apkopi, uzturēšanu un attīstību. Simulatoru uzturēšanai nepieciešami divu veidu speciālisti: IT speciālisti, kas uztur programmatūru, un pieredzējuši šaušanas instruktori, kas apmāca karavīrus.

Šaušana ar granātmētēju "Carl Gustav"
"SAAB" šaušanas treniņierī

Simulatora vadības pulsts

*Ilze Zeltkalne-Znotiņa,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Militārās vadības studiju nodaļas viesasistente*

PERSONĀLA KOMPETENČU ATTĪSTĪBAS RAKURSI

Darbinieki – viņu zināšanas, prasmes un pieredze – ir ikvienas iestādes lielākā vērtība¹. Līdz ar to viens no iestādes uzdevumiem ir rūpes par darbiniekiem, tostarp darbinieku kompetenču attīstība.

NAA pastāvīgā personāla kompetenču pilnvērtīgu attīstību veicina ar dažādām aktivitātēm, nodrošinot iespēju daudzveidīgām individuālajām izaugsmes iespējām. Ikvienam no pastāvīgā personāla ir iespēja pilnveidot savas kompetences – piedalīties lekcijās, tiešraides semināros vai apmeklēt pasākumus klātienē utt. Galvenais ir iniciatīva un vēlme, jo NAA nodrošina plašus rakursus, sekojot līdzi aktualitātēm un tendencēm.

To apliecina arī 2023. gada kompetenču attīstības aktivitātes, kas tika nodrošinātas NAA pastāvīgajam personālam (attēlā), un to apkopojums.

¹ Kaņējeva, S. *Darbinieku vērtējumā galvenais organizācijas garants ir darbinieki, viņu profesionālisms, pieredze un zināšanas.* Pieejams tiešsaistē: kantar.lv. Apkopojums veidots, pamatojoties uz pētījuma rezultātiem.

Profesionālā pilnveide

Programmas nosaukums: “Augstskolas didaktika: mūsdienu teorijas un prakse”

Mērķis: docētāju profesionālās pilnveides programma nolūkā radīt iespēju padziļināt izpratni par mācīšanu un mācīšanas būtību sekmējošiem faktoriem augstskolā

Dalībnieki: 20 akadēmiskā personāla pārstāvji

Ilgums: 160 stundu apjomā no 2023. gada 26. aprīļa līdz 30. septembrim.

Programmas temati: studiju procesa pedagoģiskie aspekti, kritiskās domāšanas attīstība studiju procesā, e-vides risinājumi pedagoģisko mērķu sasniegšanā, augstskolas docētāju profesionālās pilnveides būtība, aktualitātes Eiropas augstākās izglītības politikā, studiju programmu un studiju kursu izstrāde, vērtēšana studiju procesā, augstākās izglītības kvalitātes ārējā novērtēšana un iekšējās kvalitātes nodrošināšana, studiju procesa psiholoģiskie aspekti.

Lekcijas kopsapulcēs

Lekcijas nosaukums: “Mākslīgais intelekts”

Mērķis: veidot institucionālo un individuālo attieksmi pret mākslīgajiem risinājumiem augstākajā izglītībā

Dalībnieki: pastāvīgais personāls un kadeti

Ilgums: 2023. gada 18. decembris, trīs stundas

Lekcijas temati: Kas ir mākslīgais intelekts? Valodas modeļi un *ChatGPT*. Ko tas viss nozīmē mācībspēkam? Tehnisku risinājumu piemēri izglītībā. Plaģiāta kontroles sistēma. Dzīve pirms *ChatGPT*. Institucionālā attieksme pret MI augstākajā izglītībā. Individuālā attieksme pret MI lietojumu studiju procesā

Lekcijas nosaukums: vēstures lekcijas (piemēram, Lāčplēša diena, Barikāžu notikumi)

Mērķis: īsi atkārtot zināšanas par būtiskiem notikumiem Latvijas vēsturē

Dalībnieki: pastāvīgais personāls un kadeti

Ilgums: katra lekcija – 90 minūtes

Lekcijas temati: novembris Latvijas vēsturē (1918. gada 11. novembris, 1918. gada 18. novembris, 1919. gada 11. novembris, 1920. gada 11. novembris, 1988. gada 11. novembris)

Pasākumi klātienē

Nosaukumi: lielākais motivācijas pasākums “Unbreakable”, personāla konferences

Mērķis: ieviest pozitīvas pārmaiņas savā dzīvē, mudināt mainīt attieksmi, pieņemot, ka daudzus apstākļus nav iespējams mainīt

Dalībnieki: individuāli vai nelielās grupās

Ilgums: viena vai divas dienas

Temati: Esi drosmīgs – runā brīvi! Uzvarētāja domāšanas formula. Laika vērtība. No sapņošanas uz sasniegšanu. Kāda ir nesalaužamā cilvēka formula? No upura līdz uzvarētājam. Šķēršļi nozīmē iespējas.

Tiešraides semināri un konferences

Semināru, konferenču nosaukumi: “Dzīves balanss: balanss darbā, balanss ģimenē un mierā ar sevi”, Personāla konference, konference “Lemtspēja – šodienas lēmumi rītdienai”

Mērķis: tiešraides seminārā vai konferencē piedalīties praktiskās lekcijās, kas tematiski veltītas iestāžu darba uzlabošanai un pašizaugsmei

Dalībnieki: aicināts ikviens no pastāvīgā personāla, tostarp ar iespēju noskatīties ierakstu arhīvā

Laiks: 17. februāris, 29. septembris, 24. novembris

Temati: Kā kļūt pieejamam kolēģiem digitālajā laikmetā? Bailēs darba vietā. Kur ņemt laiku savam priekam un gandarījumam? Mierā ar sevi – dzīvot savu dzīvi. Kad dažāds ir normāls un normālais ir dažāds. Kā izprast citu paaudžu kolēģus? Kļūda kā dāvana. Spējošana darba vidē: iesaistei, kopdarbam, produktivitātei. Konflikts kā iespēja. Pateicība un pieņemšana iekšējam līdzsvaram. Kā radoši piesaistīt “Īstos” darbiniekus? Kā veselīgi vadīt komandu? Kā savienot darbu ar privāto dzīvi? Kādi ir motivāciju ietekmējošie faktori? Kas ir darba devēja “žēlastības dāvana”? Kādas ir aktualitātes par personāla dokumentiem? Kas ir nākotnes domāšana?

*Kapteinis Zīgurds Labalaiks,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Fiziskās sagatavotības un sporta studiju kursa
Fiziskās sagatavotības un sporta nodaļas priekšnieks*

NOTIKUMI SPORTĀ 2023. GADĀ

Gadumija ir brīdis, kad pavelkam svītru zem padarītajiem darbiem un sākam jaunu gadu ar jaunām cerībām un apņemšanos. Sports un dažāda veida fiziskās aktivitātes bija, ir un būs ikviena kadeta ikdienā. Kadeti bez ikdienas sporta nodarbībām ir bijusi iespēja gan piedalīties starptautiskās sacensībās un NBS līmeņa sporta sacensībās, gan ikdienā, apziņīgi pildot katra karavīra pienākumu, rūpēties par savu fizisko sagatavotību.

Nozīmīgs mirklis katra kadeta dzīvē ir augstskolas absolvēšana un pirmās virsnieka pakāpes saņemšana, tādēļ atskatu sāksim ar 2023. gada NAA absolventiem. Februārī studijas NAA beidza un leitnanta pakāpi saņēma SzS MV studiju kursa kadeti, bet jūnijā – JS MV, GS MV un KSV kadeti. Tradicionāli Fiziskās sagatavotības un sporta studiju kursa pasniedzēji, izvērtējot jauno leitnantu atdevi un ieguldījumu sportā – gan NAA pārstāvēšanu sacensībās, gan ieguldīto darbu sevis attīstīšanā un pilnveidošanā –, nosauc labāko kadetu sportistu. Izvēlēties labāko starp SzS MV absolventiem nebija viegli, jo 2023. gada beidzēji bija ļoti motivēti un fiziski spēcīgi, tādēļ pirmo reizi tika nosaukts nevis viens, bet divi kadeti – Hārdija Kristiāna Nagle un Juris Vīksna. Jūnija absolventu vidū kā labākais sportā tika nominēts GS MV kadets Ralfs Melders.

Pēc Covid-19 izraisītās piespiedu pauzes 28. aprīlī norisinājās NAA “Rektora kausa” sacensības, kurās piedalījās visu studiju kursu kadeti un pastāvīgais personāls. Sacensību mērķis bija veicināt sadarbības prasmes, veidot pozitīvu darba vidi un atmosfēru, radīt priekšstatu par fiziskām aktivitātēm kā veselīga brīvā laika pavadīšanas iespēju un lielisku kolektīva saliedēšanas veidu. Komandām bija jāpiedalās 12 aktivitātēs: strītbolā, svaru bumbu celšanā, volejbola bumbas servēšanā, lodes grūšanā, turēšanās stienī, šķēršļu skrējienā, šaušanā ar pneimatisko ieroci, telpiskās izpratnes vingrinājumā, kriketā, bumbas ripināšanā pret kalnu, spēka izturības daudzciņā un virves vilkšanā. Vingrinājumu skaits, daudzveidība un programmas piesātinātība veicināja komandu saliedētību, biedru atbalstu un uzmundrinājumu. Vislabāk ar šiem uzdevumiem galā tika un “Rektora kausu 2023” izcīnīja GS MV kadetu komanda.

Vairāki kadeti ir izmēģinājuši spēkus arī starptautiskā līmenī, piedaloties dažāda līmeņa CISM (Karavīru militārās sporta asociācijas) organizētās sacensībās. Maijā Brīvlagajārā (*Brive-la-Gaillarde*), Francijā norisinājās CISM Pasaules triatlons, kurā Latvijas Nacionālo bruņoto spēku izlases sastāvā startēja NAA kadets Mārcis Pīnups. Sacensībās piedalījās 172 sportisti no 20 valstīm, un Mārcis Pīnups no 52 finišējušajiem sportistiem uzrādīja 48. rezultātu (2.43:39), uzvarētājam no Francijas Pjēram Lekoram (*Pierre LeCorre*) zaudējot nepilnas 49 minūtes (uzvarētāja laiks – 1.54:56). CISM Pasaules čempionātā militārajā piecīņā, kas norisinājās augustā Halmstadē (*Halmstad*), Zviedrijā, izlases sastāvā startēja kadets Artūrs Elīts. Piedaloties 86 sportistiem no 17 valstīm, Artūrs Elīts uzrādīja 83. rezultātu (4284,7 punkti), no uzvarētāja – Brazīlijas sportista Duglasa Kastro (*Douglas Castro*) atpaliekot par 1219 punktiem. Novēlējums abiem sportistiem – objektīvi izvērtēt savu sniegumu un censties atbilstoši sagatavoties turpmākajiem startiem.

NBS čempionātā hokejā, kurā vairākus gadus spēcīgu konkurenci NBS vienību komandām sastāda hokeja lielvalsts Kanādas karavīru komanda, mūsu kadeti MVP komandas sastāvā izdevās izcīnīt godpilno otro vietu. Komandā spēlēja Rūdis Lamberts un Mārcis Bogdanovs (GS 4. kurss), Andris Macpans (SzS 2. kurss) un Reinis Kazaks (SzS 1. kurss). Izceļoties ar deviņiem vārtu guvumiem un trim rezultatīvām piespēlēm, rezultatīvākā spēlētāja godu saņēma Rūdis Lamberts.

2023. gadā norisinājās 13 NBS čempionāti, NBS Spartakiāde, kā arī šķēršļu un izturības skrējieni “Navy Run” un “Army tough run”. Lai arī, atsevišķi vērtējot, starti sacensībās ir bijuši veiksmīgi – izcīnītas godalgotas vietas slēpošanas, krosa, peldēšanas, orientēšanās čempionātos un augstā 3. vieta (MVP komandas sastāvā) NBS Spartakiādē –, pagājušais gads NAA komandai NBS čempionātu kopvērtējumā nav bijis īpaši spožs – izcīnīta 4. vieta. Iespējams, pēdējo gadu panākumi NBS čempionātu kopvērtējumos ir radījuši ilūziju, ka rezultāti “rodas paši no sevis”, un ir ievērojami mazinājusies kadetu vēlme iesaistīties komandas sastāvā, kā arī līdzatbildība par komandas kopējo sniegumu un personīgo atbildību. Ne reizi vien pēdējā brīdī, lai nodrošinātu NAA komandas dalību NBS čempionātos, neieradušos kadetu vietā startējuši FSSSK instruktori.

Lai arī ikdienā lielu dienas daļu aizņem mācības un dažādi dienesta uzdevumi, kadetam jāatrod laiku arī fiziskām aktivitātēm. Kā to izdodas realizēt GS MV 20/24 kadetam **Mārcim Bogdanovam**, mēģinājam noskaidrot nelielā ekspresintervijā:

1. Ar kādiem sporta veidiem tu nodarbojies?

Ikdienā savu fizisko sagatavotību pilnveidoju, skrienot un vingrojot svaru zālē. Skrienu vidēji 15 km garas distances. Brīvajā laikā patīk uzspēlēt hokeju.

2. Kādos sporta veidos esi trenējies?

Esmu nodarbojies ar vairākām sporta spēlēm – hokeju, klasisko volejbolu, florbolu –, kā arī izmēģinājis spēkus vieglatlētikā.

3. Kas tevi motivē brīvajā laikā nodarboties ar sportu?

Man no agras bērnības ir patikušas fiziskās aktivitātes un aktīvs dzīvesveids, tādēļ ir likumsakarīgi, ka cenšos to realizēt sportā. Galvenā motivācija ir – sevi nepārtraukti pilnveidojot, kļūt labākam un spēcīgākam, kā arī gūt sasniegumus sacensībās un uzlabot savus rezultātus.

4. Kurus tu uzskati par saviem lielākajiem sasniegumiem sportā?

Nevaru izcelt vienu konkrētu sasniegumu, katram no tiem ir sava vērtība. No mācību laika Aizsardzības akadēmijā noteikti jāatzīmē “Gada balvas sportā” iegūšana starp kadetiem.

5. Kādi ir tavi sportiskie mērķi nākotnē?

Visu laiku cenšos kļūt labāks un spēcīgāks, kas arī ir viens no maniem nemainīgajiem ilgtermiņa mērķiem. Ja par konkrētiem mērķiem, tad tuvākajā laikā vēlos sasniegt goda piedestālu Latvijas skrējēju līmenī savā vecuma grupā Taku skriešanas sacensībās.

6. Vai studējot NAA, ir iespēja kvalitatīvi nodarboties ar sportu?

No studijām brīvajā laikā tāda iespēja ir, tomēr jārēķinās, ka tā vairs nebūs prioritāte. Jo – ir gan studijas, gan lauka mācības, gan dažādi karavīra dienesta pienākumi, kas prasa

daudz laika, tādēļ ir periodi, kad sporta aktivitātēm neatliek pietiekami daudz laika vai tās ir neregulāras. Tomēr, ja vēlies atrast laiku, tad ar nopietnu plānošanu un disciplīnu viss ir iespējams.

7. Vai mācību procesā esi izjutis priekšrocību tādēļ, ka regulāri nodarbojies ar sportu?

Noteikti esmu to izjutis, jo man nesagādā grūtības uzdevumi, kuri saistīti ar fizisku piepūli. Lai gan ikdienas sporta aktivitātēs uzsvars likts tieši uz skriešanu, man ir bijusi iespēja pārbaudīt un pierādīt savas spējas arī citos sporta veidos, un esmu sapratis, ka ikdienas sporta nodarbības ļauj man līdzvērtīgi apliecināties arī citos sporta veidos. Nepieciešams tikai gribasspēks un pozitīva attieksme.

8. Kādi ir tavi ieteikumi citiem kadetiņiem saistībā ar fiziskām aktivitātēm?

Katram jāsaprot, ka speciģāku padarīs nevis Aizsardzības akadēmija, dienests vai pavēle, bet gan tu pats. Tikai jāatrod motivācija, gribasspēks, jāspēj pašam sevi disciplinēt un regulāri jāsporto. Rezultāti būs tad, ja pats to vēlēšies.

GS 5.kursa kadets dižkareivis Mārcis Bogdānovs sacensībās "Stirnu buks".
Foto: Mareks Gajinovskis

Rektora kauss 2023. gads

MELNĀS KAFIJAS VAKARS

30. novembrim Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā ir īpaša nozīme – šajā dienā tiek rīkots Melnās kafijas vakars un godināti Latvijas Brīvības cīņās kritušie Kara skolas kadeti. Šī piemiņa nav tikai par pagātņi, bet arī par tagadni un nākotni. Melnās kafijas vakars ir saistības apliecinājums, akadēmijas gatavība turpināt militārās tradīcijas, stāvēt valsts drošības sardzē. Tas ir aicinājums nākamajām paaudzēm neaizmirst un turpināt izjust cieņu pret Brīvības cīņu mantojumu. Melnās kafijas vakars ir stāsts par varonību, pašaieliedzību un lepnumu par mūsu valsti. Šajā vakarā, kopā ar tasi melnas cigoriņu kafijas, marmelādes maizes šķēli un kājnieku dziesmām atdzimst Brīvības cīņu spīts, kas mums palīdz augt kā nācijai.

Saikne ar pagātņi

1919. gada oktobrī Kara skolas kadeti, iesaistoties nozīmīgajās Brīvības cīņās pret Bermonta karaspēku, izrādīja izcilu drosmi un pašaieliedzību. Viņu aktivitāte bija izšķiroša Jelgavas operācijā, piedaloties ar augstu morālo stāju un gatavību riskēt ar savām dzīvībām. Pirmās kaujas jaunie kareivji piedzīvoja jau Daugavgrīvas frontē, kad Kadetu korpusa vienības tika nosūtītas aizsargāt Rīgu no Bermonta uzbrukuma. Kara skolas kadeti 8. oktobra rītā saņēma ieročus un patronas, un nākamajās dienās piedalījās aktīvās operācijās, pat izlūkojot Daugavas tiltus un veicot drosmīgus izlūkgājienus. Viņu pirmās ugunskrīstības notika 9. oktobra rītā, kad viens no kadetiņiem tika smagi ievainots. Sastopoties ar dažādiem izaicinājumiem, 170 kadeti un astoņi virsnieki turpināja cīnīties, demonstrējot dedzību un gatavību. Viņi pieredzēja gan artilērijas, ložmetēju apšaudes, gan indīgo kaujas gāzu pielietošanu. Kara skolas kadeti, lai arī sastapās ar grūtībām un zaudējumiem, palika uzticīgi savai misijai un apliecināja izcilu karavīra gara spēku.

Brīvības cīņās kritušie Kara skolas kadeti

Katra Melnās kafijas vakarā aizdegtā lāpa Rīgas Brāļu kapos pie Svētās uguns avota liecina par Brīvības cīņu upuriem, kuri ticēja valsts neatkarībai un bija gatavi par to maksāt ar savu dzīvību. Kritušo vārdi un attēli iegūst jaunu dzīvību, aizdedzot atmiņu liesmu. Četrpadsmit Kara skolas kadeti – Gustavs Beļinka, Oļģerts Boms, Jānis Dēliņš, Roberts Dzelzskalns, Ansis Erdmanis, Jūlijs Irbe, Ēvalds Koliņš, Nikolajs Lācis, Otto Palms, Pauls Palms, Jānis Pelšs, Jānis Rutkis, Gustavs Skalde, Verners Skudrulis – ir varoņi, kuri, netaupot savus spēkus un dzīvību, varoņīgi devās cīņā pret Bermonta karaspēku.

Vakars kā simbols

Ik gadu, pieminot Brīvības cīņu gadadienu, Melnās kafijas vakars iegūst īpašu nozīmi. Tas kļūst par iedvesmojošu simbolu, atgādinot par to, ka brīvību nekad nedrīkst uzskatīt par pašsaprotamu. Melnās kafijas vakara tradīcija turpina iedvesmot jauno paaudzi un apliecināt, ka Brīvības cīņu mantojums ir dzīvs un stiprs. Kopš 2022. gada 30. novembra šis pasākums notiek ārā apstākļos, kad, gremdējoties dabas klusumā un sajūtot vēja

brāzmas, klātesošie tiek aicināti izjust ciešāku saikni ar vēsturisko mantojumu. Melnās kafijas vakars ne vien apliecina mūsu lepnumu par Brīvības cīņu mantojumu, bet arī iedvesmo un apvieno cilvēkus, liekot ikvienam justies daļai no šī svarīgā mirkļa.

2022. gada 30. novembris. Melnās kafijas vakars Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā.
Foto: Ieva Ābele

Nākotnes saistība

Melnās kafijas vakara tradīcija, sākot ar Kara skolu un turpinoties līdz mūsdienām, stiprina saikni ar Latvijas Brīvības cīņu mantojumu. Pasākuma simbolisms ne tikai pieminā Kara skolas upurus, bet arī sniedz dzīvu mācību jaunajiem virsniekiem. Šajā vakarā topošie virsnieki ne tikai iepazīst pagātnes notikumus, bet arī mācās veidot vienotu un stipru kopienu. Šī tradīcija iedrošina jauniešus izjust Tēvzemes mīlestību un uzņemties atbildību. Tradīcijas turpināšana arī nodrošina nepieciešamo vienotību un cieņu, kas ir būtiski svarīga virsnieku uzdevumu izpildei nākotnes izaicinājumu priekšā.

2023. gada 30. novembris. Rīga, Latvija. Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā godina Latvijas Neatkarības karā kritušos Latvijas Kara skolas kadetus. Foto: Armīns Janiņš (Aizsardzības ministrija)

*Kareive Daniela Šakociņa,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Sauszemes spēku militārās vadības
2. kursa kadete*

KADETU STĀSTI PAR BALTĀS NAKTS IESVĒTĪBĀM

“Baltā nakts” ir ne tikai viena no Nacionālās Aizsardzības akadēmijas (NAA) senāka-
jām, bet, manuprāt, arī spilgtākā tradīcija, kas savieno tagadni un pagātni, jo ir aizgūta
no Latvijas Kara skolas. “Baltā nakts” ir iesvētības, kuras rīko Krīvu padome sadarbībā ar
vecākajiem kursiem, lai pārbaudītu kadetu kandidātu prasmi sadarboties komandā, viņu
fizisko un morālo izturību.

Šogad kadetu kandidātu izturība tika pārbaudīta deviņās stacijās. Stacijā “Flight
school” testēja dalībnieku zināšanas matemātikā, lidmašīnu uzbūvē, kā arī bija jāpieveic
trase ar noturības pārbaudi dažādās situācijās. Stacijā “Brašie kadeti” instruktoru pava-
dībā bija ar balsi jānopūš svece, kamēr pārējie atrādās aiz durvīm un klausījās, izjūtot
psiholoģisku stresu. Stacijā “Labirints” kadetu kandidāti gāzmaskās ar aizlīmētām ace-
nēm līšus pārvietojās pa labirintu, pa ceļam pārvarot šķēršļus, vienlaikus skaļrunī tika
atskaņoti šāvienu un dažādas skaņas, spīdinātas dažādu krāsu gaismas, lai radītu dezo-
rientāciju. Stacijā “Crossfit” kadetu kandidātu fiziskās spējas tika pakļautas dažādiem
uzdevumiem, kuros papildus tika piesaistīti militāro psiholoģisko operāciju jeb PSYOPS
speciālisti, kinologi ar suņiem, nodrošinot psiholoģisku efektu. Stacijā “Kuģa pameša-
na” izspēlēja grimstoša kuģa pamešanu – bija jāevakuē dažādas mantas un ievainotais
kuģa koks jeb pavārs; evakuācija ietvēra gan glābšanas laivas nešanu, gan “Mercedes
Benz Geländewagen” džipa vilkšanu ar virvi. Stacijā “Sadarbība” dalībnieki sadarbojās
komandā, sagraujot pretinieku, izglābjot cietušo un sagūstot pretinieku. Stacijā “PSYOPS”
kadetu kandidātiem kopīgiem spēkiem ierobežotā laika posmā bija jāuzraksta ziņojums,
kas jāpārraida pa skaļruņu sistēmu. Stacijā “Fizisko spēju tests” varēja izvēlēties vienu
no pieciem uzdevumiem, kur par katru pieļauto kļūdu saņēma fiziskos vingrinājumus.
Kad visas astoņas stacijas tika veiktas, atlika vēl pēdējā, pati skarbakā un biedējošākā
stacija – “Krīvu rūgtā” dzeršana. “Krīvu rūgtais” ir liels izaicinājums, jo katram kadeta
kandidātam ir jādzēr katliņš ar šo dzērienu, kura oriģinālā recepte ir noslēpums un kurš
tiek rūpīgi glabāts un nodots nākamajai Krīvu padomei.

“Baltās nakts” noslēgumā dalībnieki devās skrējienā cauri pilsētas centram uz kādrei-
zējo Kara skolu, kur tika dots kadetu solījums. Kadetu kandidāti tika pieņemti NAA kadetu
saimē un uzsāka ceļu pretī leitnanta dienesta pakāpei.

Skrējieni cauri Rīgai. Foto: Armīns Janiņš, AM

*Leitnants Renārs Apiņš,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Krīvu padomes krīvs no 21.11.2022. līdz 13.11.2023.*

Kā katru gadu, arī šogad 2023. gada 13. februārī tika organizēta un izpildīta viena no NAA spilgtākajām tradīcijām – Baltā nakts. Baltā nakts ir komplekss militāro un dažādu atjautību uzdevumu kopums, kuru rīko un organizē Krīvu padome sadarbībā ar iesaistītajiem studiju plūsmu kadetiem un citām NBS vienībām.

Šis gads būtiski atšķīrās ar to, ka Baltās nakts norisēs piedalījās vienības, kuras iepriekš nebija iekļāvušās Baltās nakts norisēs, un integrēti dažādi vienību specifiskie elementi, lai pārbaudītu kadetu psiholoģisko un mentālo noturību, spēju risināt uzdevumus paaugstināta stresa apstākļos. Piesaistīto vienību skaitā bija PSYOPS un kinoloģi ar suņiem, turklāt, stiprinot sadarbību ar korporāciju “Tervetia”, tās biedriem tika uzticēts vadīt vienu staciju.

Kā ierasts iesvētību naktī, kadetu kandidāti tika modināti pusnaktī ar blāvējiem, MINIMI ložmetēja salūtmunīcijas šāvieniem, granātu imitācijas spridzināšanu, lai radītu maksimālu apjukumu un dezorientāciju. Spēt noorientēties un pieņemt loģiskus lēmumus šādos stresa apstākļos ir viena no virsniekam vitāli svarīgajām īpašībām. Pēc pamošanās sekoja Baltās nakts atklāšana jeb ievada ceremonija. Brīdi vēlāk sākās deviņu staciju darbība. Viena no stacijām bija “Crossfit”, kurā tika pārbaudītas kadetu kandidātu fiziskās spējas dažādos uzdevumos, piesaistot kinologus ar suņiem, kas nodrošināja zināmu psiholoģisko fonu. Korporācijas “Tervetia” stacijā tika pārbaudītas vidusskolā gūtās zināšanas, sākot ar latviešu valodas pamatiem un beidzot pat ar ķīmijas uzdevumiem. Noslēdzoties stacijām, bija jādzer tradicionālais “Krīvu rūgtais”, kura recepte līdz pat šai dienai ir zināma vien pāris kadetiem un virsniekiem. Šim pārbaudījumam sekoja 5 km skrējienis cauri pilsētas centram uz bijušo Kara skolu Krišjāņa Barona ielā 99, kur kadetu kandidāti deva svinīgo kadetu zvērestu, apliecinot savu drosmi, neatlaidību un piederību NAA.

Kadetu solījuma došana. Foto: Armīns Janiņš, AM

*Kareive Kitija Smirnova,
NAA Sauszemes spēku militārās vadības 4. kursa kadete,
Krīvu padomes Krīvu krīvs no 21.11.2022. līdz 13.11.2023.*

2023. GADS KRĪVU PADOMĒ

Krīvu padomes pirmsākumi meklējami Latvijas Kara skolā, kas darbojās no 1919. līdz 1940. gadam. No laika, kad izveidojās pirmais Krīvu padomes sastāvs un tika sastādīti pirmie Krīvu padomes statūti, ir pieejama interesanta informācija par vēsturiskiem notikumiem, piemēram, kā Krīvu padome izveidoja savu “tradīciju lādi”, kas, diemžēl, 2. pasaules kara laikā tika pazaudēta Kurzemē. Krīvu padome ir galvenā Kara skolas tradīcija, no kuras izriet citas tradīcijas.

Patlaban Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) Krīvu padome ir akadēmijas studējošo pašpārvaldes augstākā lēmējinstītūcija, neatkarīga NAA studējošo tiesību un interešu pārstāvības galvenā institūcija. Krīvu padomes darbības mērķis ir pārstāvēt NAA studējošos un aizstāvēt viņu tiesības un intereses, kā arī sadarbībā ar atbildīgajām institūcijām veicināt izglītības un zinātnes pilnveidi militārajā sfērā.

2022./2023. gadā tika pārstrādāti Krīvu padomes statūti jeb Krīvu padomes nolikums un atjaunoti Krīvu padomes galvenie uzdevumi:

- izstrādāt padomes darbības pamatvirzienus;
- reprezentēt un popularizēt NAA;
- sadarboties ar citu augstskolu studējošajiem un pašpārvaldēm Latvijā un ārpus tās;
- izziņāt studējošo vajadzības, intereses un vēlmes akadēmiskā procesa uzlabošanai un sniegt priekšlikumus uzlabojumu īstenošanai, kā arī pārstāvēt un aizstāvēt studējošo intereses;
- organizēt un koordinēt studējošo aktivitātes ārpus nodarbībām;
- informēt studējošos par Krīvu padomes darbību un aktivitātēm;
- izstrādāt Krīvu padomes budžeta projektu un uzraudzīt tā izlietojumu;
- noteikt kārtību, kādā studējošie tiek ievēlēti augstskolas koleģiālajās institūcijās.

Krīvu padome 2022./2023. gadā darbojās jaunā amatu struktūrā, kur katru no amatiem (Krīvu krīvs, Krīvu krīva vietnieks, administrators, CIMIC krīvs, ārējā virziena krīvs, PR/tehniskais krīvs, MTL krīvs, kadetu kluba krīvs) pārstāvēja viens kadets un tika izveidota kadetu kluba valde, kas darbojās zem kadetu kluba krīva. Šajā kadetu kluba valdē varēja iesaistīties brīvprātīgie kadeti, kuriem ir interese par Krīvu padomi, bet kuri nejūtas gatavi pārstāvēt kādu no vadošajiem amatiem. Esot kadetu kluba valdē, kadeti varēja “ēnot” kādu no amatu krīviem.

Sākoties jaunam gadam, pirmais kopīgi veidotais pasākums bija kadetkandidātu iesvētības “Baltā nakts”, kuras rīkoja 2022./2023. gada Krīvu padomes CIMIC krīvs OR-3 Renārs Apiņš. Viņš atzīst: “Bija liels gods šogad organizēt un vadīt gan plānošanas, gan izpildes procesu šai neatņemamai krīvu tradīcijai. Ikviens iesaistītais apzinājās savus pienākumus un ar augstu atbildību izpildīja tos, lai nodrošinātu sekmīgu “Baltās nakts” norisi. No izpildes puses bija izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, piemēram, bija pieaicinātas speciāli organizētas, apmācītas vienības un to elementi, lai pārbaudītu kadetkandidātu psiholoģisko noturību paaugstinātos stresa apstākļos, ar ko viņi godam tika galā. Noslēgumā droši varu teikt, ka 2023. gadā organizētā “Baltā nakts” bija veiksmīga un esošie kadeti ieguva neaizmirstamu pieredzi gan piedaloties, gan organizējot to.”

2023. gada februārī par godu NAA gadadienai tika rīkoti izaicinājumi “Es varu”, kurus Krīvu padome rosināja pildīt citu vienību karavīrus un citu augstskolu studējošos, lai aplicinātu – ja varam mēs, tad var arī viņi. Katru nedēļu bija jauns izaicinājums: pirmais – rūdīšanās āliņģī, otrs – ziedot asinis un vairot labo apkārt, trešais – cilvēku piramīda, un noslēdzošais – izskriet “NAA” burtu kontūru. Kopumā šim izaicinājumu mēnesim bija daudz atbalstītāju un piedalīties gribētāju.

Nākamais lielais pasākums, kur dalību ņēma arī Krīvu padome, bija izstāde “Skola 2023” un izglītības programma “Ēnu diena”. Šajos pasākumos sniedzām skolēniem ieskatu iespējās studēt Nacionālajā aizsardzības akadēmijā un mūsu pašu ikdienā. “Ēnu diena” Krīvu padomes Krīvu krīva vietniece OR-3 Beāte Goba sagatavoja mazu šķēršļu trasīti, lai skolēni ne tikai iegūtu informāciju, bet arī aktīvi piedalītos un izbaudītu dienu. Šīs iniciatīvas mērķis bija nodrošināt skolēniem ne tikai informatīvu pieredzi, bet arī praktisku izpratni par militāro izglītību.

Jūniju sagaidījām ar kadetu zaļumballi Līgo svētku noskaņās – šo pasākumu ar latviešu ornamentu rakstiem, dejotājiem tautastērpos Ozolu parkā izcili noorganizēja 2022./2023. gada Krīvu padomes MTL krīvs OR-3 Elīze Lauma Bajinska.

Atgriežoties pēc atvaļinājuma bija laiks ķerties klāt darbiem, un septembrī norisinājās ikgadējais “Berešu maršs”, kuru organizēja vecāko kursu kadeti Krīvu padomes vadībā. Marša dalībnieki nepilnu 12 stundu laikā veica 35 kilometru garu distanci apkārt Ķīšezeram un izpildīja taktiskos uzdevumus stacijās, kurās tika pārbaudītas iemaņas un zināšanas. Berešu marša sekmīga veikšana un izpildīts kokardes tests sniedza dalībniekiem iespēju iegūt Nacionālās aizsardzības akadēmijas kokardi ar bereti, apliecinot piederību vienībai.

Pienākot oktobrim, kadetu vidū gadu no gada dzirdamas runas par Krīvu padomes vēlēšanām, par to, kurš šogad kandidē un kurš vairs nav redzams kandidātu sarakstos. Visiem kadetiņiem bija iespēja pieteikties uz kādu no astoņiem Krīvu padomes amatiem un kadetu kluba valdi. 13. oktobrī Matīsa zālē kopā ar rektoru pulkvedi Māri Utinānu un virskrīvu kapteini Mārtiņu Zābeli norisinājās Krīvu padomes vēlēšanas un tika ievēlēts jauns padomes sastāvs:

- Krīvu krīvs OR-3 Ēvalds Kalējs, GS MV 2. kurss;
- Krīvu krīva vietnieks OR-2 Ēriks Abdirazakovs, SzS MV 2. kurss;
- administrators OR-3 Aleksandrs Iljins, SzS MV 2. kurss;
- CIMIC krīvs OR-2 Valters Emīls Burtņieks, SzS MV 2. kurss;
- ārējā virziena krīvs OR-2 Vents Andžejs Lūsis, GS MV 2. kurss;
- Kadetu kluba krīvs OR-2 Mareks Eglīte, SzS MV 2. kurss;
- MTL krīvs OR-3 Žaklīna Maksimova, JS MV 1. kurss;
- PR/tehniskais krīvs OR-2 Daniela Šakociņa, SzS MV 1. kurss.

Ziemassvētku balli un gada balvu “Zelta čiekurs 2023” ar jaunās padomes atbalstu organizēja OR-2 Kitija Smirnova un OR-3 Sandis Homenko. Tika apbalvoti kadeti un vadības pārstāvji, kas snieguši lielu atbalstu kadetu ikdienā un pat ārpus dienesta. Gada balvas galvenā doma ir izcelt augstskolas biedru sasniegumus un labos darbus, par ko ikdienas steīgā aizmirstas pateikt paldies un uzslavēt. Šogad tika pasniegtas deviņas dažādas nominācijas: Gada sportists, Gada kadets, Gada radošā dvēsele u. c. Kā desmitā un noslēdzošā nominācija tika paziņota Gada plūsma 2023, un šo titulu šogad saņēma

Sauszemes spēku studiju plūsma (te var piebilst, ka ovācijas Labklājības centra aktu zālē atbalsojas vēl šodien...). Gada balvu pasniegšanu papildināja arī mūsu kadetu priekšnesumi – NAA mūzikas grupas priekšnesums, saksofona spēle un kadetu pašu izdomāta deja. Pēc svinīgās daļas notika ziemassvētku balle, kas tika atklāta ar Krīvu krīva deju, sekoja kūkas griešana un atbalstītāju pārsteigumu izloze.

Atskatoties uz mūsu rīkotajiem lielajiem pasākumiem, šķiet, ka ar to vien varētu būt gana, bet nē – paralēli ikdienas rutīnai Kadetu kluba valde rīkoja arī dažādus tematiskos vakarus kadetu klubā: Halovīna ballīti, filmu vakaru, 8. marta pārsteigumu, sporta maču skatīšanos un daudzus citus.

Visu gadu Krīvu padome ir aktīvi sadarbojusies ar astoņām civilajām augstskolām, nodrošinot studentiem iespēju piedalīties iesvētībās militārā stilā. Šādi pasākumi ne tikai veicinājuši studentu aktivitāti un komandas darbu, bet arī snieguši iespēju iejusties karavīra lomā. Turklāt Krīvu padome aktīvi piedalās izglītojošos semināros sadarbībā ar augstskolām. Šie semināri ir rosinājuši zināšanu apmaiņu par būtiskiem tematiem. Krīvu padome piedalījās Rīgas Stradiņa universitātes Studējošo pašpārvaldes rīkotajā ikgadējā Sporta un aktīvās atpūtas festivālā “Taurenis”. Sporta festivāls notiek divu dienu garumā, un komandas sacenšas dažādos sporta veidos; lielu daļu festivāla programmas pirmajā vakarā aizņem talantu šovs. Katru gadu kadeti no NAA piedalās šajā sporta festivālā un vienmēr pozitīvi pārsteidz visus dalībnieku tieši talantu šovā, kur NAA komandas pēc žūrijas vērtējuma un skatītāju ovācijām ieņem godalgotas vietas. Apmeklējam arī Rīgas Tehniskās universitātes studējošo pašpārvaldes rīkotās ikgadējās sporta spēles “Ronīši”, kas notiek divu dienu garumā. Katru gadu kadeti no NAA veido komandu, lai cīnītos par godalgotajām vietām un pavadītu laiku pozitīvā gaisotnē. Krīvu padomes ārējā virziena krīvs OR-2 Vents Andžejs Lūsis aktīvi apmeklēja Latvijas studentu apvienības organizētās domes sēdes, lai sniegtu padomes redzējumu un piedalītos studentijas procesos.

Atskatoties uz pavadīto gadu Krīvu padomē vadītājas statusā, varu teikt, ka lepojos ar savas padomes darbu un sasniegumiem un novēlu jaunajam sastāvam visus jaunievedumus saglabāt kā tradīcijas un atjaunot tos, kurus manas vadīšanas laikā neizdevās realizēt, piemēram, kadetu taku. Galvenais – atcerēties, ka vienmēr būs kāpumi un kritumi, bet ir jācīnās par savu ceļu un jādodas uz priekšu, kaut vai ar maziem soļiem.

Krīvu padomes vēlēšanas (2022).

Krīvu krīvs Kitija Smirnova un ārējā virziena krīvs Sandis Homenko Rīgas Stradiņa universitātes studējošo pašpārvaldes gada balvā “Zelta pakavs”.

*Dr. hist. Kārlis Dambītis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Vispārējo studiju priekšmetu grupas
NBS Vēstures pētniecības nodaļas vadošais pētnieks*

AR PAGĀTNES PIEMĒRU MŪSDIENĀS

Vēsturisko kauju vietu apmeklējumi Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadetiem nu kļuvuši nevis par vienkāršiem izbraukumiem, bet pilnvērtīgu un nopietnu apmācību procesa sastāvdaļu. Pagātnes piemēri ir tiešākais veids, kā uzsvērt un aktualizēt ne vien vēsturiskos notikumus, bet arī to dalībnieku lēmumu pieņemšanas procesus un līderu spilgtākās rakstura īpašības un profesionālās spējas. Turklāt vēsturiskās kauju vietas sniedz unikālu iespēju analizēt reālas karadarbības norisi, turklāt tieši Latvijas teritorijā. Militārās vēstures caurvijas šobrīd iestrādātas vairākos akadēmijas izglītības posmos.

Turpinot tradīciju uzsākt kadetu-kandidātu jaunāko līderu kursu ar vadības nedēļu, kas norisinājās NBS Kājnieku skolā Alūksnē, kadetu kandidāti arī 2023. gadu uzsāka ar vingrinājumu "Mežabrālis". Tā mērķis bija uzskatāmi demonstrēt, kāda nozīme ir nelielas apakšvienības komandierim un hierarhijai militārajā struktūrā kopumā, turklāt vingrinājums veidots, par pamatu ņemot Latvijas Nacionālo partizānu kara notikumus Stompaku purva partizānu mītnēs, kur 1945. gada 2.–3. martā tika piedzīvota lielākā Latvijas Nacionālo partizānu kara kauja. Pirms vingrinājuma kadetu kandidāti apgūst vienu no Latvijas militārās vēstures kursa lekcijām – par pretošanās kustībām un to vēsturi Latvijā. Pēc tam kursam tiek dots uzdevums, kas ietver pienākumu sadali, uzdevuma izpildes plānošanu, izvirzīšanos uz apvidu apmēram 50 kilometru attālumā u. c. šķietami vienkāršus uzdevumus, kas pieredzējušiem karavīriem nesagādātu problēmas, savukārt tikko pamatapmācību beigušiem var būt izaicinājums. Izaicinājums šogad bija arī laika apstākļi – lietus un kūstošā sniega dēļ Stompaku purva apkārtnes meži bija ievērojami pārpūduši, bet vingrinājuma laikā iestājās dziļš un pamatīgs sals, sasniedzot pat –20 grādu sliekšni.

Tomēr daudz ierastāki ir vēsturisko kauju vietu apmeklējumi – izbraukuma semināri kursa "Latvijas militārā vēsture" ietvaros, kas norisinājās nu jau tradicionālās un iestaiģātās takās. Izņēmums – šogad vairs neveicām pārgājienu pa 1916. gada Ķekavas kauju vietām, jo jaunā Ķekavas apvadceļa trase burtiski pāršķēļ ierasto maršrutu, vairs neļaujot to realizēt iepriekšējā veidā. Tā vietā lielāks uzsvars tiek likts uz Ziemassvētku kauju muzeja apmeklējumu Tīrelpurvā. Izmaiņas piedzīvoja arī divi Latvijas armijas cīņām pret Rietumkrievijas brīvprātīgo armiju veltītie maršruti uz Daugavas krastmalu Rīgā un Daugavgrīvas cietoksni, kas tika apvienoti vienā maršrutā, šādi ekonomējot laiku – citkārt divās atsevišķās dienās iepļānoto paveicot vienā.

Bez šiem braucieniem ar kadetiņiem devāmies analizēt arī pulkveža Oskara Kalpaka pēdējās cīņu gaitas Skrundā un tās apkārtnē, viesojoties arī Oskara Kalpaka muzejā un piemiņas vietā "Airītes", ar Jūras un Gaisa spēku kadetiņiem apmeklējām Nāves salu un Pirmā pasaules kara ekspozīciju kultūras mantojuma centrā "Tīnūžu muiža". Ar Komandējošā sastāva virsnieku kursu un kadetiņiem no sadarbības augstskolām tika apmeklēta arī Mores kaujas vieta. Turklāt starptautiskās kadetu nedēļas ietvaros šī varētu kļūt arī par ikgadēju tradīciju. Papildus tam uz Mores kaujas vietu jau tradicionāli vedam arī Zemessardzes Vada komandiera kursu dalībniekus, iepazīstinot ar vēsturisko situāciju un pieredzi kaujā, kurā rota cīnās aizardzībā.

Jau vairākus gadus vēsturisko kauju vietu apmeklējums Valda Kuzmina vadībā ietverts arī Vidējā līmeņa komandējošā sastāva un štāba virsnieka kursā. Šim kursam ir divas daļas – rotas komandiera līmenis un jaunākā štāba virsnieka līmenis, kurā māca bataljona štāba darba procedūras. Abos līmeņos tiek izmantoti militārās vēstures piemēri, lai veicinātu kursantu prasmes lēmumu pieņemšanas laikā. Rotas komandiera līmenī lēmuma pieņemšanai tiek izspēlēta rotas aizsardzība, ņemot par piemēru Sarkanās armijas Aiviekstes upes forsēšanu 1944. gada augustā. Rotas uzbrukšanas uzdevumam izmanto Latvijas Neatkarības kara epizodi ar Kuldīgas ieņemšanu 1919. gada februārī.

Bataljona štāba virsnieka apmācības līmenī kursanti veido bataljona štābu, kas īsteno uzbrukuma un aizsardzības uzdevumus. Bataljons uzbrukumā izbrauc 1944. gada augusta Vācijas bruņoto spēku Štrahvica divīzijas uzbrukuma maršrutu, savukārt bataljons aizsardzībā strādā Priekules apkārtnē, ņemot vērā vācu pieredzi Pirmās Kurzemes lielkaujas laikā 1944. gada oktobrī.

Kopumā 2023. gadā Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā veikti vairāk nekā 20 izglītības braucieni uz dažādām Latvijas militārajā vēsturē nozīmīgām vietām.

Jūras un Gaisa spēku militārās vadības studiju programmas kadeti, gatavojoties pārcelties no Rīgas centra uz Bolderāju, lai izzinātu 1919. gada Latvijas armijas kauju pieredzi pret Rietumkrievijas brīvprātīgo armiju

NAA kadetu kandidātu piemiņas brīdī Stompaku nacionālo partizānu piemiņas vietā. 2023. gada 5. janvārī

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

*Gundega Zande,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Mācību plānošanas un atbalsta pārvaldes
Vadības grupas sabiedrisko attiecību speciāliste*

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA LATVIJAS NACIONĀLĀJĀ AIZSARDZĪBAS AKADĒMIJĀ

Viens no NAA darbības pamatakmeņiem ir iespēja kadeti nodrošināt daudzveidīgu starptautisko pieredzi – sniedzot iespēju doties uz sadarbības institūcijām, organizējot starptautiskos apmācību moduļus un uzņemot starptautiskos kadetus NAA, kā arī piesaistot citvalstu pasniedzējus mācību procesā NAA. Topošā virsnieka izglītībā svarīga loma atvēlēta tieši starptautiskajai pieredzei. Ir nozīmīgi, ka jau NAA laikā kadeti iepazīst citu valstu militāro vidi un kultūru, iemācās sadarboties un gūst pieredzi ārvalstu profesionāļu vadībā. Katra tikšanās ar sabiedroto veido kadetu pieredzi, bagātina izpratni un ļauj labāk apjaust mūsu visu kopējā mērķa – dzīvot neatkarīgā un patriotiskā valstī – nozīmīgumu.

Brīvības un miera svarīgumu NAA kadeti atgādināja Ukrainas Nacionālās gvardes akadēmijas (*National Academy of the National Guard of Ukraine*) un Hetmana Petro Sahaidačnija Nacionālās armijas akadēmijas (*Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy*) kadeti, kuri piedalījās NAA organizētajās starptautiskajās aktivitātēs – starptautiskajā kadetu nedēļā un apmācību moduļos. Mūsu kadeti tā bija iespēja dzirdēt un redzēt visupirms jaunieša un pastarpināti – kadeta ikdienu kara apstākļos. Daži Ukrainas kadeti Latvijā ieradās jau ar kaujas lauka skarbo pieredzi. Kopā pavadītais laiks gan mācībās, gan ārpus tām atgādināja NAA kadeti, ka brīvība un miers nav pašsaprotama lieta, un nu jau viņu draugi cīnās par savām tiesībām dzīvot neatkarīgā valstī.

Pēc Covid-19 pandēmijas ir ne tikai atcelti dažādi ierobežojumi, bet arī aktīvi atsākusies starptautiskā sadarbība. Atjaunojām pandēmijas laikā iesaldētos projektus, un no VTC sadarbības formāta atgriezāmies pie ierastajām klātienes tikšanās reizēm un lekcijām, tāpat arī tika izveidoti jauni projekti, piemēram, starptautisko kadetu dalība NAA organizētajā Vasaras lauka nometnē. NAA pasniedzēji devās uz sadarbības akadēmijām Austrijā un Kiprā vadīt lekcijas un sindikātus, personāls – Recce braucienā uz Norvēģiju, kas rezultējās ar Norvēģijas armijas akadēmijas pasniedzēja iesaisti NAA organizētajā Sauszemes spēku Taktisko operāciju kursā un Norvēģijas kadetu aktīvu dalību NAA organizētajos starptautiskajos apmācību moduļos. Šie ir tikai daži piemēri no NAA realizētajiem starptautiskās sadarbības veidiem.

Lai arī starptautiskās sadarbības jomā NAA ir ļoti aktīva un izmanto sadarbības partneru piedāvātās mobilitātes iespējas, darbs pie attīstības un jaunu sadarbības formu veidošanas neapstājas. Nepārtraukti tiek meklētas jaunas iespējas, pilnveidoti jau esošie un veidoti jauni sadarbības projekti, uzrunāti jauni potenciālie partneri, organizētas divpusējās sarunas un ikgadējā Latvijā un Baltijā rezidējošo militāro atašeju vizīte, lai NAA kadeti, mācībspēks un personāls iegūtu pilnvērtīgu starptautisko pieredzi.

NAA kadetu starptautiskā apmaiņa 2023. gadā

2023. gadā 63 NAA kadeti ir piedalījušies starptautiskās aktivitātēs. NAA topošie virsnieki ir devušies semestri mācīties militārajās augstskolās ārpus Latvijas *Erasmus+* programmas ietvaros, piedalījušies īstermiņa apmācību moduļos vai īstermiņa pieredzes

apmaiņā militārajās izglītības iestādēs ASV, Kanādā, Igaunijā, Lietuvā, Polijā, Austrijā, Beļģijā, Portugālē, Itālijā, Rumānijā, Ziemeļmaķedonijā, Grieķijā, Kiprā, Spānijā un Gruzijā. NAA kadeti ir papildinājuši zināšanas neskaitāmos apmācību moduļos un kopā ar citiem starptautiskajiem kadeti pilnveidojuši ne tikai teorētiskās zināšanas, bet arī praktiski darbojušies starptautiskā vidē. Kā atzīst paši kadeti, dalība starptautiskā aktivitātē ir veicinājusi militārās ikdienas un kultūras izpratni, kā arī ļāvusi iepazīt kadetu ikdienu citās militārajās akadēmijās.

2023. gadā NAA kadeti piedalījās Ziemas un Vasaras kalnu treniņu pamatkursos Gruzijā, Ziemas karadarbības kursā Igaunijā, dažādos militārās līderībasursos utt., citās starptautiskajās aktivitātēs – kadetu nedēļās, ASV starptautiskajās militārajās sacensībās “Sandhurst Military Skills competition”, un pirmo reizi – Rumānijas Jūras spēku akadēmijas organizētajā “Voyage at Sea”.

11 cilvēku komandā jau trešo reizi piedaloties ASV Vestpointas militārās akadēmijas organizētajās militārajās sacensībās “Sandhurst”, kadetiem bija iespēja ne tikai novērtēt spējas, pārbaudīt izturību un prasmes neierastā vidē un apstākļos, bet arī salīdzināt tās ar citiem sacensību dalībniekiem.

Rumānijas Jūras spēku akadēmijas organizētajā “Voyage at Sea” divi NAA kadeti kopā ar 120 cilvēku lielo burinieka apkalpi, kurā ietilpst gan virsnieki un instruktori, gan Rumānijas jūras spēku akadēmijas un starptautiskie kadeti, devās 30 dienu garā vasaras mācību jūras braucienā uz buru kuģa “Mircea”. Brauciena laikā kadeti pilnveidoja navigācijas un kuģa vadības prasmes, starptautisko jūrniecības konvenciju zināšanas un apguva buru kuģa apkalpei nepieciešamās iemaņas, kuģojot NAA kadeti neiepaazītā akvatorijā – Vidusjūrā. Buru kuģis mācību brauciena laikā piestāja ostās Itālijā, Grieķijā un Turcijā, pirms atgriezās Konstantā, Rumānijā.

Erasmus+

Erasmus+ ir Eiropas Savienības programma, kuras ietvaros augstākās izglītības iestādēm ir iespēja iegūt ES līdzfinansējumu, lai organizētu studentu un personāla apmaiņas braucienus jeb mobilitātes. Kopš 2018. gada, kad NAA saņēma pirmo finansējumu un sāka aktīvi darboties *Erasmus+* projektā, jau noslēgti četri projekti un aktīvi tiek realizēts piektais projekts; šajā laikā realizēto mobilitāšu skaits no 10 pirmā projekta ietvaros ir pieaudzis līdz 55 mobilitātēm aktuālajā projektā.

2023. gadā, pateicoties *Erasmus+* projektam, kopumā deviņi NAA kadeti ir devušies uz semestri ilgām mācībām Polijā, Portugālē, Rumānijā, Itālijā un Austrijā. Sauszemes spēku militārās vadības studiju kursa 2. kursa kadete dižkareive Eva Bērziņa, kura semestri mācījās Portugāles Militārajā akadēmijā, stāsta: “*Erasmus+* laikā esmu ieguvusi pieredzi gan kā militārās profesijas pārstāve, gan kā personība. Tā bija iespēja mācīties kopā ar citu valstu kadeti, kā arī parādīt savas prasmes un zināšanas, ko biju apguvusi NAA pirms došanās uz Portugāli. Semestra laikā ieguvu zināšanas, kas deva plašāku ieskatu militārajās specializācijās, mācījos no starptautiskiem pasniedzējiem, kā arī apzinājos savas stiprās un vājās puses. Man patika, ka Portugāles Militārās akadēmijas pārstāvji mūs centās pēc iespējas vairāk integrēt vietējo kadetu ikdienā – piedalījāmies maršos, sporta treniņu nodarbībās, kā arī dažādos tradicionālos pasākumos.”

NAA personāls *Erasmus+* projekta ietvaros ir devies mobilitātēs uz sadarbības iestādēm visā Eiropā, un mobilitāšu laikā ir veicināta starptautiskā sadarbība, veidoti jauni sadarbības projekti, iegūtas un pilnveidotas zināšanas, lai uzlabotu NAA ikdienu, kā arī pasniegtu lekcijas un vadītu sindikātus sadarbības mācību iestādēs. Tādējādi ne tikai gūstam pieredzi starptautiskā mācību vidē, bet arī vienlaikus popularizējam NAA, Nacionālos bruņotos spēkus un Latviju.

Lai arī patlaban notiek ļoti aktīva darbība *Erasmus+* projektos, joprojām tiek meklētas jaunas iespējas NAA kadetiņiem doties *Erasmus+* piedāvātajās mobilitātēs. Tiek uzrunātas jau esošās sadarbības institūcijas, lai veicinātu kadetu starptautiskās prakses iespējas, kā arī meklēti jauni partneri, lai paplašinātu semestri ilgo studiju iespēju klāstu.

NAA organizētie starptautiskie pasākumi

Starptautiskajā vidē NAA organizētie pasākumi ir guvuši plašu atsaucību un tiek augstu novērtēti. 2023. gadā NAA realizēja starptautisko kadetu nedēļu, divus apmācību moduljus "Fight in Built-Up Area" un "Crisis Management Operations", kā arī uzaicinājām starptautiskos kadetus piedalīties NAA kadetu Ziemas ballē. Kopumā 2023. gadā dažādu, īsāku vai garāku, pasākumu laikā NAA piedalījās ap 90 kadetu no Eiropas un Ziemeļamerikas sadarbības institūcijām. Esam ļoti priecīgi, ka katru gadu vismaz viena vai vairākas institūcijas pirmo reizi piedalās NAA organizētajās starptautiskajās kadetu aktivitātēs. 2023. gadā pirmā reize Latvijā un NAA bija kadetiņiem no Horvātijas, Rumānijas Jūras spēku akadēmijas un Rumānijas Aizsardzības universitātes.

NAA realizētie starptautiskie apmācību bloki vienmēr pulcē 20–25 kadetus un ir atzīti sadarbības iestāžu vidū. Tie atbilst kopīgām starptautiskajām apmācību vadlīnijām un ir unikāli, jo mācību process tiek organizēts ne tikai mācību klasēs, kurās tiek papildinātas akadēmiskās zināšanas, – tikpat nozīmīgs ir praktiskajās nodarbībās pavadītais laiks ārpus mācību telpām, kā arī vieslektoru piesaistīšana no sadarbības institūcijām. 2023. gada rudenī starptautiskie kadeti pulcējās NAA, lai kopā ar mūsu kadetiņiem apgūtu zināšanas "Fight in Built-Up Area" un "Crisis Management Operations" apmācību moduļos. Papildu pievienoto vērtību apmācību moduļiem piešķir Ukrainas kadetu dalība, kuri dalījās kara apstākļos apgūtajās zināšanās un apliecināja to noderību.

2023. gada nozīmīgākais starptautiskais pasākums NAA bija EMILYO 60. darba grupas sanāksme, kas pulcēja militāro akadēmiju pārstāvjus no visas Eiropas. EMILYO ir Eiropas Savienības dalībvalstu iniciatīva, kuras mērķis ir attīstīt topošo militāro virsnieku, to mācībspēku un instruktoru mobilitāti starp iniciatīvas dalīborganizācijām, tādējādi stiprinot dalībvalstu bruņoto spēku savietojamību un veicinot Eiropas drošības un aizsardzības kultūru. EMILYO darbību pārrauga Eiropas Drošības un aizsardzības koledža (*European Security and Defence College*). Divu dienu garumā starptautiskie partneri darba grupas sanāksmes ietvaros pārrunāja un veicināja turpmākās sadarbības iespējas, kā arī iepazīs ar NAA ikdienu, vēsturi, mūsu infrastruktūru un baudīja siltas pusdienas ēdnīcā.

Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā NAA ir aktīvi atbalstījusi Ukrainu un tās bruņotos spēkus. 2023. gadā NAA ir notikušas vairākas Ukrainas militāro izglītības iestāžu pārstāvju vizītes un semināri, kuru laikā Ukrainas pārstāvji ir dalījušies pieredzē, tajā skaitā frontē, informējuši NAA un NBS pārstāvjus par sasniegumiem un izaicinājumiem, vienlaikus smeloties zināšanas par dažādām saistošām tēmām no NAA un NBS profesionāļiem.

EMILYO 60. darba grupas sanāksmes dalībnieki.
Foto: Santa Vojevodska

NAA kadeti Itālijas Jūras spēku akadēmijas organizētajā starptautiskajā semestrī, Erasmus+ ietvaros. Foto no kadetu personīgā arhīva

NAA kadetu dalība Spānijas Jūras spēku akadēmijas organizētajā International Training week. Foto no kadetu personīgā arhīva

NAA kadetu dalība Gruzijas Aizsardzības akadēmijas organizētajā Ziemas kalnu treniņu pamatkursā. Foto no kadetu personīgā arhīva

NAA kadetu dalība Rumānijas Jūras spēku akadēmijas organizētajā "Voyage at Sea".
Foto: Rumānijas Jūras spēku akadēmija

NAA 2. kursa kadete, dkar. Eva Bērziņa (otrā no kreisās) Portugāles Militārās akadēmijas organizētajā starptautiskajā semestrī, Erasmus+ ietvaros.
Foto no kadetu personīgā arhīva

Gundega Zande,
*Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
 Mācību plānošanas un atbalsta pārvaldes
 Vadības grupas sabiedrisko attiecību speciāliste*

NACIONĀLĀS AIZSARDZĪBAS AKADĒMIJAS SADARBĪBA AR UKRAINU

Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā un kara sākuma NAA ir atbalstījusi Ukrainu. NAA ir notikušas ziedojumu kampaņas, kuru laikā NAA personāls un kadeti ir atbalstījuši Ukrainas bruņotos spēkus un militārās izglītības iestādes. NAA ir stiprinājusi sadarbību ar Ukrainas augstākajām militārajām iestādēm, lai skarbjos kara apstākļos sniegtu savas zināšanas Ukrainas pārstāvjiem, kā arī mācītos no Ukrainas stāsta.

2023. gadā NAA ir noslēgusi divus saprašanās memorandus ar Ukrainas augstākajām izglītības iestādēm – Ukrainas Nacionālās gvardes akadēmiju (*National academy of the National Guard of Ukraine*) un Hetmana Petro Sahaidačnija Nacionālās armijas akadēmiju (*the Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy*). Pateicoties noslēgtajiem sadarbības memorandiem, tiek paplašināta savstarpējā sadarbība un organizētas dažādas aktivitātes – Ukrainas akadēmiju pārstāvji ieradās vizītēs Latvijā, kadeti piedalījās NAA organizētajās starptautiskajās aktivitātēs, NAA pārstāvji devās vizītēs uz Ukrainu. Bez tam tika organizēti semināri, kuru laikā Ukrainas pārstāvjiem bija iespēja paplašināt savas zināšanas, bet NAA un Nacionālajos bruņotajos spēkos dienējošajiem – uzzināt jaunākās aktualitātes un tendences no frontes līnijas.

Vienu nedēļu maijā NAA risinājās Ukrainas Nacionālās aizsardzības universitātes organizēts kurss “Krievijas-Ukrainas karš”, kura laikā divpadsmit Ukrainas nacionālās aizsardzības universitātes pārstāvji iepazīstināja ar kara attīstību, tā gaitu, karā izmantoto dažāda veida taktiku, loģistikas jautājumiem utt., kā arī vadīja sindikātus. Septembrī kopā ar Ukrainas Nacionālās gvardes akadēmiju tika organizēts “Ilgstpējības (loģistikas) seminārs”, kā arī Ukrainas Nacionālās gvardes akadēmijas un Hetmana Petro Sahaidačnija Nacionālās armijas akadēmijas kadeti piedalījās NAA organizētajās starptautiskajās kadetu aktivitātēs – Starptautiskajā kadetu nedēļā un apmācību moduļos “Fight in Built-Up Area” un “Crisis Management Operations”. Nevar noliegt, ka Ukrainas kadetu dalība jāva ne tikai NAA, bet arī kadeti no citām valstīm labāk izprast kara skaudro ikdienu gan mācībās, gan sadzīvē.

Kopā ar fondu “Uzņēmēji mieram” tika realizēta ziedojumu kampaņa “Mācīties, lai uzvarētu”, kuras laikā NAA aicināja ziedot biroja tehniku un citas mācībām nepieciešamās lietas. Sarūpētā biroja tehnika tika nogādāta Ļvivas Sauszemes spēku akadēmijai un Nacionālās gvardes akadēmijai Harkivā. Kopš pirmās kara dienas fonds “Uzņēmēji mieram” kopā ar vairāk nekā 200 Latvijas uzņēmumiem organizējis aktīvu palīdzību, papildus humanitārai palīdzībai savācot arī finansiālos ziedojumus.

Nenoliedzami, ka Ukrainai mūsu atbalsts ir nepieciešams joprojām. Tieši tāpat kā neatverams ir ikviens Ukrainai ziedotais cents, tikpat vitāli svarīgas ir zināšanas un praktiskās iemaņas, ar kurām NAA un Nacionālie bruņotie spēki var dalīties, lai stiprinātu Ukrainas bruņotos spēkus.

Baltijas Aizsardzības koledža.
 Tartu, Igaunija

Brigādes ģenerālis Alvids Šuparis (Alvydas Šiuparis),
Baltijas Aizsardzības koledžas komandants

UZ NĀKOTNI ORIENTĒTĀ BALTIJAS AIZSARDZĪBAS KOLEDŽA (BALTIC DEFENCE COLLEGE, BALTDFCOL)

2023. gada jūnijā man bija tas gods pārņemt Baltijas Aizsardzības koledžas (BALTDFCOL) komandanta pienākumus no ģenerālmajora Ilmāra Tamma. Es ar lepnumu pieņemu šo atbildību un iespēju vadīt triju Baltijas tautu virsnieku korpusa izglītību kopā ar to sabiedrotajiem un partneriem.

BALTDFCOL komandieri brģen. Ilmāru Tammu nomaina brģen. Alvids Šiuparis. Ceremoniju pagodina Igaunijas aizsardzības ministrs Hanno Pevkurs un Lietuvas Nacionālās aizsardzības ministrs Arvids Anušaуска. 2023. gada 21. jūnijs

BALTDFCOL vēsture atspoguļo neskaitāmus izaicinājumus un iespējas, ar ko skaras Baltijas valstu un to valdību militāristi. BALTDFCOL ir konsekventi centusies būt priekšgalā profesionālajā militārajā izglītībā, nodrošinot to, ka tās absolventi savas karjeras laikā tiecas risināt problēmas visā krīzes, kara un miera aspektu spektrā. Gada laikā pēc neatkarības atgūšanas triju Baltijas valstu aizsardzības ministri vienojās sadarboties virsnieku izglītošanā. Šī sadarbība tika oficiāli apstiprināta 1998. gadā, parakstot līgumu par Baltijas Aizsardzības koledžas izveidi Tartu, Igaunijā.

BALTDFCOL tiecas būt moderna, uz nākotni orientēta, atraktīva un konkurētspējīga starptautiska aizsardzības koledža ar izglītības programmām angļu valodā, reģionālu fokusu un eiroatlantisku darbības jomu. Darbojoties kā profesionālās militārās izglītības iestāde, BALTDFCOL sniedz zināšanas operatīvajā un stratēģiskajā līmenī, piemērojot jaunākos izglītības principus, efektīvu pārvaldību un intelektuālo un materiālo resursu optimālu izmantošanu.

Development level 1	Development level 2	Development level 3		Development level 4	Continuing Education	
Basic	Junior	Advanced		Senior	Executive	
Tactical	Tactical	Operational		Strategic	Strategic - Political	
Basic and specialist courses	Captain career and intermediate courses	Civil Servants' Course	Joint Command and General Staff Course	Higher Command Studies Course	Senior Leaders' Course	Command Senior Enlisted Leaders' Course
National or international military academies		BALTDEFCOL or international staff/war colleges				
OF-1	OF-1 – OF-2	OF-3 – OF-4 and selected civil servants		OF-4 – OF-5 (P) and selected civil servants	OF-6 / (P) – OF-7 and CIV equivalents	OR-9

Pildot Baltijas Aizsardzības koledžas komandanta pienākumus, mans nolūks ir turpināt nodrošināt izglītības programmu, kas sastāv no Apvienotā vadības un štāba virsnieka kursa (JCGSC), Civildienesta ierēdņu kursa (CSC), Augstākās vadības kursa (HCSC), Augstākā instruktora kursa (CSELC) un Stratēģiskās vadības kursa (SLC).

Pēc noklusējuma izglītība tiek nodrošināta, izmantojot iekšējos cilvēkresursus, un ārpalpojumu izmantošana tiek apsvērta tikai izņēmuma gadījumos, lai nodrošinātu izglītības kvalitāti. Šis mērķis ir sasniedzams ar nosacījumu, ka tiek izmantoti augstākā līmeņa mācībspēki no pamatnācijām un atbalsta nācijām.

BALTDEFCOL stāsts izceļas ar apņemšanos kalpot mūsu galveno ieinteresēto pušu, Baltijas valstu, aizvien pieaugošajām ambīcijām. Mēs esam ne tikai pieredzējuši ievērojamo studentu skaita pieaugumu, bet arī paplašinājuši savus pakalpojumus, lai uzņemtu NATO valstis un partnerus ārpus Baltijas reģiona. Pēdējo piecu gadu laikā BALTDEFCOL ir uzsākusi iniciatīvas, tostarp Augstākā instruktora kursu, kas tagad ir koledžas mācību programmas neatņemama sastāvdaļa. Turklāt šajā laika periodā tika ieviesta jaunā Civildienesta ierēdņu kursa kvalitātes koncepcija, izstrādāti un NATO kursu katalogā iekļauti dažādi citi īsāki kursi.

Mūsu uzcītība ir saņēmusi sabiedroto atzinību, NATO Sabiedroto pavēlniecības transformācijai piešķirot Baltijas Aizsardzības koledžai NATO akreditētas izglītības un mācību iestādes statusu. Ņemot vērā BALTDEFCOL starptautisko raksturu, tā ir pievilcīgs partneris citām profesionālās militārās izglītības iestādēm, kas atbalsta ANO ieguldījumu izglītībā un pētniecībā NATO. Taustāms apliecinājums ir nodomu protokols, kas parakstīts ar Polijas Kara studiju universitāti (WSU) un Somijas Nacionālo aizsardzības universitāti (FNDU), lai kopīgi plānotu un izpildītu Apvienoto štābu mācības “Joint Resolve” NATO 5. panta ietvaros.

BALTDEFCOL ir apņēmusies aktīvi veicināt procesu, lai tā tiktu starptautiski atzīta par centrālo zināšanu centru reģionālās drošības un Krievijas jautājumos. 2015. gadā BALTDEFCOL rīkoja pirmo konferenci par Krieviju, un kopš tā laika tas ir ievērojams akadēmiskā gada notikums un neatņemama BALTDEFCOL mācību programmas sastāvdaļa, kā arī ir iekļauta Igaunijas Militārās akadēmijas izglītības programmā. Konferencē pulcējas augsta līmeņa militārie un civilie eksperti un lēmumu pieņēmēji.

Ikgadējās konferences par Krieviju 2024 tēma ir “Krievijas Paradokss: starp pilnīgu kontroli un pilnīgu haosu” (<https://www.rusconf.eu/>). Tās galvenais mērķis ir rosināt diskusijas par norisēm drošības vidē, īpašu uzvaru liekot uz Krievijas lomu un Baltijas jūras reģiona dro-

šības arhitektūru. Konference ir kļuvusi par vērtīgu platformu ideju apmaiņai šajā jomā, iegūstot ievērību reģiona drošības konferenču vidū. Tā uzsver BALTDEFCOL atzīšanu par profesionālu militārās izglītības organizāciju, kas aktīvi piedalās pētniecībā drošības jomā. Kopš 2021. gada BALTDEFCOL papildina konferenci, publicējot rediģētu sējumu, kas tiek pozitīvi uzņemts starptautiskās akadēmiskās aprindās.

BALTDEFCOL izglītības iesaiste ievērojami paplašinās arī ikgadējā Baltijas Militārās vēstures konferencē, kas tiek organizēta sadarbībā ar Igaunijas Militāro akadēmiju un Igaunijas Kara muzeju. 14. militārās vēstures konference ar nosaukumu “Militārā doma un tās transformācija jaunajās neatkarīgajās Eiropas valstīs 1918.–1940. gadā” notika 2023. gada oktobrī Tartu. Nākamā konference ir paredzēta 2024. gada rudenī (<https://baltmilhist.eu/>).

Kopš 2019. gada BALTDEFCOL aktīvi piedalās zinātniskajā diskursā, publicējot divus akadēmiskos žurnālus – “Journal of Baltic Security” un “Ad Securitatem”. Pirmais ir zinātniski recenzēts akadēmiskais žurnāls, kas ietver pētījumus par aizsardzības un drošības jautājumiem plašākā Baltijas reģionā, otrajā apkopoti labākie akadēmiskā gada pētnieciskie darbi no JCGSC, HCSC un CSC kursiem. BALTDEFCOL fakultāte ir bagātinājusi akadēmiskās diskusijas drošības jomā, publicējot pētījumu dokumentus, kas sniedzas tālāk par tuvāko Baltijas jūras reģionu, veicinot daudz plašāku izpratni par drošības dinamiku.

BALTDEFCOL ir saglabājis apņemšanos atbalstīt izglītības programmas izstrādi Ukrainas Nacionālajā aizsardzības universitātē (NDUU), kas ir daļa no profesionālās militārās izglītības reformas NATO aizsardzības izglītības uzlabošanas programmas (DEEP) aizgādībā un finansējumā. Šī iesaistīšanās ietver seminārus, ko vada BALTDEFCOL, uzaicinājumus NDUU fakultātei piedalīties atsevišķosursos, piemēram, NATO Visaptverošajā operatīvās plānošanas kursā, un iespējas novērot izvēlētos modulus BALTDEFCOLursos vai piedalīties tajos. Nozīmīga sadarbība bija NDUU fakultātes dalība kombinētajās Apvienoto štābu mācībās “Joint Resolve 2023”, kas norisinājās sadarbībā ar Polijas Kara studiju universitāti 2023. gada maijā. Iesaistīšanās šajās mācībās nodrošināja vērtīgu mijiedarbību ar pieredzējušiem vecākajiem mentoriem, tematikas ekspertiem un mācībspēkiem no abām profesionālās militārās izglītības iestādēm. Mācību vingrinājumi un scenārijs palīdzēja uzlabot NDUU instruktoru kadru, uzlabojot viņu spējas nodrošināt operatīvās plānošanas kursus.

Laikmetā, ko iezīmē mūsdienu kaujas lauka mūžīgā attīstība, mēs esam atbildīgi par vispusīgāku ieskatu un apsvērumu sniegšanu mūsu studentiem, jo īpaši attiecībā uz daudzdomēnu operāciju koncepciju. Turklāt mums ir jāņem vērā mākslīgā intelekta, digitalizācijas un citu jauno tehnoloģiju nozīme un ietekme operatīvās plānošanas un izpildes jomās. Šo mērķu sasniegšanai pastiprināti jākoncentrējas uz vērtīgu mācību gūšanu no notiekošās Krievijas agresijas pret Ukrainu.

2024. gadam ir īpaša nozīme Baltijas Aizsardzības koledžā, jo tieši šogad tā atzīmē savu 25. gadadienu. Šis notikums sakrīt arī ar Tartu – BALTDEFCOL dzimtās pilsētas – kļūšanu par Eiropas kultūras galvaspilsētu. Turklāt šis gads atzīmē arī 20. gadadienu kopš Baltijas valstu iestāšanās NATO un Eiropas Savienībā. Šis jubilejas gads ir iegansts svinībām un kalpo kā platforma partnerattiecību un sakaru stiprināšanai gan ar reģiona valstīm, gan arī ar plašāku starptautisko sabiedrību.

“Ad Securitatem Patriarum” – “Dzimtenes drošībai”
Baltijas Aizsardzības koledžas oficiālais sauklis

*Majors Armands Rutkis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Sauszemes nodaļas vadītāja p. i.*

*Kaprāle Anna Zara un dižkareivis Renārs Apiņš,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
SzS MV 4. kursa kadeti*

DALĪBA VESTPOINTAS "SANDHURST" SACENSĪBĀS

NAA kadetu komanda ir ieguvusi būtisku pieredzi, gatavojoties ASV starptautiskajām militārajām sacensībām "Sandhurst Military Skills competition" un piedaloties tajās. Tika pilnveidotas gan teorētiskās, gan praktiskās militārās iemaņas, kas sekmēs turpmākās kadetu un virsnieku gaitas NBS.

Kadetu sacensības "Sandhurst" ir profesionāli organizētas militārās sacensības, kurās piedalās ļoti labi sagatavotas kadetu komandas gan no ASV militārajām mācību iestādēm, gan citu valstu militārajām akadēmijām.

Sacensības prasa īpaši augstu fizisko sagatavotību un morālo noturību komandā kopumā, tās notiek kalnainā un akmeņainā apvidū, kas ir papildu izaicinājums fiziskajai izturībai. Uzdevumu izpilde bez fiziskās sagatavotības prasa arī ļoti labas vispārējās militārās pamatiemaņas, komandas darbu, kā arī loģisko un kritisko domāšanu. Visiem kadetu komandas dalībniekiem ir ļoti jāpārzina angļu valoda un militārā terminoloģija.

Pērn sacensībās piedalījās 48 komandas, ieskaitot 14 ārvalstu komandas, un NAA komanda kopvērtējumā ieguva 34. vietu.

Sacensību sagatavošanās posmā komandai bija jāpraktizējas ložmetēju M240B un M249 salikšanā un izjaukšanā, trieciensāutenes M4 piešaudē (mehāniskais tēmeklis), kaujas šaušanā ar trieciensāuteni M4 un pistoli M17, gāzmasku un aizsargtērpa uzvilšanā, netiešās Uguns atbalsta izsaukšanas procedūrās, izmantojot simulatoru VBS3 (*Virtual Battlespace 3*), atsevišķu šķēršļu pārvarēšanas tehnikas apgūšanā, ūdens šķēršļa pārejas veidošanā, izmantojot virves, mācību granātas mešanā, sakaru apmācībā – frekvences ieprogrammēšanā rācijās, pirmās palīdzības sniegšanas apmācībā –, kā arī gumijas laivas izmantošanas pamatprincipu apgūšanā.

Sacensību pirmā diena

Pirmajā dienā dalībniekiem bija jāiziet astoņas stacijas: granātas, laivu, CBRN (*chemical, bacteriological, radiological, nuclear*), pārceltuves izveidošanas, sakaru līdzekļu, ieroču salikšanas un izjaukšanas, funkcionālā fitnesa un pirmās palīdzības sniegšanas stacija.

Katrā stacijā paredzētais laiks, ieskaitot uzdevuma saņemšanu un izpildi, bija līdz 30 minūtēm, arī pārvietošanās uz nākamo staciju paredzēta līdz 30 minūtēm ilgi. Katrā stacijā vienlaikus startēja sešas komandas; bija iespējams startēt arī pa pāriem.

Uzdevums tika dots nodaļas komandierim vai visai komandai, kā arī paredzēts laiks sagatavoties uzdevumam. Vērtēja uzdevuma izpildes ātrumu un uzdevuma noteikumu ievērošanu. Pārvietošanās starp stacijām notika skriešus, pilnā ekipāžā un ar ieroci. Stacijās pavadītajām astoņām stundām sekoja divas stundas, lai sagatavotos 12 km maršam. Pēc astoņu staciju veikšanas Latvijas komanda kopvērtējumā ieņēma 26. vietu.

Sacensību otrā diena

Šajā dienā kadeti bija jāpārvar piecas stacijas: šķēršļu josla, kaujas šaušana ar trieciensāuteni M4, kaujas šaušana ar pistoli M17, netiešās uguns izsaukšana un kombinētā šķēršļu josla ar dažādiem uzdevumiem. Otrās dienas noslēgumā Latvijas komanda kopvērtējumā ieņēma 34. vietu.

ATSKATS UZ "SANDHURST 2023"

2022. gada rudenī izskanēja piedāvājums interesentiem pieteikties uz atlasī ASV militārajām sacensībām "Sandhurst", lai pārstāvētu Latviju un Nacionālos bruņotos spēkus (NBS). Šīs sacensības pirmoreiz notika 1967. gadā, un līdz 1991. gadam tajās piedalījās tikai Vestpointas Militārās akadēmijas (*United States Military Academy West Point*) kadeti, bet pirmā starptautiskā komanda startēja 1993. gadā. Katru gadu sacensības tiek rīkotas ASV, Vestpointā, un tajās piedalās līdz 50 komandām no visas pasaules. Ierasti uz sacensībām tiek aicinātas īpaši izvēlētas komandas.

2023. gada janvārī sākām gatavoties sacensībām. Motivācija bija augsta, vēlmes un mērķi – ambiciozi, bijām gatavi atdot no sevis visu. Uzsākoties sagatavošanās posmam, intensīvi tika strādāts pie fiziskās sagatavotības, trīs reizes nedēļā notika treniņi – pirmdienās un trešdienās patstāvīgi, bet piektdienās – visiem kopā "Sporta centrā Jugla". Reizi divās nedēļās trenējāmies paugurainā apvidū, lai sagatavotu mūsu ķermeņus kāpumiem gan fiziski, gan mentāli. Paralēli fiziskās sagatavotības treniņiem, pēc lekcijām un brīvdienās, pilnveidojām savas taktiskās zināšanas, kā arī trenējām iemaņas medicīnā, šaušanā, kā arī citas nepieciešamajās disciplīnās. Tuvojoties sacensībām, tika veikta nākamā atlase, lai noskaidrotu komandas pamatsastāvu. Pēc atlases "Sandhurst" sacensībās Latviju pārstāvēja deviņi Nacionālas aizsardzības akadēmijas (NAA) kadeti: astoņi vīrieši un viena sieviete.

2023. gada aprīlī bijām ieradušies ASV, un visiem "acis skrēja pa labi un pa kreisi": viss bija tik dažāds, atšķirīgs, jauns un nepiedzīvots. Piecu dienu laikā bija iespēja aklimatizēties un pierast pie apkārtējiem apstākļiem. Katra diena bija aizpildīta ar dažādām nodarbībām: ieroču izjaukšanu un salikšanu, šaušanu ar M4 un M17, CBRN nodarbībām.

Vakarā pirms sacensībām mūsu istabā notika pēdējā komandas sapulce, visi kārtoja somas, skanēja mūzika, noskaņojums bija labs. Sacensību dienā no rīta komandas noskaņojums joprojām bija pozitīvs, bet varēja just arī satraukumu. Pirmās dienas "saldais ēdiens" bija tā saucamais "8 jūdžu maršs" (*8 mile march*), kura laikā nācās mērot 12 km garu distanci pa kalnainu apvidu, to veicot aptuveni 500 kadetiem reizē. Startā atskanēja lielgabala šāvieni, visi skrēja pāri akadēmijas priekšā esošajam laukumam, komandas centās izrauties viena otrai priekšā. Viegli nebija, bet ne brīdi neviens no komandas neatteica palīdzību, visi cīnījās plecu pie pleca.

Otrajā sacensību dienā pamostoties, sāpēja muskuļi, bija jūtams neliels bezspēks, bet motivācija bija augsta, un visiem bija griba cīnīties līdz galam. Otrajā dienā bija atlikušas tikai pāris stacijas: šķēršļu josla, šaušana ar M4 un M17, netiešās uguns izsaukšana un kombinētais vingrinājums, kas iekļāva elementus no visām stacijām kopā.

Kopā ar komandu piedzīvotais, spēja pielāgoties mainīgām situācijām un adaptēties videi, grūtību pārvarēšana katrā komandas biedrā atraisīja jaunas īpašības un vērtības, par kurām līdz tam nebija ne jausmas. Galvenais ir tas, ka mēs kā komanda cīnījāmies, darījām un nepadevāmies.

Komanda saka lielu paldies bocmanim Agnim Šteinbergam un kaprālim Armandam Ločmelim par atbalstu treniņu procesā!

NAA kadetu komanda ASV Militārajā akadēmijā Vestpointā. Foto: Anna Zara

NAA kadetu komanda rīta rosmē ASV Militārajā akadēmijā Vestpointā. Foto: Anna Zara

Gundega Zande,
*Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
 Mācību plānošanas un atbalsta pārvaldes
 Vadības grupas sabiedrisko attiecību speciāliste*

ĀRVALSTU STUDĒJOŠO PRAKSES NAA

Jau vairākus gadus NAA ierodas sadarbības institūciju kadeti, lai aizvadītu šeit praksi. NAA realizē vairāku veidu prakses, un to ilgums variē no trim līdz astoņām nedēļām. Īstermiņa prakses NAA tiek realizētas Vasaras lauku nometnes (VLN) ietvaros vai sadarbībā ar Mācību vadības pavēlniecības Kājnieku skolu (KS), Sakaru skolu (SSK) un Valodu skolu (VS); šo prakšu laikā tiek papildinātas ārvalstu kadetu praktiskās prasmes un apgūta angļu valoda. Ilgtermiņa prakšu laikā starptautiskajiem kadetiņiem tiek piesaistīts mentors no NAA mācībspēku puses un prakses laikā tiek izstrādāts pētnieciskais vai bakalaura darbs.

Ilgtermiņa prakses

Ilgtermiņa prakses NAA tiek realizētas ERASMUS+ programmas ietvaros, kas nozīmē, ka ārvalstu kadets NAA atrodas ne mazāk kā 60 dienas. Atrašanās laikā NAA ārvalstu kadetiņiem tiek piesaistīti mentori no NAA mācībspēku un kadetu puses, kā arī viņi tiek iesaistīti NAA pasākumos un piedalās dažādos informatīvos kultūras pasākumos, kas ļauj plašāk iepazīt Latviju un Baltijas reģionu.

Galvenais NAA mācībspēka mentora uzdevums ir sniegt atbalstu pētnieciskā vai bakalaura darba izstrādē. Prakses sākumā kadets iepazīstina mentoru ar savu pētniecības tēmu un secīgi, ar mentora atbalstu veido pētījuma uzbūvi, iepazīstas ar teorētisko literatūru un izstrādā empīrisku daļu. Prakses laikā kadets izstrādā zinātnisko darbu atbilstoši savas akadēmijas metodiskajiem noteikumiem un valodai, sadarbība ar mentoru un intervijas ar tēmas pārzinātājiem notiek angļu valodā.

Ierodoties praksē NAA, katram no kadetiņiem tiek piesaistīts viens vai vairāki mentori no NAA kadetu vidus. NAA kadeti rūpējas par ārvalstu kadeta iejušanos NAA, iepazīstina ar dienas kārtību, iekšējiem kārtības noteikumiem, kā arī ir pirmie, kuri palīdz novērst izaicinājumus un sniedz padomus. Ir patīams prieks, ka mūsu kadeti mentora pienākumus uztver nopietni un ļoti bieži iegūst draudzību uz mūžu. Dažkārt brīvdienās kadeti kopā dodas izbraucienos pa Latviju, iepazīst Rīgu un Vecrīgas šaurās ieliņas, kā arī apmeklē muzejus. Kopā pavadītais laiks ļauj kadetiņiem labāk iepazīt militāro izglītības iestāžu ikdienas un izprast atšķirīgo mācību procesā un saturā.

Īstermiņa prakses

NAA realizēto īstermiņa prakšu laiks variē no divām līdz sešām nedēļām. Jau ierasti gada sākumā praksē NAA atrodas Francijas *Combined Arms Military School* kadeti, kas savas zināšanas un prasmes papildina ar Mācību vadības pavēlniecības KS, SSK un VS atbalstu. Kadetiņi tiek iesaistīti Jaunākā līdera kursa procesā vai arī papildina savas angļu valodas zināšanas VS un apgūst zināšanas SSK.

Aizvadītajā gadā pirmo reizi ārvalstu kadetu prakses tika organizētas arī VLN ietvaros. Kadeti no ASV un Grieķijas kopā ar NAA kadeti piedalījās VLN un sev neierastā vidē papildināja militārās zināšanas un prasmes, kā arī piedalījās noslēguma uzdevumā. Nenoliedzami, ārvalstu kadeti VLN bija iepriekš nepieredzēts pasākums, kas dažādoja viņu militāro un starptautisko pieredzi.

Noslēgumā vēlos pateikt lielu paldies NAA mācībspēkiem un kadeti, kuri labprātīgi iesaistās ārzemju kadetu prakšu atbalstā un iniciē aktivitātes, lai šo kadetu prakses laiks būtu daudzpusīgāks un prātā paliktu vislabākās atmiņas par Latviju!

University of North Georgia kadeti praksē NAA Vasaras lauka nometnē.
Foto: Santa Vojevodska

Grieķijas armijas akadēmijas kadetes praksē NAA Vasaras lauka nometnē.
Foto: Santa Vojevodska

*Leitnants **Rafaels Voitāns**,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas absolvents,
2023. gada "Goda zobena" ieguvējs*

PAR PAVADĪTO LAIKU AKADĒMIJĀ UN ABSOLVĒŠANU

Mana militārā karjera sākās 2018. gada 24. augustā, kad saņēmu e-pastu no Rekrutēšanas un atlases centra par to, ka saskaņā ar atlases procesa un komisijas lēmumu esmu nominēts kadetu kandidātu kārtā. Jā, līgumu es parakstīju tikai pēc tam, bet tas mani norūdīja un lika domāt tikai par vienu – es būšu karavīrs.

Sākuma periodā man nebija nekādas realitātes sajūtas, es vienkārši darīju visu, ko man lika. Skrēju, kad bija jāskrien, gulēju, kad bija jāguļ. Es biju atslēdzies no ār pasaules, jo manī vienmēr bija dzinulis – lai vai kas notiek apmācību procesā, tas notiek pie profesionāļiem, kuri zina, kad ir jāapstājas un kad jādodas cīņā. Ar vārdu "cīņā" es domāju cīņu ar sevi, nevis kādu pretinieku, jo visā studiju laikā akadēmijā vienīgais ienaidnieks sev esi tikai tu pats. Šis ienaidnieks tevi vilina slinkumā un aizmāršībā, un negribēšanā, bet motivācija, kas bija manī, spēja to visu pārvarēt. Pirmie gadi akadēmijā ritēja vēja spārniem, jo fiziskās aktivitātes notika vienlaikus ar mācīšanās procesu, kas nebūt nebija viegls, jo jūras spēku specialitātē zināšanas nācās apgūt divās Akadēmijās vienlaikus, kas ietekmēja brīvo laiku. Laikam ejot, es spēju pielāgoties rutīnai un grūtībām (tas gan nenotika uzreiz), un spēju atrast laiku arī sev. Jauni uzdevumi un kursi radīja piedzīvojumu kāri, un ļāva vairs nebaidīties no izmaiņām ikdienā, bet, tieši otrādi, veicināja kāri pēc jauniem piedzīvojumiem. Viens no spilgtākajiem brīžiem bija diena 2. apmācību kursa laikā, kad ar kursabiedriem devāmies uz Vasaras lauku nometni. Diena sākās ar eksāmenu Latvijas Jūras akadēmijā, kuru veiksmīgi nokārtojuši, raitā solī (šeit es domāju – ļoti raitā solī) devāmies uz Nacionālās Aizsardzības akadēmijas kazarmām, kur jau dienu pirms tam bija sagatavots mūsu ekipējums, un tālāk – tieši uz Ādažu poligonu. Pa ceļam, autobusā uzturot jautru gaisotni, ar kursa biedriem norunājām – tā kā mums šī ir vienīgā Vasaras lauku nometne (pārējo spēku veidu kadetiem šīs nometnes notiek katru gadu), mēs parādīsim, ka visu varam izdarīt ar pilnāko atdevi, un to no mums neviens negaidīs. Un tā arī bija. Lai gan mūsu apmācības kursu sadalīja pa dažādiem vadiem un nodaļām, vienmēr zinājām, ka viens otru pieskatām un atbalstām. Šis notikums veicināja cieņu pret jūras spēku kadeti no pārējiem spēku veidiem. Pēc šīs nometnes es sapratu – tu tiešām vari sasniegt to, ko ļoti vēlies, tikai jātic sev un saviem biedriem.

Un tā, ar ticību sev un saviem biedriem, es spēju virzīt domas un zināšanas pareizajos virzienos, kas man ļāva pierādīt gan savu priekšnieku, gan visas Nacionālās aizsardzības akadēmijas vadības priekšā, ka šo piecu gadu laikā esmu audzis un spējis apgūt sev visu nepieciešamo, lai kļūtu par virsnieku, sasniegtu šīs zvaigznes un būtu Mārtiņa Hartmaņa Goda zobena cienīgs.

Saruna ar Valsts prezidentu Egilu Levitu, 2023. gada 13. janvāris

NAA izlaidums, 2023. gada 13. jūnijs

*Leitnants Artis Lūsis,
NBS Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes
pirmā Mehanizētā kājnieku bataljona otrā Riteņu bruņutehnikas kājnieku rotas
otrās Riteņu bruņutehnikas kājnieku vada komandieris*

PĀRDOMAS PAR STUDIJU NORISI NAA

2024. gada 15. februārī apritēja precīzi gads, kopš esmu absolvējis Nacionālo aizsardzības akadēmiju (turpmāk – NAA). Šī gada laikā piedzīvots diezgan daudz – organizēti divi militārās pamatapmācības kursi, ņemta daļība starptautiskajās mācībās Somijā, sekmīgi uzņemti Valsts aizsardzības dienesta karavīri, kuru apmācība joprojām rit pilnā sparā. Neskatoties uz straujo dienesta ikdienas pienākumu izpildi, nereti mēdzu ilgoties pēc neaizmirstamajiem četrarpus gadiem NAA, kuru laikā iegūta neaizvietoama pieredze, zināšanas un uzticami draugi.

Jāsaka, ka iespaidīgāko pieredzi esmu guvis, piedaloties starptautiskajos projektos. Mācoties 1. SzS kursā, piedalījies Igaunijas Militārās akadēmijas rīkotajā Ziemas apmācību modulī, kurā apguvu dažādas iemaņas, lai sekmīgi spētu izdzīvot un pildīt kaujas uzdevumus ziemas apstākļos. Šī kursa vadītājs, majors Kaido Kivistiks (Kaido Kivistik) spēja mani iedvesmot un, kas interesanti, tieši šīs pieredzes dēļ pēc četriem gadiem savu bakalaura darbu izvēlējos rakstīt tieši par šo tēmu – kaujas spējām ziemas apstākļos. Tāpat esmu piedalījies Polijas militārās universitātes rīkotajā militārās vadības kursā. Šī apmācība man paliks atmiņā ar iepazītajiem sabiedroto valstu karavīriem – nu jau maniem ļoti labiem draugiem. Kurša laikā 2022. gada vasarā iepazinās ar ASV Ziemeļu Džordžijas universitātes kadetu, topošo virsnieku Hjunbīnu Parku (Hyunbean Park). Pēc gada, 2023. gada vasarā sagaidīju savu draugu Latvijā, kur viņš starptautiskās sadarbības ietvaros bija ieradies mācīties krievu valodu. Šajā laikā biju absolvējis NAA un varēju uzņemt viņu savā jaunajā vienībā Sauszemes spēku Mehanizētajā kājnieku brigādē, kur izrādīju Ādažu militārās bāzes infrastruktūru un apakšvienības rīcībā esošos PATRIA XA-300 bruņutransportierus. Mūsu draudzība turpinās joprojām, un esmu pārliecināts, ka tuvākajā nākotnē tiksīmies atkal. Tomēr jāuzsver, ka šīs draudzības pamats ir NAA dotā iespēja piedalīties starptautiskajā sadarbībā, par ko esmu ļoti pateicīgs.

Studiju laikā ir iegūtas visdažādākās zināšanas. Atmiņās spilgti un neaizmirstami paliks Kaujas izturības kurss, Kājnieku vada taktikas kurss, tāpat ikgadējās Vasaras lauku nometnes Ādažu poligonā. Nekad neaizmirsīšu Kaujas izturības kursa laikā piedzīvoto! Šāda veida kursu būtu interesanti iziet jebkuram karavīram. Četrus mēnešus ilgajā Kājnieku vada taktikas kursā, pateicoties zinošiem pasniedzējiem, ieguvām zināšanu bāzi turpmākajam vada komandiera darbam. Tomēr domāju, ka daudziem, tāpat kā man, visspilgtākās atmiņas paliks no dienesta uzsākšanas brīža, militārās pamatapmācības kursa: nezināma vide, jauni cilvēki, kuri laika gaitā kļūst par tuvākajiem draugiem. Tāpat studiju laikā vairākkārt nācās atgriezties Alūksnes Kājnieku skolā un Lāčusila poligonā, kuru aura sniedz neapraķstāmo pamatapmācības kursa sajūtu un atgriež atmiņas par piedzīvoto – skaisto rudeni un pacilāto karavīra zvēresta dienu, grūtos un jautros brīžus poligonā, neaizmirstamās trauksmes naktis Strautiņu bāzē, kur gulējām un krācām plecu pie pleca. Tam visam ir netverams šarms, kuru nav iespējams aprakstīt vārdos.

Visa šī, gribētos teikt, piedzīvojuma laikā – nekad studijas neuztvēru kā ko apgrūtināšu – mans lielākais ieguvums ir draugi! Zinu, ka vienmēr varēšu lūgt viņiem atbalstu grūtos brīžos un dalīties priekos, ka varu pajauties uz saviem kolēģiem, bijušajiem kursabiedriem, ar kuriem patlaban dienu vienā vienībā. Ir prieks, ka mūsu draudzība turpinās arī pēc NAA absolvēšanas. Joprojām satiekamies, pavadām laiku kopā, kā arī priecājamies redzēt viens otru pēc ilga nesatikšanās perioda. Šajā ziņā NAA noteikti ir augstskola, kuras apmācību vide vieno cilvēkus un izveido draudzības uz mūžu. Tāpēc esmu priecīgs un nevienu mirkli nenožēloju savas karjeras izvēli!

Valsts prezidents un NBS komandieris pasniedz zobenu leitnantam Artim Lūsim

ATZIŅAS PAR STUDIJĀM LNAA

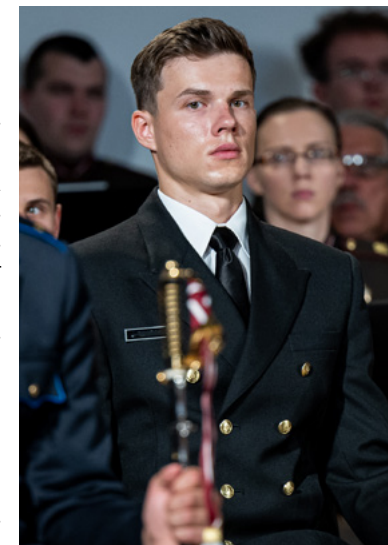
Ir pagājuši nepilni astoņi mēneši, kopš esmu absolvējis Nacionālo aizsardzības akadēmiju (turpmāk – NAA), bet šajā īsajā laika sprīdī ir piedzīvots tik daudz, ka mēneši ir paskrējuši nemanot. NAA pavadītie gadi bija piepildīti ar neskaitāmām pieredzēm gan Latvijā, gan arī ārpus tās, kas ir veidojušas ne tikai manu akadēmisko izaugsmi, bet arī personīgo attīstību. Neskatoties uz piedzīvotajiem izaicinājumiem gan NAA, gan Latvijas Jūras akadēmijā (turpmāk – LJA), atmiņas par šo laika periodu rada siltas, nostalgiskas sajūtas.

Studējot NAA, esmu iemantojis neaizmirstamas atmiņas par notikumiem, kuriem ir bijusi svarīga nozīme personīgās pieredzes veidošanā. Spilgtākās atmiņas no aizvadītajiem gadiem NAA ir saikne, ko esmu nodibinājis ar saviem kursa biedriem. Vēlie mācību vakari, kopā būšana dažādosursos, laiks ārpus NAA – tie ir draudzības pamatelementi, kas mūs padarīja par vienotu kursu. Protams, nozīmīgu lomu manā studiju dzīvē spēlēja arī trīs mēnešu studijas Itālijas Jūras akadēmijā, kuru laikā guvu milzīgu starptautisko pieredzi un dažādas zināšanas, kas mani ir pilnveidojušas un veicinājušas pašapziņas augšanu. Svarīgi piebilst, ka šo mēnešu laikā iepazinu vairākus ārvalstu kadetus, kurus varu saukt arī par saviem draugiem. Tāpat man bija iespēja doties pieredzes apmaiņā uz Rumāniju, kur, līdzīgi kā Itālijā, ieguva starptautisko praksi, nozīmīgas zināšanas un jaunus draugus.

Studējot NAA, esmu iemantojis daudz zināšanu, kuras man palīdz ikdienā, pildot Jūras spēku virsnieka pienākumus. Šo studiju laikā man kā Jūras spēku militārās vadības kadetam ir bijusi unikāla iespēja studēt divās dažādās mācību iestādēs – NAA un LJA. Viennozīmīgi varu teikt, ka visas zināšanas, kuras esmu ieguvis, studējot militārās vadības priekšmetus, ir atvieglojušas manus dienesta uzdevumus, kas ir saistīti ar personāla vadību. Tāpat arī visi kursi, kuros tika attīstītas līderības prasmes, ir spēcīgs pamats tam, kāds virsnieks esmu tagad. LJA studiju laikā gūtās zināšanas un prasmes ir atvieglojušas arī kuģa vadīšanu saistīto dienesta uzdevumu izpildi.

Studējot NAA un virzoties uz virsnieka pakāpi, esmu gājis cauri dažādiem izaicinājumiem. Tāpēc vēlos dalīties dažos ieteikumos un rekomendācijās ar kadetiem, kuri šobrīd studē NAA, lai tos būtu vieglāk pārvarēt. Laika plānošana ir būtisks punkts kadeta studiju ikdienā. Plānojiet savu laiku, atvēlot konkrētu laiku mācībām un brīvā laika aktivitātēm ārpus studijām. Neatlieciet neko uz pēdējo brīdi, citādi var gadīties, ka, tuvojoties iesniegšanai darba termiņa beigām, klāt būs nākuši vairāki citi darbi. Ja nākas saskarties grūtībām mācībās vai uzdevumu izpildē, nevilcinieties vērsties pie pasniedzējiem vai kursa biedriem, lai saņemtu paskaidrojumus un palīdzību.

Leitnants **Jēkabs Rengarts**,
NBS Jūras spēku Patruļkuģa eskadras kuģa P-06 "Cēsis"
1. komandas kuģa komandiera palīgs-stūrmanis

Droši varu teikt, ka uz studijām NAA vienmēr atskatīšos kā uz vienu no dzīves labākajiem un aizraujošākajiem laika posmiem, kas ļāva man iegūt daudz jaunu un uzticamu draugu, tāpat arī zināšanas un atziņas, kurām ir liela nozīme manā dzīvē gan dienestā, gan ārpus tā. Esmu pateicīgs par to, ka NAA mani ir izveidojusi par tādu cilvēku, kāds es esmu tagad.

Novēlu veiksmi un izturību visiem kadetiem viņu studijās NAA!

“GRŪTĀKAIS BIJA GATAVOŠANĀS NEZINĀMAJAM.”

Intervija par mācību laiku NAA ar leitnanti Džeinu Davidāni,

Aviācijas eskadrijas Inženiertehniskā posma Vadības grupas jaunāko inženieri, NAA 2023. gada absolventi

– Vai akadēmijā pavadītais laiks, jūsuprāt, bija lietderīgs un jūs nenozēlojat savu izvēli?

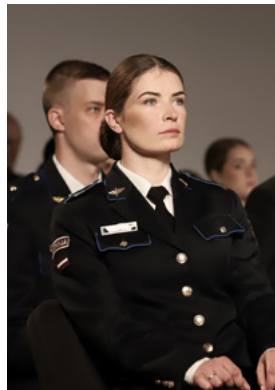
– Studiju laiks akadēmijā man bija ļoti nozīmīgs gan iegūto zināšanu dēļ, gan tāpēc, ka man veidojās cits skatījums uz dzīvi. Pat ja sākotnēji nepilni pieci gadi likās ilgs laiks, esot akadēmijas ikdienas gaitās, laiks paskrēja ļoti ātri. Studijas iemācīja personīgo disciplīnu, kā arī sniedza plašu zināšanu klāstu, tāpēc varu teikt, ka, iestājoties akadēmijā, izdarīju pareizo izvēli.

– Vai izvēlēta programma atbilda jūsu sākotnējam priekšstatam un cerībām?

– Izvēloties sākt studijas Nacionālajā Aizsardzības akadēmijā, jau sākotnēji biju nolēmusi studēt Gaisa spēku militāro vadību, taču šo izvēli izdarīju, balstoties uz draugu ieteikumiem, nevis personīgā redzējuma. Pirms akadēmijas militārā sfēra manā dzīvē bija kas svešs un nezināms, tāpēc cerības un priekšstati radās tikai studiju procesā. Kaut arī sākotnēji studiju programmā paredzētais tika izklāstīts, laika gaitā tas mainījās, nāca klāt papildu kursi, līdz ar to – arī papildu zināšanas un pieredze. Uzskatu, ka mani priekšstati un cerības par izvēlēto studiju programmu ne tikai atbilda, bet pat tika pārsniegti – es ieguvu vairāk nekā biju gaidījusi vai cerējusi.

– Kādi spilgtākie momenti no studijām ir palikuši atmiņā?

– Spilgtākie momenti ir tieši tie, kuros ar kursu satuvinājāmies visvairāk. Kad kursā palikām vien septiņi kadeti, tad kļuvām kā draugi, kas viens otru uzmana, atbalsta un neļauj palikt nopakaļ. Visinteresantākais laiks bija pēdējā gadā, kad visi kopā bijām Taktikas kursā. Šī kursa laikā katram individuāli bija jāgatavo pavēles nākamajiem uzdevumiem, kuras gatavojām individuāli, vienu sadalot septiņās daļās. Šis kurss bija unikāls ar jauniegūto pieredzi, kaut vai esot kā šoferiem “Mercedes Benz JD” automašīnās, ar kurām braucām pa neceļiem, pāri upēm, pa tanku ceļiem ar ložmetējnieku uz jumta, kad atlika vien cerēt, ka viņš tur vēl atrodas... Šādu pieredzi nevienā citā kursā nebija nācies iegūt.

Lt. Džeina Davidāne NAA izlaidumā. 2023. gada jūnijs

Vēl spilgti palicis atmiņā mūsu motivētais gājiens uz bibliotēku pēc kājnieku kaujas tehnikas grāmatām, ar apņēmību sākt mācīties jau laikus, kas, protams, nenotika pēc plāna, toties apgūvām vielu, viens otram stāstot, kas internetā ir izlasīts un atrasts. Dalījāmies visā, arī jaunākajās tendencēs špikeru sagatavošanā.

Bet pāri visam bija savīļņojums un prieks, izejot KIK kursu, stāvot pie ugunsкура un redzot visus kursa biedrus blakus, kā arī visiem kopā esot izlaiduma dienā un apzinoties, ka esam to paveikuši, izgājuši cauri kopā un nonākuši līdz absolūšanai kopā. Tas vienmēr paliks atmiņā.

– Kas bija pats grūtākais studiju laikā?

– Grūtākais bija gatavošanās nezināmajam. Pirms katra kursa, piemēram, KNK un KIK, neviens īsti nezina, kam ir jāgatavojas. Protams, ir nostāsti, citu pieredzes, taču cilvēkam pēc savas būtības ir vēlme kontrolēt visu – vēlme zināt, kas ir tas, kas sagaida –, taču šajosursos bija tikai personīgā pieredze, un ne vienmēr citu pieredze spēj sniegt šo morālo sagatavotību. Šajosursos nav laika domāt par to, kas sagaida tālāk, kas būs pēc dienas, divām. Esot procesā, viss nav tik grūti kā laiks pirms kursa uzsākšanas.

Personīgi man visgrūtākais bija KNK kurss, un nevis uzdevumu vai prasību dēļ, bet gan tāpēc, ka šajā posmā liela daļa kadetu izstājās no apmācības – kursā kadetu skaits samazinājās no 13 uz 7.

– Vai saviem paziņām ieteiktu studēt NAA?

– Es pavisam noteikti ieteiktu studēt akadēmijā, jo tas ir ne tikai labs sākums militārajai karjerai, bet arī veicina personīgo izaugsmi, nostiprina raksturu, iemāca pašdisciplīnu, darbu komandā un sniedz iespēju uzstādīt savus mērķus.

– Vai NAA sagatavoja jūs turpmākam dienestam?

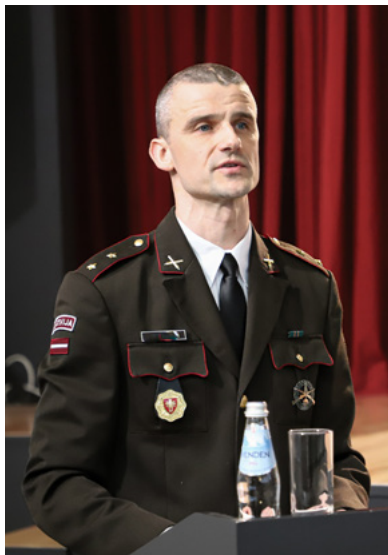
– Studijas NAA ir ielikušas labu pamatu, lai turpinātu pilnveidoties. Mans redzesloks caur studijām NAA ir paplašinājies, un varu droši teikt, ka tās mani ir sagatavojušas turpmākajam dienestam.

*Kapteinis Edgars Eglītis,
NBS Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes
Artilērijas divizionāla Operatīvās daļas (S-3) virsnieks*

VIDĒJĀ LĪMEŅA KOMANDĒJOŠĀ SASTĀVA UN ŠTĀBA VIRSNIEKA KURSA 2023. GADA LABĀKAIS KLAUSĪTĀJS

Vidējā līmeņa komandējošā sastāva un štāba virsnieka kursā (VLKS ŠVK) piedalījies no 2022. gada 24. oktobra līdz 2023. gada 21. aprīlim, un tas man deva iespēju saņemt nākamo dienesta pakāpi – kapteinis. Apmācību process noritēja tikai klātienē, divdesmit piecu nedēļu garumā.

Apmācību mērķis bija sniegt kursantiem nepieciešamās zināšanas un iemaņas, lai viņi dienesta turpmākajā gaitā spētu veikt rotas līmeņa apakšvienības personāla vadības procedūras (*Troop leading procedures*) un izprastu lēmumu pieņemšanas procesu. Papildus virsniekiem tika sniegts ieskats Nacionālo bruņoto spēku nākotnes attīstības tendencēs, kā arī bija nepieciešams izstrādāt un aizstāvēt individuālo izpētes darbu.

Man kā kursantam galvenais izaicinājums bija sabalansēt mācību slodzi ar atpūtu un ģimenei veltāmo laiku. Risinājums – laika kontrole un sadalījums, jo ierobežotā laikā nācās apgūt teoriju un izpildīt praktiskos uzdevumus. Apmācību procesu vērtēju kā dinamisku un piesātinātu ar lielu apgūstamo zināšanu apjomu, kur atsevišķos brīžos nācās ziedot kvalitāti, lai iekļautos nospraustajos uzdevumu izpildes termiņos.

Positīvi jāatzīmē jomas speciālistu un ārzemju karavīru iesaiste apmācībā. Daļu lekciju un nodarbību vadīja Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes izlūku, apgādes, uguns atbalsta, sakaru, inženieru virsnieki, kuru pieredze deva ieskatu štāba personāla plānošanas niansēs. Piesaistītie Austrijas vecākie virsnieki vadīja miera uzturēšanas un nodrošināšanas moduli, tā radot nosacīti internacionālu vidi ar angļu valodu kā galveno darba valodu.

Tradicionāli kursa laikā tika rīkoti arī izbraucieni uz vēsturiskajām kauju vietām, kur virsnieki modelēja iespējamās darbības virzienus un scenārijus, pieskaņojot savai apmācību specifikai. Personīgi man šie braucieni bija laba atslodze, kas ļāva atsvaidzināt domāšanu un restartēt prātu jaunam apmācību ciklam.

Kopumā es raksturotu šo kursu kā divdesmit piecu nedēļu garu maratonu, kura laikā tika pārbaudītas apmācāmā virsnieka spējas neskaitāmās jomās. Uzskaitīšu tikai galvenās – lai sekmīgi pabeigtu Vidējā līmeņa komandējošā sastāva un štāba virsnieka kursu, ir jāspēj: strādāt komandā, strādāt ilgi un nepārtraukti, strādāt ar lielu informācijas apjomu, strādāt līdz uzvarai. Novēlu veiksmi un izturību visiem kadetiņiem viņu studijās NAA!

*Elīza Zemītāne,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadetkandidāte*

PAMATAPMĀCĪBA UN JAUNĀKĀ LĪDERA KURSS

2023. gada 29. jūnijā es pabeidzu Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmiju (LSPA), kur ieguvu bakalaura grādu sporta zinātnē un vadībā. Sports un fiziskās aktivitātes ir bijušas man līdzās jau kopš bērna kājas. Esmu pabeigusi basketbola skolu, amatiera līmenī spēlējusi volejbolu un nodarbojusies ar jāšanas sportu, taču pēdējos četrus gadus pilnībā veltīju regbijam. Respektīvi, disciplīna, komandas darbs un fiziskās formas uzturēšana man nav sveša, taču vienmēr ir bijusi sajūta, ka kaut kā pietrūkst.

Kopš 2020. gada darbojos kā bērnu basketbola un futbola trenere, bet pēc LSPA pabeigšanas mani nepameta sajūta, ka vēlos augt un attīstīties, tieši tāpēc 2023. gada vasarā devos uz Nacionālo Aizsardzības akadēmiju, kur man bija darba pārrunas ar Fiziskās sagatavotības un sporta nodaļas priekšnieku par iespējamo iesaisti NAA. Pārrunu gaitā nonācām pie interesanta fakta, ka NAA pastāv iespēja mācīties par komandējošā sastāva virsnieku. Atziņš – par šādu iespēju nebiju dzirdējusi, jo uzskatīju, ka, ja neesmu ieguvusi izglītību, ko NAA atzīst par speciālista izglītību, tad domu par militāro karjeru varu nolikt malā. Izrādījās, ka tā nebūt nav. Lēmums patiesībā bija viegls, un jau pēc nedēļas es paziņoju LSPA sporta nodaļai, ka diemžēl atteikšos no piedāvājuma un došos uz NAA, lai mācītos, attīstītos un augtu.

Neziņa, nepārliecinātība par sevi un to, kas mani kopumā sagaida, mani nepameta ilgi, pat pēc veiksmīgi nokārtotiem iestājpārbaudījumiem, iekšēji valdīja bailes un liels jautājums – vai es to izturēšu?

Mans pamatapmācības kurss sākās 18. septembrī Alūksnē. Emocionāli nebiju gatava, taču varu teikt – ja līdzās ir biedri, kas prot uzturēt pozitīvismu, ir gatavi palīdzēt un iet kopā līdz galam, tad viss ir iespējams. Iepriekš iepazītā disciplīna, fiziskā un emocionālā forma, kas iepriekš tika iegūta sportā, ne tuvu nestāv līdzās tam, kas valda militārajā vidē. Man personīgi bija jāpieradinās un jālauž sava personība vairākās situācijās, piemēram, smagākā cīņa bija par to, kā lai vairākus mēnešus sadzīvo vienā telpā ar vairākiem cilvēkiem, kad ir nemītīga kņada un dzīvība, taču arī tam var tikt pāri, ja esi skaidri noteicis sev mērķi. Galu galā t. s. Alūksnes posms paskrēja nemanot, un pats labākais tajā visā ir tas, ka, pamatapmācības beigās radās pirmā gandarījuma sajūta par paveikto un lauzto personības ietvaros.

Nākamais posms manā militārajā karjerā rit patlaban – Jaunākā līdera kurss. Šeit man bažas radīja tas, vai manī vispār pastāv kaut mazliet līderisma? Varu teikt tā: trīs nedēļu laikā, kad ir jāizvēlēties – iet gulēt vai uzrakstīt kvalitatīvu nodarbības plānu, atmest ar roku vai izprast pavēles konceptu –, esmu sapratusi, ka pirmsākumi kļūšanai par labu līderi ir meklējami tajā, kā tu spēj vadīt un koordinēt sevi. Šobrīd man tas ir izdevies, par tālāko gan ir grūti spriest, tomēr manī ir liela apņemšanās turpināt iesākto, jo nepamet apziņa, ka esmu īstajā vietā un laikā.

Emocionāli nav viegli – ne tik, bet katru reizi sev atgādinu, ka esmu šeit, lai mācītos un augtu, tāpēc padoties nav laika. Uzturu sevī domu, ka katrā neveiksmes vai grūtuma mirklī ir jāmeklē pozitīvais, kas ir labs dzinulis uz priekšu. Viennozīmīgi varu teikt,

ka pozitīvais Jaunā līdera kursā ir iespēja mācīties, kā arī labvēlīgā attieksme un pretimnākšana no mūsu kuratoru puses, kas šajā kursā ir īpaši būtiska.

Par to, kas mani sagaida turpmāk, es galvu nelauzu, jo jāpievēršas tam, kas ir tagad, jo atbildes meklēšana par to, kā būs, neļauj produktīvi veltīt visus spēkus aktuālajiem darbiem un pienākumiem. Katrā ziņā sajūta, ka man kaut kā trūkst, ir zudusi, tāpēc varu būt droša, ka militārā vide ir mans lauks, un esmu gatava ieguldīties savu spēju robežās un vēl vairāk, lai attīstītos un pēc laika kļūtu par līderi, kas spēj vadīt citus. Caur ērkšķiem un zvaigznēm...

Latvijas Sporta pedagoģijas izlaidums 2023. gada 29. jūnijā

Pamatapmācība Alūksnē, 2023. gada ziema

RAKSTI UN PĒTĪJUMI

Dr. sc. pol. **Toms Rostoks**,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Drošības un stratēģiskās pētniecības centra direktors

LATVIJAS IEDZĪVOTĀJU UZTICĒŠANĀS NATO DROŠĪBAS GARANTIJĀM

Kopš Krievijas īstenotās Krimas aneksijas 2014. gadā ievērojami palielinājusies interese par Latvijas iedzīvotāju uzskatiem par dažādiem ar valsts drošību un aizsardzību saistītiem jautājumiem. Šī interese bijusi saistīta galvenokārt ar ievērojamajām uzskatu atšķirībām starp latviešiem un krievvalodīgajiem. Pastāvošās atšķirības dažādu iedzīvotāju grupu uzskatos šobrīd jau ir padziļināti izpētītas un diezgan labi zināmas. Latvieši lielākā mērā nekā krievvalodīgā sabiedrības daļa uzskata Krieviju par apdraudējumu valsts drošībai, vēlas lielāku sabiedroto klātbūtni Latvijā, atbalsta augstākus aizsardzības izdevumus un jau kopš 2014. gada uzskata Krieviju par galveno vainīgo pie militārā konflikta izcelšanās Ukrainā.¹ Būtiskās atšķirības dažādu sabiedrības grupu skatījumā un krievvalodīgo nekritiskā attieksme pret Krieviju ir tikušas uzskatītas par potenciālu apdraudējumu Latvijas drošībai.

Ar lielu interesi tika gaidīti sabiedriskās domas aptauju rezultāti pēc Krievijas pilna apmēra iebrukuma Ukrainā 2022. gada februārī, jo Krievijas brutālajai agresijai pret Ukrainu šķietami vajadzēja fundamentāli izmainīt krievvalodīgo iedzīvotāju uzskatus par Krieviju. Lai arī sabiedriskās domas aptauju dati sākotnēji liecināja, ka Latvijas krievvalodīgo iedzīvotāju uzskati nozīmīgos drošības jautājumos bija mainījušies, tomēr 2023. gada dati jau liecināja par pretējo, proti, viedokļu atšķirības starp latviešiem un krievvalodīgajiem iedzīvotājiem bija atkal palielinājušās.² Sabiedriskās domas aptauju datus iespējams interpretēt dažādi, tomēr īpaši izceļami ir divi secinājumi. Pirmkārt, Krievijas pilna mēroga iebrukums Ukrainā 2022. gadā būtiski ietekmēja Latvijas krievvalodīgo iedzīvotāju uzskatus, tomēr šīs sabiedrības daļas atziņās vērojama arī stabilitāte un pārmantojamība. Otrkārt, krievvalodīgās sabiedrības daļas uzskatus ietekmē ne tikai Krievijas agresija pret Ukrainu, bet arī Latvijas sabiedrībā notiekošie procesi un valdības lēmumi, kas tikuši pieņemti pēc kara sākuma, piemēram, padomju laika pieminekļu nojaukšana un centieni mazināt krievu valodas klātbūtni publiskajā telpā.

Savu ieguldījumu Latvijas iedzīvotāju uzskatu izpētē pēc 2022. gada Krievijas iebrukuma Ukrainā ir devuši arī Drošības un stratēģiskās pētniecības centra pētnieki, piemēram, 2023. gadā tika publicēts levas Bērziņas sagatavotais pētījums par Latvijas sabiedrības un valsts attiecībām Krievijas-Ukrainas kara kontekstā.³ Savukārt turpmākajos paragrāfos tiek atspoguļoti 2023. gada novembrī veiktās aptaujas rezultāti. Aptaujas mērķis bija noskaidrot Latvijas iedzīvotāju priekšstatus par spēku samēru starp NATO un Krieviju, kā arī Latvijas sabiedrības uzskatus par NATO sabiedroto sniegtajām drošības garantijām un sabiedroto prognozējamo rīcību gadījumā, ja Krievija uzsāktu militāru agresiju pret Baltijas valstīm. Latvija ir maza valsts, tāpēc tās iedzīvotājiem būtu vienkāršāk saliedēties un

¹ Bērziņa, I. et al. *The possibility of societal destabilization in Latvia: Potential national security threats*. Latvian National Defence Academy, 2016.

² Krumm, R., Šukevičs, K., and Zariņš, T. *Under Pressure: An Analysis of the Russian-Speaking Minority in Latvia*. Friedrich Ebert Foundation, 2023, <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/baltikum/20445.pdf>

³ Bērziņa, I. *Latvijas sabiedrības un valsts attiecības Krievijas-Ukrainas kara kontekstā. Drošības un stratēģiskās pētniecības centra stratēģiskais apskats nr. 02/2023*. https://www.naa.mil.lv/sites/naa/files/document/I.Berzina_Latvijas_sabiedriba_%20un_valsts_attiecibas_Krievijas_Ukrainas_kara_konteksta.pdf

stāties pretī Krievijas iespējamai agresijai (nevis meklēt individuālus glābšanās un izdzīvošanas risinājumus), ja iedzīvotāji būtu pārliecināti, ka NATO sabiedrotie atbalstīs Latviju un sniegs nepieciešamo militāro palīdzību.

Kāds ir Latvijas sabiedrības skatījums uz NATO sabiedroto iespējamo rīcību Krievijas īstenotas militārās agresijas gadījumā? Vai Latvijas iedzīvotāji uzticas NATO drošības garantijām? Kopumā respondenti uzskata, ka spēku samērs starp NATO un Krieviju ir par labu NATO. 43 % respondentu domā, ka NATO alianse ir militāri spēcīgāka par Krieviju. Pretējs viedoklis ir tikai 6 % aptaujāto. Savukārt 35 % aptaujāto uzskata, ka abas puses ir vienlīdz spēcīgas. Jautājumā par to, kā rīkotos NATO sabiedrotie gadījumā, ja Krievija draudētu uzbrukt Baltijas valstīm un kā priekšnoteikumu mieram pieprasītu izvest NATO karavīrus no Baltijas valstīm, vairums respondentu uzskata, ka Alianse nepakļautos Krievijas spiedienam un vai nu neizvestu karavīrus no Baltijas valstīm vai pat palielinātu militāro klātbūtni Baltijas reģionā. Tikai 8 % respondentu uzskata, ka NATO valstis izvestu savus karavīrus no Baltijas, 33 % uzskata, ka NATO neizvestu karavīrus no Baltijas valstīm, bet 35 % – ka NATO pat palielinātu savu militāro klātbūtni Baltijas valstīs.

Jautājumā par to, kā Krievija varētu apdraudēt Latvijas drošību, respondenti par ticamāku uzskata ilgstošas Krievijas diversijas ar mērķi destabilizēt politisko situāciju, piemēram, īstenojot postošus terora aktus, nevis pilna mēroga uzbrukumu ar mērķi okupēt Latviju pilnībā vai daļēji. 60 % respondentu uzskata, ka Krievija varētu ilgstoši īstenot diversijas ar mērķi destabilizēt politisko situāciju Latvijā, kamēr pilna mēroga uzbrukumu par iespējamu uzskata 38 %, bet uzbrukumu ar mērķi okupēt daļu no Latvijas teritorijas par iespējamu uzskata 36 % aptaujāto. Pēc Krievijas pilna mēroga uzbrukuma Ukrainai 2022. gadā par iespējamu nākas uzskatīt Krievijas militārās agresijas īstenošanu arī pret kādu NATO dalībvalsti, tomēr respondenti vairāk sliecas uzskatīt, ka Krievija drīzāk varētu būt ieinteresēta destabilizēt situāciju Latvijā, nevis to okupēt daļēji vai pilnībā.

Viens no visbūtiskākajiem jautājumiem saistībā ar Latvijas drošību ir par to, vai iedzīvotāji tic, ka Krievijas iebrukuma gadījumā NATO sabiedrotie sniegtu palīdzību. 47 % respondentu uzskata, ka Krievijas iebrukuma gadījumā NATO valstis sniegtu militāru palīdzību Baltijas valstīm nepieciešamajā apmērā, savukārt pēc 31 % aptaujāto domām militārā palīdzība tiktu sniegta, taču ir šaubas, vai tā tiks sniegta nepieciešamajā apjomā. Tikai 6 % aptaujāto uzskata, ka militārā palīdzība Baltijas valstīm Krievijas iebrukuma gadījumā netiktu sniegta. Tātad, Latvijas iedzīvotāji kopumā uzticas NATO drošības garantijām un uzskata, ka nepieciešamības gadījumā Latvija saņems militāru atbalstu.

NATO ir demokrātisku valstu alianse, un demokrātiskās valstīs politiskie līderi pieņem lēmumus, ņemot vērā sabiedrības viedokli. Jo īpaši nozīmīgi tas ir jautājumos, kas skar visas sabiedrības intereses un kur nepieciešams sabiedrības atbalsts. Jautājumā par to, vai militārās palīdzības sniegšanu Baltijas valstīm vairāk atbalstītu NATO valstu iedzīvotāji vai politiķi, Latvijas iedzīvotāji uzskata, ka palīdzību būtu gatavi sniegt gan NATO valstu politiķi, gan iedzīvotāji, tomēr politiķi lielākā mērā būtu ieinteresēti sniegt militāru palīdzību. 60 % respondentu uzskata, ka NATO valstu politiķi atbalstītu apjomīgas militārās palīdzības sniegšanu, un 53 % respondentu uzskata, ka NATO valstu politiķi atbalstītu karaspēka nosūtīšanu ar mērķi palīdzēt Baltijas valstīm. Tikai 6 % respondentu uzskata, ka NATO valstu politiķi būtu pret apjomīgas militārās palīdzības sniegšanu Baltijas valstīm, un 9 % uzskata, ka NATO valstu politiķi būtu pret karaspēka nosūtīšanu palīgā Baltijas valstīm.⁴

⁴ Salīdzinājumam var minēt, ka Latvijas iedzīvotāju skatījumā NATO valstu iedzīvotāju ieinteresētība palīdzības sniegšanā Baltijas valstīm varētu būt mazāka nekā politiskajiem līderiem. 45 % respondentu uzskata, ka NATO valstu iedzīvotāji atbalstītu apjomīgas militārās palīdzības sniegšanu Baltijas valstīm, un 38 % respondentu uzskata, ka NATO valstu iedzīvotāji atbalstītu karaspēka nosūtīšanu ar mērķi

Latvijas respondentu skatījumā NATO valstu politiķi lēmumu par militārās palīdzības sniegšanu Baltijas valstīm lielākoties pieņemtu, vai nu balstoties paši uz saviem apsvērumiem par palīdzības sniegšanu vai nesniegšanu, vai arī tikai daļēji ņemtu vērā sabiedrības viedokli. 12 % respondentu uzskata, ka NATO valstu politiķi pilnībā vadītos pēc savu iedzīvotāju noskaņojuma, lemjot par palīdzības sniegšanu Baltijas valstīm, 35 % respondentu uzskata, ka NATO valstu politiķi tikai daļēji ņemtu vērā savu iedzīvotāju noskaņojumus, bet 32 % respondentu uzskata, ka NATO valstu politiķi neņemtu vērā savu iedzīvotāju noskaņojumu un ka, pieņemot lēmumu par palīdzības sniegšanu Baltijas valstīm, citi apsvērumi būtu svarīgāki.

Kopš 2017. gada Baltijas valstīs ir tikušas izvietotas NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupas, un kopš Krievijas pilna apmēra iebrukuma Ukrainā 2022. gada februārī NATO karavīru klātbūtne Baltijas valstīs ir palielināta. Tuvākajos gados Latvijā tiks izvietota brigādes līmeņa vienība, kuras vadību ir uzņēmusies Kanāda. Līdz ar to rodas jautājums, vai Latvijas iedzīvotāji uzskata, ka NATO kaujas vienības Krievijas iebrukuma gadījumā iesaistīsies Baltijas valstu aizsardzībā. 71 % respondentu uzskata, ka gadījumā, ja Krievija iebruktu Baltijas valstīs, NATO kaujas vienības patiešām tiktu izmantotas Krievijas uzbrukuma atvairīšanai, un tikai 12 % respondentu uzskata, ka Krievijas uzbrukuma gadījumā NATO kaujas vienības tiktu izvestas no Latvijas. Tas liecina, ka Latvijas iedzīvotāji paļaujas uz NATO drošības garantijām un tic, ka Latvijā izvietotie NATO valstu karavīri nepieciešamības gadījumā piedalīsies valsts aizsardzībā. Vienlaikus respondenti apzinās, ka Baltijas valstu drošība lielā mērā atkarīga no ASV aktīvas iesaistīšanās. Tikai 24 % respondentu uzskata, ka Eiropas valstis vienas pašas bez ASV iesaistes spētu aizsargāt Baltijas valstis pret Krieviju, savukārt 62 % respondentu tam nepiekrīt.

Visbeidzot, īpaši sāpīgs jautājums Baltijas valstīm ir par NATO gatavību cīnīties un tās aizstāvēt pat iespējami sliktākā scenārijā, kad Krievijas militārās agresijas rezultātā Baltijas valstis tiktu okupētas. Par šo jautājumu 2022. gadā pirms NATO Madrides samita visnotaļ atklāti izteicās Igaunijas premjere Kaja Kallasa, kura apgalvoja, ka tā brīža NATO aizsardzības plāni nenodrošināja pietiekamu Baltijas valstu aizsardzību, kā rezultātā Baltijas valstu iedzīvotājiem varētu vispirms nākties piedzīvot Krievijas īsteno to okupāciju ar visām no tā izrietošajām sekām un ka NATO valstīm būtu nepieciešams aptuveni pusgads, lai sagatavotu apjomīgu militāro operāciju ar mērķi atbrīvot Baltijas valstis.⁵ Ukrainā notiekošā karadarbība ir pierādījusi, ka aizsargāties ir vieglāk nekā uzbrukt, par ko liecina Ukrainas salīdzinoši neveiksmīgais pretuzbrukums 2023. gada vasarā, kad uzbrukumi Krievijas izveidotajām aizsardzības līnijām nesasniedza cerētos rezultātus. Vai Latvijas iedzīvotāji tic tam, ka NATO centīsies atbrīvot Baltijas valstis gadījumā, ja Krievijai izdosies tās iekarot, pat neraugoties uz sagaidāmajām izmaksām un cilvēku upuriem? 46 % respondentu uz šo jautājumu atbild apstiprinoši, savukārt 27 % respondentu uzskata, ka NATO samierināsies ar Baltijas valstu nonākšanu Krievijas kontrolē.

palīdzēt Baltijas valstīm Krievijas uzbrukuma gadījumā. 26 % respondentu uzskata, ka NATO valstu iedzīvotājiem būtu vienlīga jautājumā par apjomīgas militārās palīdzības nosūtīšanu uz Baltijas valstīm, un 25 % respondentu būtu vienlīga, vai uz Baltijas valstīm tiktu nosūtīti karavīri. Tikai 11 % respondentu uzskata, ka NATO valstu iedzīvotāji būs pret apjomīgas militārās palīdzības sniegšanu Baltijas valstīm, un 17 % respondentu – ka NATO valstu iedzīvotāji būtu pret karaspēka nosūtīšanu ar mērķi palīdzēt Baltijas valstīm. Latvijas iedzīvotāju skatījumā NATO valstu sabiedrības kopumā atbalstītu palīdzības sniegšanu Baltijas valstīm, taču tiek uzskatīts, ka NATO valstu politiķi vairāk sliektos atbalstīt Baltijas valstis, nekā NATO valstu iedzīvotāji.

⁵ Milne, R. Estonia's PM says country would be 'wiped from map' under existing NATO plans. Financial Times, 22.06.2022. <https://www.ft.com/content/a430b191-39c8-4b03-b3fd-8e7e948a5284>

Rezumējot, 2023. gadā veiktās sabiedriskās domas aptaujas rezultāti norāda uz to, ka Latvijas iedzīvotāji kopumā uzticas NATO sniegtajām drošības garantijām un uzskata, ka NATO sabiedrotie nepieciešamības gadījumā steigsies palīgā, ja Krievija uzsāks militāru agresiju pret Lietuvu, Latviju un Igauniju. Lai arī šī raksta ietvaros uzsvars netika likts uz uzskatu atšķirību starp latviešiem un krievvalodīgajiem atspoguļošanu, tomēr ir vērts atzīmēt, ka šādas atšķirības pastāv. Krievvalodīgie respondenti vairāk sliecas uzlūkot Krieviju kā militārās varas ziņā līdzvērtīgu vai pat spēcīgāku spēlētāju nekā NATO. Tāpat arī krievvalodīgie iedzīvotāji vairāk sliecas uzskatīt, ka NATO valstis būtu gatavas izpildīt Krievijas prasības attiecībā uz karavīru izvešanu no Baltijas valstīm. Arī citos ar Baltijas valstu drošību saistītos jautājumos atšķirības starp latviešiem un krievvalodīgajiem turpina pastāvēt, apstiprinot pieņēmumu, ka Krievijas iebrukums Ukrainā nav fundamentāli mainījis krievvalodīgās sabiedrības priekšstatus par drošības un aizsardzības jautājumiem.

*Gita Leitlande,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Drošības un stratēģiskās pētniecības centra
pētniece*

STOICISMA FILOSOFIJAS NODERĪGUMS MILITĀRAJĀ DIENESTĀ

Stoicisma filosofiju, kurā izceltas tādas īpašības kā paškontrolē, disciplīna, pacietība, izturība un pasaules redzējums kā strukturēta organizētība, mēdz uzskatīt par piemērotu militārpersonām. Vēl vairāk, ir autori, kas ir pārliecināti, ka stoicisms ir "viena no visefektīvākajām filosofiskajām tradīcijām karavīriem"¹. Šī raksta mērķis ir iepazīstināt ar stoicisma filosofiju un tās noderīgumu militārajā dienestā.

Tiesa, uzreiz jānorāda, ka ir atšķirība starp stoicisma filosofiju un to vārdu "stoicisms" un "stoisks" izpratni, kas uzkrājusies gadsimtu gaitā ārpus filosofijas. Jo ārpus filosofijas stoicismam ir iegājusies ļoti specifiska slava: skaidrojošās vārdnīcās "stoicisms" tiek interpretēts kā "vienaldzība pret baudām un ciešanām"² vai kā "pieņemt lietas bez žēlošanās"³. Šīs abas nozīmes nešaubīgi ir aizgūtas no stoicisma mācības. Tie ir vienkāršoti priekšstati, var teikt – stereotipi. Šis lasījums ir kategorisks, bez niansēm, un neveicina stoicisma filosofijas kā pasaules uzskata apgūšanu (lai gan – vai tiešām labāk būtu visu pieņemt ar žēlošanos?). Šajā rakstā runa, protams, ir par stoicisma filosofiju tās oriģinālajā izpratnē, kuras ietvaros stoīķis var dzīvot aktīvu, pilnasinīgu dzīvi, kuru pats vada un par kuru uzņemas atbildību, integrējas sabiedrībā un pieļauj arī emocijas.

Stoicisma filosofijas rašanās datējama ap 300. gadu pirms mūsu ēras, tas ir, stoicisma mācība ir 2300 gadu veca. Tās aktīvais periods ilga apmēram 500 gadu, no kuriem aptuveni pirmos trīs gadsimtus Vidusjūras reģionā hellēnisma periodā tā bija dominējošā starp citiem filosofijas virzieniem. Stoicisma dibinātājs ir Zēnons, citi slavenākie tās pār-

¹ Evans, Michael, 2011. *Captains of the Soul: Stoic Philosophy and the Western Profession of Arms in the Twenty-first Century* // *Naval War College Review*, 64 (1), 31–58. [33. lpp.]

² Macmillan Dictionary, 2021. *Pieejams: https://www.macmillandictionary.com/*. Skatīts: 20.04.2021.

³ Robertson, Donald, 2020. *The Philosophy of Cognitive-Behavioural Therapy (CBT): Stoic Philosophy as Rational and Cognitive Psychotherapy*. London and New York: Routledge. [2. lpp.]

stāvji – Hrīsips, Seneka, Epiktēts. Pēdējais pazīstamākais antīkais stoīķis ir Romas imperators Marks Aurēlijs (m. ē. 121.–180. g.). Tomēr stoicisma filosofijas idejas ir izrādījušās nodēriņas un aktuālas visos laikos, tās piemērojot dažādiem indivīdiem un kontekstiem. Arī šodien stoicisma filosofija arvien turpina piesaistīt interesentus un sekotājus, galvenokārt pateicoties tās praktiskajai pielietojamībai dzīvē, tostarp izmantojot to dažādām praktiskām jomām un starpdisciplināri. Piemēram, psihoterapijā, izglītībā, ilgtspējīgā vides politikā, arī bruņotajos spēkos.

Īsumā ieskicējot stoicisma pamatidejas, jāuzsver, ka saturiski stoīķi savu mācību daļa trīs daļās: ētika, fizika un loģika, un tās ietver gan teoriju, gan prakses. Fizika skaidro, ka Visums ir liels vienots veselums, ar saviem iekšējiem darbības principiem, kam pakļaujas viss, kas pastāv, arī cilvēki; visi cilvēki ir līdzvērtīgi; pasaulē darbojas cēloņu ķēdes, kuras izraisa iekšējie (personas izvēle) un ārējie (no personas neatkarīgi) cēloņi. Loģika pasargā no kļūdu pieļaušanas, modelējot savus spriedumus. Savukārt ētika skaidro, ka cilvēka virsmērķis (dzīves jēga) ir darīt sevi un pasauli labāku; stoīķiem vērtība ir krietna personība un izkopjamās rakstura īpašības ir spriestspēja, taisnīgums, drosmē un mērenība. Tās var izkopt, iepazīstot sevi, izprotot, kā rodas emocijas, un mērķtiecīgi un konsekventi praktizējot ikdienā šos uzskatus un rakstura iezīmes. Līdz ar to stoicisms piedāvā pilnvērtīgu filosofiju dzīvei, nodrošinot katra cilvēka dzīves struktūru (pasaules uzskatu) un izpratni par prioritātēm.

Tātad, stoicisma filosofija gan vēsturiski, gan empīriski ir sekmīgi izturējusi laika pārbaudi kā efektīva, pārdomāta un pamatota ideju sistēma, kas orientēta uz personas pašpilnveidi ar mērķi parādīt, ka (un kā) katra cilvēka spēkos ir strādāt un pilnveidot savu raksturu un personību, sekmējot personas mērķtiecīgāku un jēgpilnāku dzīvi. Piemēram, mūsdienu stoīķis Donalds Robertsons uzskata, ka stoīķiem ir izdevies atklāt vairākus iedarbīgus konceptus un stratēģijas, kas palīdz cilvēkiem pārvaldīt savas emocijas, kas ir mūžīgas. No šī procesa ieguvēja ir arī plašāka kopiena, ar ko persona mijiedarbojas.

Pilnvērtīga filosofija dzīvei nereti paredz arī būtisku dzīves izpratnes un dzīvesveida maiņu. Epiktēts saredz filosofiju kā dvēseles ārstēšanu: pēc sarunas ar filosofu personai nevajadzētu justies lieliski pavadījušai laiku aizraujošās sarunās, bet gan iekšēji patiešām satricinātai un atskārtašai, ka turpmāk vairs nevajadzētu dzīvot kā līdz šim⁴. Uz stoicisma mācību var raudzīties gan kā uz preventīvu metodi, nodrošinot atbilstošu konceptuālu ievirzi dzīvei, gatavību tikt galā ar visu, ar ko dzīvē var saskarties, gan kā uz terapiju konkrētu jau radušos problēmu un situāciju risināšanai. Prevenciju nodrošina pasaules uzskats un domāšanas veids (fizika, vērtību teorija u. tml.), savukārt terapiju – konkrētas prakses (balstītas reflektēšanā). Viena no stoicisma stiprajām pusēm ir tās universālums: stoicismu var pielietot ikviens, jebkurā nodarbē, vecumā, profesijā, jebkuros apstākļos, nešķirojot ne ģeogrāfiskās, ne sociālās, ne dzimuma un etniskās izcelsmes īpatnības. Tas ir iespējams, jo laimīgu dzīvi mēs varam nodrošināt paši saviem spēkiem, vēl vairāk – tas ir vienīgais veids, kā pie tās tikt. Stoicisms māca, ka mēs paši esam atbildīgi par savu dzīvi (gan par laimi, gan nelaimīgumu) un ka tikai tad, kad uzņemamies atbildību par to, mums rodas pamatotas izredzes iegūt laimīgu dzīvi⁵.

Attiecībā uz stoicisma filosofijas noderīgumu militārajā dienestā mūsdienās netrūkst avotu, kas izdala konkrētus stoicisma uzskatus un prakses, kuros stoicisma mācības

⁴ Epictetus, 2014. *Discourses, Fragments, Handbook*. Tulk. R. Hard, New York: Oxford University Press. [197. lpp. (3.23.37)]

⁵ Irvine, William, 2009. *A Guide to the Good Life: The Ancient Art of Stoic Joy*. New York: Oxford University Press. [221.–222. lpp.]

nostādnes sasauca ar militāro dienestu un var atbalstīt karavīrus viņu dienesta gaitā. Šajā sakarā var izcelt divus izteiksmīgus piemērus, kuri abi pārstāv ASV bruņotos spēkus. ASV majors Tomass Džarets pasniedza karavīru pirmsmisijas apmācību kursu 2005.–2010. gadā, pirms karavīru došanās uz Irāku, tāpēc viņš uzsvē karavīru mentālās noturības lomu. Nešaubīgi, ka karavīru pieredze kaujas laukā dramatiski atšķiras no ikdienas dzīves pieredzes. Karavīram ir jāspēj absorbēt nereti ārkārtīgi smagu pieredzi un turpināt dzīvot, iekļauties sabiedrības un ģimenes dzīvē. Tāpēc Tomass Džarets aicina strādāt ar savām emocijām un pasaules uzskatu, veidojot viengabalainu personību, un norāda: “Ja tava filosofija nenoder visdrausmīgākajos apstākļos, atsakies no tās jau šodien”⁶. Ar to domājot, ka karavīra pasaules uzskatam, izvēlētajai filosofijai dzīvei ir jābūt tādiem, kas noder, ir piemērojami visās situācijās: no civilās dzīves pārejot uz militāro dienestu, un pēc tam atpakaļ – uz civilo dzīvi, kā arī ne tikai ikdienas situācijās, bet arī izejot cauri karadarbības pieredzei un atpakaļ uz ikdienas rutīnu. Arī 21. gadsimtā joprojām norisinās starptautiski militāri konflikti, tādēļ Latvijas karavīriem daļība militāros konfliktos un starptautiskās miera nodrošināšanas misijās ir ne tikai teorētiska iespējamība, bet arī realitāte. Līdz ar to karadarbības pieredzes integrēšanas nepieciešamība karavīra pasaules uzskatā joprojām ir aktuāla. Majors Džarets uzskata, ka stoicisms ir tieši šāda filosofija dzīvei, kas var noderēt visos iespējamajos dzīves pavērsienos.

Cits piemērs ir ASV viceadmirālis Džeimss Stokdeils, kurš 20. gadsimta beigās guva īpašu popularitāti militārās izglītības kontekstā ASV. Savā grāmatā “Drosme cīņas laukā: Epiktēta doktrīnu testēšana cilvēku uzvedības laboratorijā”⁷ Džeimss Stokdeils dalās savā pieredzē, kā stoicisma filosofijas postulāti viņam ir palīdzējuši dienestā, tostarp esot karagūsteknim Vjetnamā, kā Epiktēta atziņas viņam palīdzējušas morāli nesalūzt un septiņu gadu garumā izturēt spīdzināšanas, skarbu attieksmi un apstākļus. Šī ir personīgi piedzīvota pieredze, stāsts, kas veicinājis stoicisma filosofijas iekļaušanu ASV karavīru apmācību programmās. Uz misiju Vjetnamā Džeimss Stokdeils bija paņēmis līdzi arī Epiktēta darbus, un šo grāmatu atziņas, kuras viņš atcerējās no galvas, viceadmirālim palīdzēja izturēt karagūstekņa pieredzi ar pašcieņu. Stokdeilam visvairāk noderēja skaidrs Epiktēta nošķirums par to, kas ir mūsu varā un kas nav. Kas ir tas svarīgais, par ko ir īpaši jā rūpējas arī tajos grūtajos apstākļos, lai atgrieztos mājās tā, ka viņa ģimene var ar viņu lepoties. Džeimss Stokdeils apzinājās, ka viņa paša raksturs un pašcieņa (tas, kas viņš ir persona) ir tas, pār ko viņam ir jāuzņemas pilna kontrole un šī kontrole jānotur. Ja karavīrs zaudē kontroli pār sevi, tas nozīmē, ka pretinieks ir panācis uzvaru, savā gūsteknī iesējot bailes, vainas apziņu un kaunu. Stokdeils stāsta, ka šeit noderējusi stoiķu mācība par emocijām, jo bailes ir emocijas, un spēja kontrolēt savas bailes ir pacilājoša, dod papildu spēku. Viceadmirālis rūpējās ne tikai par savu izdzīvošanu ar pašcieņu, bet arī atbalstīja citus savus ieslodzītos līdzbiedrus, jo bija augstākā ASV militārpersona konkrētajā cietumā, un šajā lomā iespēju robežās uzņēmās arī ASV karavīru kontingenta vadību (ja tā var izteikties) ieslodzījumā. Tā viņš, pildot savu lomu kā augstākā ieslodzītā militārpersona, pateicoties stoicisma filosofijai, spēja palīdzēt līdzbiedriem trīs veidos: saglabājot pašam savu pašcieņu un ētisko rīcībspēju; ar savu piemēru (turēšanos labi) iedvesmojot un iedrošinot citus; izmantojot stoiķu atziņas, lai atbalstītu ieslodzīto līdzbiedru izdzīvošanu ar pašcieņu.

Epiktēta mācība iedvesmoja Stokdeilu un izrādījās viņam vitāli noderīga. Savukārt mūsdienu karavīrus bieži ar savu piemēru iedvesmo gan pats viceadmirālis Džeimss Stok-

⁶ Jarrett, Thomas, 2005–2010. *Warrior Resilience and Thriving*. Pieejams: http://sgtbrandi.com/misc_files/...A.Jarrett.WRT.v.20100711.pdf. Skatīts: 24.01.2024. [no 10:47]

⁷ Stockdale, James, 1993. *Courage Under Fire: Testing Epictetus's Doctrines in a Laboratory of Human Behavior*. USA: Stanford University

deils, gan arī Marks Aurēlijs, kurš pēc mūsdienu pētnieku atziņām vismaz daļu no savas grāmatas “Pašam sev” ir rakstījis laikā, kad bija karavadonis romiešu militārajās operācijās. Turklāt tas attiecināms ne tikai uz mūsdienu karavīriem, jo vēsturiskās liecības vēsta, ka Marka Aurēlija darbu ir augstu vērtējis arī, piemēram, Prūsijas karalis un karavadonis Frīdrihs II Lielais⁸. Iedvesmošana ar personīgo piemēru ir arī viena no antīko stoiķu mācības apgūšanas un slīpēšanas metodēm. Seneka raksta: “Mums palīdzēt spēj ne vien tie, kas dzīvo, bet arī tie, kas dzīvojuši. [...] [T]os, kuri māca ar savu dzīvi, kuri pateikuši, kas darāms, un to arī apliecina darbos un norāda, no kā ir jāvairās”⁹. Arī stoicisma filosofija ir mācība, kas radusies pirms mums, bet no tās varam mācīties joprojām. Kā redzams, militārais dienests un stoicisms ir bijuši cieši saistīti gan pagātnē, gan ir tagadnē, un stoiķu pasaules uzskatu, domāšanas veidu un dažādas prakses ir apguvuši, izmantojuši un atraduši par noderīgiem karavīri dažādos laikos.

⁸ Mulroy, Michael, 2020. Where philosophy intersects with war training: stoic soldiers. ABC News. Pieejams: <http://abcnewsradioonline.com/world-news/where-philosophy-intersects-with-war-training-stoic-soldiers.html>. Skatīts: 26.02.2023.

⁹ Seneka, Lūcijs Annējs, 1996. *Vēstules Lucīlijam par ētiku*. Tulk. Ā. Feldhūns, Rīga: Zinātne. [98. lpp. (52.7–52.8)]

Dr. sc. pol. **Ieva Bērziņa**,
*Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
 Drošības un stratēģiskās pētniecības centra vadošā pētniece,
 Vidzemes Augstskolas asociētā profesore*

KRIEVIJAS VĒSTURES NARATĪVI UN LATVIJAS JAUNIEŠU NACIONĀLĀ IDENTITĀTE

“Nations and Nationalism”, viens no pasaules vadošajiem zinātniskajiem žurnāliem par jautājumiem, kas saistīti ar nacionālismu, 2023. gadā publicēja Latvijas zinātnieku – Ievas Bērziņas, Gata Krūmiņa, Jāņa Šiliņa un Māra Andžāna – rakstu “*History perceptions and national identity among Latvian youth: Entrapped between narratives of Latvia and Russia? (Vēstures uztvere un Latvijas jauniešu nacionālā identitāte: ieslodzīta starp Latvijas un Krievijas naratīviem?)*”. Zinātniskā publikācija tapa Valsts pētījumu programmā “Vērtības darbība: atbildīgas, drošas un izglītotas pilsoniskās sabiedrības attīstība ar pētniecību un rīcības modeļu izstrādes palīdzību” (projekta nr. VPP-IZM-2018/10013), ko īstenoja Vidzemes Augstskola un Rīgas Stradiņa universitāte no 2018. līdz 2021. gadam. Iepazīstinām žurnāla “Kadets” lasītājus ar atziņām, kas iegūtas šīs zinātniskās publikācijas tapšanas laikā.

Vēsture kā cīņas lauks starp Krieviju un tās kaimiņvalstīm

Raksta fokusā ir Krievijas un Latvijas atšķirīgās Latvijas vēstures interpretācijas un tas, kā šie divi pretrunīgie, pat savstarpēji izslēdzošie redzējumi ietekmē Latvijas jauniešu nacionālo identitāti. Tomēr šīs zinātniskās publikācijas problemātika noteikti ir plašāka, jo līdzīgi Krievija rīkojas arī pret citām tās kaimiņvalstīm. Spilgtākais piemērs ir Ukraina, par kuru Krievijas Federācijas prezidents Vladimirs Putins savā 2021. gadā Kremļa interneta vietnē publicētajā rakstā “Par krievu un ukraiņu vēsturisko vienotību” apgalvoja: “Ukrainas Tautas Republikas piemērs parāda, cik nestabili bija dažāda veida kvazi valstiski veidojumi, kas radās bijušās Krievijas impērijas telpā pilsoņu kara un nemieru laikā. Nacionālisti centās radīt savas atsevišķas valstis, Baltās kustības līderi iestājās par nedalāmu Krieviju. Arī daudzas boļševiku atbalstītāju dibinātās republikas nevarēja sevi iedomāties ārpus Krievijas. Tajā pašā laikā dažādu iemeslu dēļ boļševiku partijas vadītāji dažkārt tās burtiski izgrūda no Padomju Krievijas.” Šis Vladimira Putina raksts bija viens no pilna mēroga uzbrukuma Ukrainai priekšvēstnešiem, jo tas ideoloģiski pamato agresiju ar pseidovēsturiskiem argumentiem, kas apšaubā Ukrainas valstiskuma pamatus.

Līdzīgus “argumentus” Krievijas amatpersonas izmanto arī attiecībā pret citām valstīm. Zinātniskajā publikācijā identificējam un skaidrojām Latvijas un Krievijas vēstures naratīvus par piecām tēmām. Pirmkārt, jautājumā par Latvijas valstiskuma dibināšanu Krievija līdzīgi kā Ukrainas gadījumā arī par Latviju cenšas veidot viedokli, ka mūsu valsts neatkarību sakārtoja citas valstis un ka tā bija vēsturiska kļūda. Krievija šajā vēstures naratīvā pilnībā ignorē “latviešu nācijas negrozāmo valstsgribu un tai neatņemamās pašnoteikšanās tiesības”, kas Latvijas Republikas Satversmes preambulā ir formulētas kā Latvijas valsts izveidošanas pamats. Otrkārt, Krievija veicina viedokli, ka Latvija brīvprātīgi pievienojās Padomju Savienībai, turpretī Latvijas skatījumā okupācijas fakts ir neapšaubāms. Treškārt, pēc padomju okupācijas Latvijā un pārējās Baltijas valstīs notika ilgstoša pretošanās padomju okupācijas režīmam. Latvijas nacionālie partizāni Krievijas vēstures interpretācijā bija kriminālnoziedznieki, turpretī Latvijā pēdējos gados aizvien vairāk šīs vēstures lappuses tiek uztvertas kā apliecinājums mazas tautas cīņai par brīvību, uzdrošinoties stāties pretī milzīgam pārspēkam. Ceturtkārt, Krievija cenšas veidot un uzturēt priekšstatu par padomju okupāciju kā ekonomiskas labklājības periodu, turpretī Latvijas

vēsturnieki ar faktiem pierāda PSRS okupācijas nodarītos zaudējumus. Piektkārt, Krievija apvairo Latviju neonacismā un fašismā, savukārt Latvijas pozīcija ir tāda, ka abi totalitārie režīmi – gan PSRS, gan nacistiskā Vācija – pastrādāja noziegumus pret cilvēci.

Vēsture un Latvijas jauniešu nacionālā identitāte

Publikācijā jēdziens “nacionālā identitāte” tika definēts kā “pašidentitātes valstiskuma aspekts, kas nosaka, cik lielā mērā piederība valstij ir svarīga personai, atbildot uz jautājumu – kas es esmu?”. Lai izzinātu, cik lielā mērā un kā pretrunīgie vēstures naratīvi iespaido Latvijas jauniešu identitātes valstiskos aspektus, pētījuma autori 2021. gadā veica 30 dziļās intervijas ar jauniešiem. Ņemot vērā, ka aptuveni 38 % Latvijas iedzīvotāju ģimenē lieto krievu valodu, svarīgs pētījuma aspekts bija atšķirības pētījuma dalībnieku uzskatos atkarībā no ģimenē lietotās valodas, tāpēc tas bija viens no svarīgiem pētījuma dalībnieku atlases kritērijiem, lai iegūtu abu grupu uzskatus. Šāda pieeja bija būtiska, jo Krievijas vēstures naratīvu mērķauditorija primāri ir tā saucamie krievvalodīgie Latvijas iedzīvotāji, kuri vairāk uzturas krievu valodas informatīvajā telpā.

Pētījumā autori meklēja atbildes uz trim pētījuma jautājumiem: Kāda ir vēstures zināšanu nozīme jauniešu nacionālās identitātes veidošanā? Kā uzskati par vēsturi saistībā ar nacionālo identitāti atšķiras starp latviešiem un mazākumtautībām? Kā Krievijas popularizētie vēsturiskie naratīvi ietekmē Latvijas jauniešu nacionālo identitāti? Jauniešu paustie uzskati tika strukturēti šādās tematiskās kategorijās: nacionālās identitātes nozīme jauniešu pašidentitātē; teritoriālās identitātes līmeņi; etnonacionālisms un attieksme pret etniskajām minoritātēm; nacionālās identitātes pagātnes, tagadnes un nākotnes orientācijas; vēstures zināšanas; Krievijas vēstures naratīvu ietekme; mediju patēriņš. Apkopojot un analizējot pētījumā iegūtos datus no daudzveidīgiem skatpunktiem, izdevās gūt atbildes uz pētījuma jautājumiem. Protams, jāuzsver, ka pētījumam bija kvalitatīvs dizains, tādat, iegūtos datus nevar vispārināt, taču tas sniedz padziļinātu ieskatu Latvijas jauniešu vidū sastopamajos viedokļos.

Jautājumā par vēstures zināšanu nozīmi jauniešu nacionālās identitātes veidošanā, diemžēl, bija jāsecina, ka tā ir ierobežota viņu salīdzinoši sliktu vēstures zināšanu dēļ, kas bija raksturīgi pētījuma dalībniekiem abās valodu grupās. Lai par to pārliecinātos, intervijās pētījuma dalībniekiem lūdzām minēt, kas būtu nozīmīgākie fakti, ko viņi gribētu pastāstīt svešiniekam par savu dzīvesvietu, Latviju un Eiropu. No 30 respondentiem tikai trīs labi pārzināja savas dzīvesvietas vēsturi, zināšanas par Latviju un Eiropu bija vēl pieticīgākas. Netiešā veidā tas rāda, ka vēstures zināšanām ir nozīme nacionālās identitātes veidošanā, jo kopumā intervētie jaunieši minēja, ka valstiskuma aspektiem nav liela nozīme viņu pašidentitātē. Jauniešu vidū izteiktāka bija lokālā, nevis nacionālā identitāte, ko var skaidrot ar to, ka zināšanas par lokālo dzīvesvietu bija mazliet bagātākas nekā par valsti kopumā. Pētījuma laikā varēja konstatēt, kā redzesloka plašums ietekmē jauniešu uzskatus. Piemēram, vienīgais jaunietis no visiem pētījuma dalībniekiem, kurš sevi definēja kā eiropieti, bija devies ERASMUS apmaiņas programmā uz Beļģiju, kas veidoja viņa uzskatus, tai skaitā jautājumos par attieksmi pret citu tautību cilvēkiem.

Tāpat pētījumā konstatējām arī vairākas būtiskas atšķirības starp respondentiem atkarībā no ģimenē lietotās valodas. Pirmkārt, krievvalodīgo respondentu vidū bija mazāk izteikta nacionālā identitāte, jo neviens no intervētajiem jauniešiem ar krievu valodu ģimenē neminēja valstisko piederību kā būtisku savas identitātes elementu, tāpat viņu vidū bija izteiktāka lokālā identitāte. To var skaidrot ar lielāku politisko atsvešinātību, kas raksturīga ne tikai jauniešiem, bet visām vecuma grupām ar krievu valodu ģimenē. Tomēr šajā kontekstā jāuzsver, ka intervētie jaunieši ar krievu valodu ģimenē atzina, ka vienlaikus viņi arī nav piederīgi Krievijai. Viena no pētījuma dalībniecēm sacīja: “Es neesmu ne

šeit, ne tur." Vienlaikus daži no krievvalodīgajiem jauniešiem norādīja, ka latviešu tautas kultūru un tradīcijas viņi uztver kā savējās. Tas rāda, ka vismaz kaut kādā mērā Latvijā pastāv iespēja veidot vienotu sabiedrību uz latviešu valodas un kultūras pamata, jo mazākumtautību jaunieši pieņem un saprot, ka latviešu valodas un kultūras saglabāšana ir viens no svarīgākajiem mērķiem, kāpēc pastāv Latvijas valsts.

Krievijas vēstures naratīvu negatīvā ietekme

Visbeidzot, pētījumā iegūtie dati ļauj labāk saprast arī to, kā Krievijas vēstures naratīvi ietekmē gan Latvijas jauniešus, gan sabiedrību kopumā. Lai arī lielākā daļa intervēto jauniešu, runājot par Latvijas vēsturi, neminēja nevienu no Krievijas popularizētajām Latvijas vēstures interpretācijām, tomēr pētījumā varēja konstatēt, kā tās ietekmē Latvijas sabiedrību. Pirmkārt, Krievijas veicinātais skatījums uz Latvijas vēsturi polarizē Latvijas sabiedrību. Piemēram, pētījuma dalībnieki ar latviešu valodu ģimenē lielākoties uzsvēra, ka viņi paši informatīvajā telpā nebija tiešā veidā redzējuši Krievijas vēstures naratīvus, tomēr bija pārliecināti, ka tādi ir un ka Krievija manipulē ar vēsturi, jo bija labi informēti par Krievijas īstenotajām dezinformācijas kampaņām. Interesanti, ka arī jaunieši ar krievu valodu ģimenē nebija sastapušies ar Krievijas vēstures naratīviem informatīvajā telpā, taču viņu uzskatos dominēja pārliecība, ka visi manipulē ar vēsturi, tātad, vispār nevar uzticēties nevienai pusei.

Tajā pašā laikā Krievijas formulētā Latvijas vēstures versija līdz jauniešiem ar krievu valodu ģimenē nonāk netiešā veidā – caur vecāku un vecvecāku ietekmi. Proti, ir viena vēstures versija, ko māca Latvijas skolās, un otra, ko stāsta ģimenē, un šī otrā versija lielākā vai mazākā mērā sakrīt ar Krievijas skatījumu uz Latvijas vēsturi. Viena no šķēršļākajām tēmām ir saistīta ar Otrā pasaules karu, jo Krievija tieši šos vēstures notikumus ir politizējusi vislielākajā mērā. Krievijas sociologs Ļevs Gudkovs 2021. gadā rakstīja: "1945. gada uzvara ir kļuvusi par Krievijas sabiedrības nacionālās identitātes centrālo simbolu, tās galveno morālo kapitālu, ko varas iestādes izmanto savai leģitīmācijai un cīņai pret politisko opozīciju. [...] Ar vēsturiskās patiesības aizstāvēšanas saukļiem tiek attaisnots Staļins un no masu apziņas izstumta padomju vadības atbildība par pirmskara pieļautajām kļūdām." Krievijas vēstures naratīvu tiešu ietekmi daļēji varēja konstatēt krievvalodīgo jauniešu grupā saistībā ar Otrā pasaules kara notikumiem, jo daži noliedza okupācijas faktu, daži piekrita tam, ka Latvija bija okupēta, bet daži nebija pārliecināti. Tas zināmā mērā sakrīt ar GLOBSEC 2020. gada datiem, kas rāda, ka 22 % Latvijas sabiedrības piekrit, ka Latvijā nebija padomju okupācijas, jo tā pievienojās PSRS brīvprātīgi un likumīgi.

Secinājumi

Pētījums tika veikts pirms Krievijas pilna mēroga uzbrukuma Ukrainai, kas ir veicinājis nozīmīgas pārmaiņas arī Latvijas sabiedrībā, piemēram, padomju perioda pieminekļu demontāžu. Tas nozīmē, ka vēsture bija, ir un būs nozīmīgs lauks, kurā notiks Krievijas un Latvijas veicināto vēstījumu sadursme. Lai mazinātu Krievijas ietekmi, ir svarīgi Latvijas sabiedrībai skaidrot Krievijas sabiedrībā notiekošos procesus un to, kā Krievija manipulē ar vēsturi. Tomēr vēl svarīgāk ir saprast cēloņus tam, kāpēc Latvijas jauniešiem ir ierobežotas un nepilnīgas zināšanas par savas valsts vēsturi, un meklēt efektīvākus risinājumus, lai jaunās paaudzes apziņā veidotu un nostiprinātu faktos un kritiskās diskusijās balstītu izpratni par Latvijas valsts vēsturi, tai skaitā tās sarežģītajām lappusēm. Tas varētu būt viens no veidiem, kā stiprināt jauniešu nacionālo identitāti un, iespējams, arī apziņu par to, kāpēc valsts ir jāaizstāv iespējama militāra uzbrukuma gadījumā.

KRIEVIJAS MENTĀLĀ KARADARBĪBA

Informācijas, psiholoģiskās un ietekmes operācijas ir izmantotas gan miera, gan kara laikā, lai sasniegtu stratēģiskus mērķus. Piemēram, jau senajā Ķīnā Sun Cu sprieda, cik svarīgi ir salīdzināt mājas karavīru vienotību un morāli ar ienaidnieka spēkiem (Sun Tzu 2000). Pirmā pasaules kara laikā Francijas militārie spēki bija pirmie, kas operācijās izmantoja informāciju, pārtverot radio un telefona sakarus (Bailey 2001). Frederiks Lielais, kas pazīstams ar iespaidīgo izlūkošanas sistēmu, maldināja pretiniekus par savu spēku spējām un nodomiem, stratēģiski mērķējot uz viņu informatīvajiem procesiem (Duffy 1974).

Karls fon Klauzevics savā grāmatā "Par karu" apgalvo, ka kara galvenais mērķis ir politisks, un militārais spēks ir tikai viens no taktiskajā līmenī izmantojamiem instrumentiem, lai sasniegtu šos mērķus. Pēdējo 50 gadu tehnoloģiskie sasniegumi informācijas un komunikācijas tehnoloģijās ir ļāvuši izmantot vispārārtzītas karadarbības metodes novatoriskā veidā, un cīņa par "sirdīm un prātiem" ir kļuvusi par nozīmīgu mūsdienu kara aspektu. Tam ir būtiska ietekme uz Rietumiem, ņemot vērā NATO militārās atturēšanas lielo ticamību jeb efektivitāti.

Tā vietā, lai paļautos tikai uz parastajiem militārajiem instrumentiem, pretinieki arvien vairāk koncentrējas uz Rietumu sistēmisko un strukturālo ievainojamību izmantošanu, lai sasniegtu stratēģiskos politiskos mērķus. Tas tiek izdarīts, iegūstot kontroli pār pretinieku kognitīvajiem procesiem, ietekmējot uztveri, uzvedību un lēmumu pieņemšanu gan individuālā, gan kolektīvā līmenī. Proti, cilvēka smadzenes ir kļuvušas par kaujas lauku, un sabiedrība kopumā ir kļuvusi par kara primāro mērķi.

Kamēr NATO, tās dalībvalstis un sabiedrotie ir attīstījuši savu izpratni par kognitīvā kara nozīmi un ietekmi, Krievijas militārajā literatūrā tā ir īpatnēja un atšķirīga. Rietumu pieeja kognitīvajam karam nenošķir iedarbības līmeņus. Citiem vārdiem sakot, kognitīvā karadarbība var attiekties uz operācijām, kuru mērķis ir indivīdi, grupas vai visa sabiedrība. Turpretī krievu militārajā literatūrā kognitīvais faktors karadarbībā ir sadalīts starp refleksivo vadību (*refleksivnoye upravleniye*, krievu val.) un mentālo jeb garīgo karadarbību un vadītu haosu.

Refleksīvā vadība koncentrējas galvenokārt uz manipulācijām ar kognitīviem procesiem indivīdu vai grupu līmenī, izraisot izmaiņas cilvēku realitātes uztverē. Savukārt mentālās karadarbības mērķis ir pārveidot indivīdu un grupu kopīgos kognitīvos procesus, lai ietekmētu to sociālo apziņu. Tas tiek panākts, graužot garīgās un morālās vērtības, tradīcijas un valsts kultūrvēsturiskos pamatus (Ilitsky 2022).

Mentālās karadarbības galvenais instruments ir vadīts haoss. Tas ir ģeopolitisks modelis, kura mērķis ir izraisīt iznīcināšanu upura valstī. Šī "iznīcināšana" ietver virkni pasākumu, kas paredzēti, lai neitralizētu upura valsts ģeopolitisks priekšrocības, tostarp tās teritorijas plašumu, kopējo iedzīvotāju skaitu, starptautisko stāvokli, ekonomisko po-

tenciālu, militāro spēku un vispārējās spējas, radot mākslīgu krīzi (Serzhantov u. c. 2022). Tas ir arī cieši saistīts ar Krievijas hibrīdkara (*gībridnaya voyna*, krievu val.) koncepciju. Tā ir definēta kā agresorvalsts koordinēta vairāku veidu vardarbības instrumentu pielietošana ar mērķi izmantot upura ievainojamības, aptverot visu sociālo funkciju klāstu, lai panāktu sinerģisku efektu un pakļautu ienaidnieku savai gribai (Bartosh 2022). Šajā kontekstā teritorijas ieņemšana tiek aizstāta ar nepieņemamas valdības gāšanu un lojālu politiku iecelšanu, kā rezultātā upuris zaudē savu suverenitāti un pakļaujas ārējai kontrolei.

Mentālā kara uzdevums šajā procesā ir iznīcināt sociālo apziņu, izmantojot metožu un līdzekļu ietekmju sistēmas, lai paralizētu vai mainītu iedzīvotāju individuālo un kolektīvo domāšanu (Karavaev 2022). Tādējādi mentālais karš var tikt definēts kā “dažāda mēroga darbību un operāciju koordinēts kopums, kura mērķis ir “ieņemt” pretinieka apziņu. Tas tiek darīts, lai paralizētu tā gribu un mainītu iedzīvotāju individuālo un masu apziņu, demoralizētu armiju un sabiedrību, iznīcinātu tās garīgās un morālās vērtības, tradīcijas un valsts kultūrvēsturiskos pamatus un dzēstu nacionālo un cilvēku identitāti” (Ilitsky 2022).

Mentālajam karam ir septiņi galvenie principi:

1. Informacionālais

Mērķis: sarežģīti ietekmēt pretinieka valsts un militārās vadības sistēmu un kontroli, panākot vēlamu lēmumu pieņemšanu un paralizējot infrastruktūras pārvaldības darbību.

Instrumenti: propagandas izmantošana, dezinformācija, kiberuzbrukumi, elektroniskā aizliedzība.

2. Psiholoģiskais

Mērķis: mērķauditorijas viedokļu, noskaņojuma un jūtu tieša vai netieša ietekmēšana, izmantojot propagandu un citus līdzekļus (diplomātiskos, militāros, ekonomiskos utt.), lai mainītu tās uzvedību un kultūras vērtības.

Instrumenti: propagandas izplatīšana, sociālo mediju ietekmēšana, mediju manipulācija, dezinformācija.

3. Kibernētiskais

Mērķis: vājināt informācijas drošību un traucēt datorsistēmu darbību, veikt datu zādzības, slepenu uzraudzību un meklēt kompromitējošus pierādījumus.

Instrumenti: kiberuzbrukumi, hakeru rīki, dezinformācija, datu zādzības programma-tūra.

4. Politiskais

Mērķis: radīt apstākļus politiskai izolācijai ar visām no tā izrietošajām sekām.

Instrumenti: diplomātisks spiediens, sankcijas, starptautiska sadarbības un atbalsta samazināšana, negatīva tēla veidošana.

5. Ekonomiskais

Mērķis: traucēt pretinieka ekonomikā, izmantojot tirdzniecības barjeras, investīciju ierobežojumus un citus līdzekļus.

Instrumenti: sankcijas, embargo, tarifu palielināšana, investīciju aizliegumi.

6. Finanšu

Mērķis: ierobežot pretinieka piekļuvi starptautiskajam finanšu tirgum.

Instrumenti: aktīvu un kontu iesaldēšana, finanšu transakciju ierobežojumi, kredītu atteikšana.

7. Hibrīdais

Mērķis: izmantot slepenas operācijas, sabotāžu, kiberkaru, atbalstu nemierniekiem un citus līdzekļus, lai panāktu politiskos, ekonomiskos vai militāros mērķus.

Instrumenti: speciālo spēku operācijas, dezinformācija, propagandas izplatīšana, kiberuzbrukumi, sadarbība ar nemierniekiem un teroristiem.

Mentālā kara mērķi ir pretējās puses mentalitāte, identitāte, vēsturiskās tradīcijas un vērtības gan miera laikā, gan militārā konflikta laikā. Tā uzdevums ir ietekmes objekta iznīcināšana vai transformācija: iznīcināt sabiedrības apziņu, sabiedriskās institūcijas, valsti, bruņotos spēkus u. c. Galvenās mentālā kara formas ietver daudzvirzienu informācijas operācijas, kas tiek izmantotas, lai ietekmētu cilvēku apziņu (attieksme, inficēšana, imitācija, pārliecība, ietekme, nomākšana, ierosinājums) (Ilitsky 2022).

Mentālā kara metodes praksē ir šādas (Karavaev 2022):

1. Kritiskās informācijas par situāciju dažādās sabiedrības jomās slēpšana.
2. Vērtīgas informācijas iegremdēšana “informācijas miskastē.”
3. Jēdzienu nozīmes grozīšana vai to nozīmes izkropļošana, t. sk. tādu jēdzienu bieža izmantošana plašsaziņas līdzekļos, kuru nozīme ir kvalitatīvi mainījies.
4. Sabiedrības uzmanības novēršana uz nesvarīgiem notikumiem un jautājumiem.
5. Negatīvas informācijas prezentēšana auditorijai, jo tā tiek labāk uztverta nekā pozitīvas ziņas. Latvijas kontekstā nozīmīgs piemērs ir Krievijas operācija ar mērķi pārliecināt sabiedrību, ka Latvija ir neizdevusies valsts un “nekad nav bijis tik slikti”. Mērķis ir sagraut iedzīvotāju uzticību valstij.
6. Diskusijas par nenozīmīgiem notikumiem un sagrozītu socioloģisko pētījumu rezultātu izmantošana, lai radītu maldinošu priekšstatu par situāciju sabiedrībā.
7. Noteiktas informācijas un ziņu izplatīšanas ierobežošana un/vai sagrozīšana, lai novērstu plašu sabiedrības diskusiju par varas struktūrām jūtīgiem jautājumiem un tēmām.
8. Atklāti meli, lai dezinformētu iedzīvotājus par savu valsti un ārvalstu sabiedrību.

Mentālā kara gadījumā operatīvā uzmanība tiek vērsta uz kontroli pār pretinieka kognitīvajiem procesiem, lai ietekmētu uztveri, uzvedību un lēmumu pieņemšanu gan individuālā, gan kolektīvā līmenī. Mērķis ir saskaņot uzbrucēja politiskos, sociālos, ekonomiskos, militāros un taktiskos mērķus ar uzbrukumā esošo valstu iedzīvotāju kopējiem mērķiem. To sasniedz, izmantojot sociālās inženierijas rīkus un tehnikas, kas vērstas uz apjukumu politiskajās debates un lēmumu pieņemšanas procesa paralizēšanu. Pēdējo trīsdesmit gadu tehnoloģiskā attīstība un tīklu un kiberaktīvu nozīmes palielināšanās ir vairojusi iespējas mainīt un filtrēt informācijas plūsmu. Tā kā mērķis ir process, kurā informācija tiek pārvērsta par zināšanu (Ilitsky 2022), informācija ir kļuvusi par ieroci un sabiedrība – par tiešu mērķi karā.

Krievija pielieto šīs taktikas pret Rietumiem, t. sk. pret Latviju. To mērķis ir izmantot Rietumu sistēmisko nestabilitāti, lai gāztu nevēlamas valdības un to vietā pie varas nāktu lojāli politiskie spēki, nevis anektēt teritoriju. Tas notiek Latvijā šobrīd. Tādējādi, tā kā mērķis ir politisks, tiek izmantota plaša starp sabiedrību un politiskajām, valsts pārvaldes, ekonomiskajām, militārajām un citām institūcijām. Tāpēc naratīvi nav prokrieviski, bet gan pretrietumnieciski, pretsistēmiski, populistiski un vērsti uz plašāku sabiedrisko spektru.

Lai gan mentālais karš neaizstāj kinētisko karu, pretinieki turpina izmantot inovatīvas un sarežģītas metodes, lai sasniegtu savus politiskos mērķus. Tāpēc Rietumiem un Latvijai kā to daļai jāieņem modra pretdarbības pozīcija. Investējot proaktīvos pasākumus

mos, tostarp uzlabotā noturībā, informācijas drošībā un kognitīvajā aizsardzībā, NATO un tās dalībvalstis var labāk aizsargāt savas sabiedrības un uzturēt demokrātiskās vērtības ilgstošu draudu priekšā. Arī politiķiem, ierēdņiem un citām ieinteresētajām pusēm jāapzinās, ka viņu rīcība ietekmē sabiedrības uzticības līmeni valstij. Jo zemāks uzticības līmenis, jo lielāka iespēja, ka kognitīvās un mentālās operācijas būs veiksmīgas.

Bailey, J. (2001). The first world war and the birth of modern warfare. In W. Murray & M. Knox (Eds.), *The dynamics of military revolution 1300–2050* (pp. 132–154). Cambridge University Press.

Bartosh, A. A. (2022). Vzaimodeystviye v gibridnoy voyne [Interaction in hybrid war]. *Voennaia mysl'*, (4), 6–23.

Cluzel (Eds.), *Cognitive warfare: The future of cognitive dominance*. NATO STO CSO.

Ilnitsky, A. M. (2022). Strategiya mental'noy bezopasnosti rossii [Russia's mental security strategy]. *Voennaia mysl'*, (4), 24–35.

Karavaev, I. N. (2022). Kontseptsiya mental'noy voyny kak sostavnaya chast' ucheniya o voynye i armii [The concept of mental warfare as an integral part of the doctrine of war and the army]. *Voennaia mysl'*, (3), 35–42.

Komov, S. (1997). O sposobakh i formakh vedeniya informatsionnoy bor'by [On the methods and forms of information warfare]. *Voennaia mysl'*, (4), 18–22.

Serzhantov, A. V., Smolovy, A. V., & Terentyev, I. A. (2022). Transformatsiya soderzhaniya voyny: Kontury voennykh konfliktov budushchego [Transformation of the content of war: Outlining military conflicts of the future]. *Voennaia mysl'*, (6), 19–30.

Sun Tzu & von Clausewitz, C. (2000). *The book of war: Includes The Art of War by Sun Tzu and On War by Carl von Clausewitz*. Random House Publishing Group.

Vorobyov, I. N., & Kiselyov, V. A. (2014). Strategii sokrusheniya i izmora v novom oblike [Strategies of destruction and attrition: A new version]. *Voennaia mysl'*, (3), 45–57.

Zhdanov, M., Sidorov, M., & Lukashin, A. (2023). Rol' natsional'nogo samosoznaniya v dostizhenii prevoskhodstva nad zapadom v usloviyakh kognitivnoy voyny [The role of national identity in achieving superiority over the west in terms of cognitive war]. *Voennaia mysl'*, (6).

*Inga Puivevica-Puivevska,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Aizsardzības Tehnoloģiju un Inovācijas centra vecākais eksperts*

NAA AIZSARDZĪBAS TEHNOLOĢIJU UN INOVĀCIJAS CENTRS – RADOŠĀS LABORATORIJAS JEB HAKATONS

Hakaton ir pasākums, kura laikā tiek radīts jauns produkta prototips. Pasākuma laikā tiek izveidotas komandas, kas 48 stundu laikā rada jaunus tehnoloģiskus risinājumus.

Pirmais aizsardzības nozarei veltīts hakaton tika organizēts Rīgā 2020. gadā, un tā mērķis bija radīt funkcionējošus prototipus, lai veicinātu inovāciju attīstību nozarē. Hakatonu organizēja Aizsardzības ministrija sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti un Igaunijas nevalstisko organizāciju “Garage48”. Pasākums ar nosaukumu “Garage48 Defence Makeathon 2020” norisinājās Rīgas Tehniskās universitātes Dizaina fabrikā un tajā piedalījās vairāk nekā 130 dalībnieku no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas, kā arī studenti un Latvijā dzīvojošie no Lielbritānijas, Indijas, Somijas, Armēnijas, Namībijas, ASV, Brazīlijas un vairākām citām valstīm.

Runājot par hakatona būtību, toreizējais aizsardzības ministrs Artis Pabriks teica: “Hakaton ir unikāla iespēja studentiem, zinātniekiem un uzņēmējiem meklēt jaunus risinājumus mūsdienu militārajiem izaicinājumiem. Inovācija ir loģisks solis mūsu aizsardzības stiprināšanai. Mēs mērķtiecīgi strādājam pie bruņoto spēku modernizācijas, taču vienlīdz svarīgi ir radīt inovatīvus risinājumus, kas ļautu padarīt Latvijas militāro industriju konkurētspējīgāku pasaules tirgū. Uzskatu, ka mūsdienu asimetriskajās spēka attiecībās izgudrojumi var būt izšķirošs faktors konflikta gadījumā.”

Hakaton pēc savas būtības ir tehnoloģiju maratons, kura laikā komandas strādā pie savas idejas, kura tiek īstenota no nulles līdz reālam produkta prototipam.

Pasākuma mērķis ir, apvienojot dažādu profesiju un pieredzes cilvēkus, iegūt pēc iespējas labāku un funkcionējošāku produktu, lai iedzīvinātu to ražošanā un atbilstoši lietošanai noteiktiem mērķiem. Maratona laikā dalībniekiem ir iespējas konsultēties ar nozares ekspertiem un tiešajiem lietotājiem, tādējādi radot pēc iespējas funkcionālāku produktu. Hakaton ir satikšanās vieta dažāda līmeņa un profesiju pārstāvjiem. Lai tajā piedalītos, nav nepieciešams būt profesionālim.

Pirmajā organizētajā hakatonā tika pieteikts vairāk nekā 30 ideju, piemēram, konceptuāls ložu novirzes mehānisms, infrasarkanā staru kamera, kas ļauj veikt novērošanu arī lielā attālumā un sliktas redzamības apstākļos, risinājumi drošai balss un datu pārraidei aizsardzības un glābšanas dienestu vajadzībām, kā arī labākai policijas un brīvprātīgo koordinācijai pazudušu personu meklēšanā, tehnoloģija autonomai jūras uzraudzībai, pilnveidots risinājums uztura uzglabāšanai u. c.

2022. gada decembrī sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti tika organizēts nākamais aizsardzības industrijas hakaton “Defence Makeathon Riga 2022” ar mērķi veidot ekosistēmu jaunu aizsardzības tehnoloģiju un risinājumu izstrādes veicināšanai. Pasākumā piedalījās gandrīz 100 dalībnieku, teju 30 % no tiem – RTU studenti un zinātnieki. Daudzi hakatona dalībnieki pārstāvēja arī Latvijas Republikas Zemessardzes rindas.

Gandrīz katrā no komandām bija dalībnieks ar militāro pieredzi, kas ļāva izstrādāt tādus risinājumus, kas būtu maksimāli pietuvināti militārās jomas vajadzībām.

Hakatonā tika piedāvāti pieci galvenie virzieni: tālvadības, bezpilota, bezapkalpes sistēmu izstrāde; bruņojums; kaujas tehnikas apkope; karavīru individuālās ekipējuma sistēmas un sastāvdaļas; kibernetika, kā arī informācijas un komunikācijas tehnoloģijas. Bez tam dalībniekiem bija iespējas piedāvāt arī citas idejas.

Kopumā 48 stundu laikā no sākumā piedāvātajām 23 idejām tika attīstītas 16 inovatīvas idejas, kuras ir tieši saistītas ar bruņoto spēku spēju paaugstināšanu.

Maratona laikā dalībniekiem bija iespējas konsultēties ar Nacionālo bruņoto spēku pārstāvjiem un NAA pasniedzējiem, pilnveidojot savas idejas un novirzot uzlabojumus, kas saistīti ar produkta izmantošanu militārajām vajadzībām.

ATIC arī turpmāk plāno organizēt šādus hakatonus, kas ļautu ne tikai iegūt jaunas idejas un partnerus turpmākajam darbam, bet arī sniegtu neatsveramu ieguldījumu jauno kadetu izglītības procesā. Attīstot radošās laboratorijas principus, būs iespējams pilnveidot kadetu izglītības procesu, attīstīt viņu iemaņas, kā arī veicināt radošo domāšanu un jaunu iemaņu izmantošanu neordinārās krīzes situācijās.

Dalība hakatonos varētu būt kā jauns apmācības virziens un mācību procesa sastāvdaļa kadetu apmācībā. Tam ir vairāki pozitīvi aspekti: ātrais kurss idejas attīstīšanai no sākuma līdz beigām; iemaņu attīstīšana darbam radošā komandā un spēja izvērtēt ideju lietderību; saskarsmes prasmes ar cilvēkiem, kuriem ir līdzīgas intereses, bet dažāda pieredze; komandas darbs, kurā rezultāts ir atkarīgs no tā, vai katrs dalībnieks parstāv atbilstošu nišu kopīgā rezultāta sasniegšanā; iemaņas darbā ar mentoriem, lai pilnvērtīgi izmantotu viņu padomus vai sākotnēji formulētu nepieciešamību pēc padoma; iemaņas apvienot zināšanas, lai veidotu jaunu sadarbību arī ārpus hakatona. Kā viens no lielākajiem plusiem jāizceļ iespēja satikties un iepazīties ar pieredzējušiem mentoriem un investoriem.

Protams, pasākumam ir arī mīnusi: ne visiem dalībniekiem patīk hakatona koncepts, saskaņā ar kuru 48 stundu laikā jāizveido pilnīgi gatavs un strādājošs idejas prototips. Tam nepieciešams daudz enerģijas un liela koncentrēšanās, kas var radīt stresa situācijas. Turklāt jāpieņem, ka ne vienmēr tiks izvēlēta tieši tā ideja, ar kuru esi gatavojies startēt pasākumā.

Analizējot hakatona plusus un mīnusus, var secināt, ka tas atbilst visām īpašībām, kas raksturo NBS virsnienu. Attīstot radošo laboratoriju konceptu un ietverot to kadetu un virsnienu kursa apmācībā, var pilnveidot kadetu ikdienu un padarīt mācību procesu interesantāku.

Andris Daugulis,
*Latvijas Nacionālās Aizsardzības akadēmijas
Aizsardzības tehnoloģiju un inovācijas centra viesasistents*

NAA AIZSARDZĪBAS TEHNOLOĢIJU UN INOVĀCIJAS CENTRS – BRUŅOJUMA RAŽOŠANA LATVIJĀ

Krievijas uzbrukums Ukrainai 2022. gadā¹ bija būtisks pavērsiens Latvijas bruņojuma ražošanas attīstībā. Iepriekšējos gados Latvija bija koncentrējusies galvenokārt uz bruņojuma importu, taču Krievijas agresija Ukrainā lika valstij pārskatīt savu drošības politiku un sākt attīstīt pašu bruņojuma ražošanas spējas. Lai nodrošinātu Nacionālo bruņoto spēku (NBS) valsts aizsardzības uzdevumu un starptautisko saistību izpildei nepieciešamo preču piegādes un pakalpojumu sniegšanas drošību, valdība ir izstrādājusi likumprojektu "Aizsardzības industrijas likums". Normatīvā plānots noteikt jaunu aizsardzības nozares un aizsardzības industrijas sadarbības veidu – stratēģisko partnerību, kā arī piegādes drošības tiesisko ietvaru.²

Papildus tam 2023. gada novembrī Ministru kabinets atbalstīja valsts uzņēmuma SIA "Valsts aizsardzības korporācija" dibināšanu, kurā visas uzņēmuma kapitāldaļas pārvaldīs Aizsardzības ministrija. SIA "Valsts aizsardzības korporācija" strādās kā holdinga kompānija un būs daļa no Latvijas militārās industrijas ekosistēmas.

Valsts kapitālsabiedrības uzdevums būs veikt visaptverošu ieguldījumu pārvaldīšanu valsts aizsardzības industrijā un koordinēt ar ražošanu saistītos procesus. Tā arī īstenos un stimulēs Eiropas Savienības finansējuma instrumentu un fondu līdzekļu apguvi, veidojot nacionālu un pārrobežu sadarbību, t. sk. ieguldot kapitālu jau esošajos Latvijas militārās ražošanas (tostarp bruņojuma) uzņēmumos, kuriem būtu nepieciešamas šādas investīcijas, lai celtu ražošanas kapacitāti.³

Latvijas bruņojuma ražošanas spēju attīstība ir būtisks solis valsts drošības stiprināšanā. Tas ļaus Latvijai kļūt mazāk atkarīgai no ārvalstu bruņojuma piegādēm un nodrošinās valsts spēju aizsargāties no ārējas agresijas. Bruņojuma ražošanas spēju attīstība Latvijā sniegs vairākas priekšrocības valstij, piemēram, ļaus ietaupīt līdzekļus, kas saistīti ar piegādes izmaksām, kā arī radīs jaunas darba vietas un veicinās Latvijas ekonomikas attīstību.

Latvijā jau darbojas vairāki uzņēmumi, kuri ražo bruņojumu. Viens no tiem ir SIA "VAIROG EU", kas ir orientējies uz strēlnieku ieroču munīcijas ražošanu. Uzņēmuma ražotne ir dislocēta Bauskas novada Gailīšu pagastā, savukārt ballistikas laboratorija un noliktavas – vecajā padomju laika raķešu bāzes vietā Iecavā. Uzņēmums ražo strēlnieku ieroču munīciju (no 4,6 mm līdz 12,7 mm kalibram) arī NBS vajadzībām⁴.

Pirms munīcijas piegādes Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem ražotājs savā laboratorijā veic ballistikos testus: lodes sākuma ātruma, vidējā trāpījuma punkta, pulvera radītā spiediena patrontelpā testus un citus nozīmīgus mērījumus. Kad laboratorijas tests ir sekmīgi pabeigts, tiek veikts funkcionālais tests ar NBS rīcībā esošajiem strēlnieku ieročiem.

¹ <https://www.sargs.lv/lv/konfliktu-zonas/2023-02-20/gads-kara-ka-krievija-gatavojas-karam-ukraina>

² <https://lvportals.lv/skaidrojumi/353600-ar-likumu-iesaistis-nacionalo-industriju-valsts-aizsardzibas-stiprinasana-2023>

³ <https://www.mil.lv/lv/zinas/latvijas-militaras-industrijas-attistisanai-dibinas-valsts-aizsardzibas-korporaciju>

⁴ <https://bauskaszive.lv/vietejas-zinas/valdibas-vaditajs-iepazisies-ar-latvijas-militaras-industrijas-uznuma-vairog-eu-darbibu-bauskas-novada/>, https://www.vairog.eu/vairog_eu_catalog.pdf

Tikai pēc testu sekmīgas veikšanas ražotājs piegādā līgumā paredzēto munīciju.

Uzņēmums SIA "Baltic Bullets", kas dislocēts Rēzeknē, specializējas strēlnieku ieroču ražošanā un piedāvā munīcijas monolīta vara, bruņšitēja un eļļojošās lodes kalibrā no 5,56 mm līdz 12,7 mm. Kā inovatīva produkcija ir jāmin eļļojošās lodes, kuras izmantojot strēlnieku ieročos, tiek mazināta stobra pārkaršana intensīvas šaušanas situācijās, kā arī

paaugstināta snaiperu ieroču precizitāte līdz 30 %⁵.

NAA Aizsardzības tehnoloģiju un inovācijas centrs sadarbībā ar Latvijas industriju realizē dažādus lietišķās izpētes projektus, kas saistīti ar bruņojuma ražošanas iespējam Latvijā. Viens no lietišķās izpētes projektiem ir mazizmēra kaujas bezpilota lidaparāts, kas ir bruņots ar 40 mm kalibra granātšāvēju. Granātšāvējā ir paredzēts izmantot NATO standarta 40 x 46 mm kalibra munīciju. Jau ir izgatavoti pirmie prototipi, kas tiek testēti sadarbībā ar NBS.

Kā otru lietišķās izpētes projektu var minēt kumulatīvo konteineru izgatavošanu. Konteineri ir paredzēti nesprāgušas munīcijas neitralizēšanas procedūru veikšanai, izmantojot zemas pakāpes sprādziena tehniku (deflagrāciju). Šos konteinerus jau testē NBS Sprādzienbīstamu priekšmetu iznīcināšanas apakšvienības.

Latvijas bruņojuma ražošanas spēju attīstība turpināsies arī turpmāk. Valsts valdība ir apņēmusies palielināt valsts aizsardzības budžetu, kas ļaus finansēt jaunus bruņojuma ražošanas projektus⁶.

⁵ <http://www.balticbullets.com/products/>

⁶ <https://www.mod.gov.lv/par-mums/aizsardzibas-nozares-budzets>

*Dr. med. Liāna Pļaviņa,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Aizsardzības tehnoloģiju un inovācijas centra
vadošā pētniece*

NAA AIZSARDZĪBAS TEHNOLOĢIJU UN INOVĀCIJAS CENTRA DALĪBA NATO SABIEDROTO TRANSFORMĀCIJAS PAVĒLNICĪBAS JAUNĀKO PĒTNIECĪBAS INICIATĪVU TESTĒŠANAS PASĀKUMĀ

2023. gada rudens bija bagāts ar dažādiem pasākumiem. To skaitā bija NATO Sabiedroto Transformācijas pavēlniecības štāba (HQ Allied Commander Transformation, turpmāk – NATO ACT) rīkotais nākamās paaudzes sakaru tīklu tehnoloģiju pasākums, kas risinājās oktobra izskaņā. Šis notikums ļāva demonstrēt moderno tehnoloģiju pielietojumu, kas var ietekmēt daudzdomēnu militārās operācijas¹. Kopš 2022. gada NATO ACT sāk izmantot² Nacionālo bruņoto spēku (turpmāk – NBS) mūsdienīgāko piektās paaudzes bezvadu šūnu tehnoloģijas (turpmāk – 5G) testa vidi, kas atrodas Ādažu militārajā bāzē³. Uzsāktā inovatīvā iniciatīva ļauj sabiedrotajiem analizēt tehnoloģiju un to militārā pielietojuma scenārijus tuvu reāliem apstākļiem. NATO ACT pasākuma ietvaros Ādažu militārajā poligonā tika demonstrēti 5G militāro pielietojumu scenāriji, izmantojot mikseto realitāti, bezpilota transportlīdzekļus, sensorus un lietojumprogramatūru.

Tomēr šī gada pasākuma lielākais uzsvars tika likts uz 5G tehnoloģijas pielietojumu novērtēšanu televeselības pakalpojumu nodrošināšanā NATO un tās dalībvalstu karavīriem⁴. Gatavojoties rudens pasākumam, 2023. gada jūnijā Rīgā un Ādažu militārajā bāzē notika NATO ACT nākamās paaudzes sakaru tehnoloģiju pasākuma plānošanas sesija. Pasākumu nodrošināja Latvijas Aizsardzības ministrija (turpmāk – AM) sadarbībā ar NBS un uzņēmumu "Latvijas Mobilais Telefons" (turpmāk – LMT). Sesija veicināja efektīvāku sadarbību starp NATO ACT pasākuma vadītāju, atbalsta personālu un tehnisko komandu. Tā arī sniedza iespēju apmeklēt Ādažu 5G militārā pielietojuma testa teritoriju, lai pārbaudītu eksperimentam pieejamo fizisko infrastruktūru, kā arī veikt sistēmu savstarpējās savienojamības pārbaudes⁵. 2022. gada pavasarī AM parakstīja līgumu ar LMT par Ādažu bāzē atklātās 5G militārā pielietojuma testa vides turpmāko attīstību⁶, lai veicinātu pētniecību un izstrādi dažādu Eiropas Aizsardzības fonda (turpmāk – EDF), Ziemeļatlantijas Inovāciju akseleratora (turpmāk – DIANA), kā arī AM grantu programmas un Aizsardzības inovāciju pētījumu programmas atbalstam. AM uzdevumā 2021. gadā tika izveidots Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (turpmāk – NAA) Aizsardzības tehnoloģiju un inovāciju centrs (turpmāk – ATIC), kura funkcija ir atbalsta sniegšana pārbaudītiem Latvijas uzņēmumiem un zinātniekiem, kas spēj radīt inovācijas un produktus⁷ NBS un

¹ <https://www.act.nato.int/article/act-latvian-mod-host-next-gen-technology-event/>

² <https://www.act.nato.int/activities/next-generation-etworks/>

³ <https://jamestown.org/program/5g-technologies-in-latvia-advance-military-capabilities-and-national-economy/>

⁴ <https://www.mod.gov.lv/en/news/allied-command-transformation-signs-memorandum-understanding-latvian-ministry-defence-prepares>

⁵ <https://www.act.nato.int/article/5g-mou-signing/>

⁶ <https://www.mod.gov.lv/lv/zinas/aizsardzibas-ministrija-parakstis-ligumu-ar-lmt-par-5g-militara-pielietojuma-testa-vides>

⁷ <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/nakamgad-darbu-saks-aizsardzibas-tehnologiju-un-inovaciju-centrs.a385489/>

aizsardzības nozarei kopumā. AM un NBS uzdevumā ATIC kā NAA lietišķās pētniecības struktūrvienība īsteno un vada 5G sistēmas ieviešanu⁸.

Pasākuma atbalstā iesaistījās Aizsardzības Tehnoloģiju un Inovācijas centra pārstāvji, kas koordinēja NBS speciālistu, NMPD pārstāvju un NAA kadetu dalību eksperimentos un demonstrācijās.

Tika demonstrēts Medicīnas vadības sistēmas prototips (*Medical Management System Prototype*), demonstrācijas laikā simulējot Medicīniskā nodrošinājuma vadības darbību pacientu evakuācijas nodrošināšanā no ievainojuma vietas līdz noslēdzošam aprūpes līmenim stacionārā. Pacientu evakuācijas gaitas kontroli un uzraudzību veica Ievainoto evakuācijas kontroles centrs (*Patient Evacuation Control Centre*), virzot pacientus cauri evakuācijas posmiem no ievainojuma vietas uz 1. līmeni (*Role 1*), 2. līmeni (*Role 2*), 3. līmeni (*Role 3*) un 4. līmeni (*Role 4*), iesaistot transporta/evakuācijas vienības. Medicīnas vadības prototips nodrošina precīzu pacientu/ievainoto virzību cauri evakuācijas posmiem taktiskā situācijā, ļauj izsekot un regulēt pacientu evakuāciju no ievainojuma punkta cauri aprūpes ķēdei līdz noslēdzošam aprūpes līmenim.

Medicīnas vadības sistēmas prototipa demonstrācijas atbalstu civilās un militārās sadarbības ietvaros nodrošināja militārās jomas un civilās jomas speciālisti: NBS ZS pārstāvji – Zemessardzes 1. Rīgas brigādes Medicīnas rotas Vadības grupas virsārste kapteine OF-2 Jūlija Rombovska un vecākais ārsta palīgs, OR-7 Monta Ostrovska –, Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadete OR-4 Anna Zara un NMPD Operatīvās vadības centra vadītāja vietniece Diāna Tkačenko.

Civilo un militāro speciālistu sadarbība Medicīnas vadības sistēmas prototipa demonstrācijas nodrošināšanā

Veiksmīgas Medicīnas vadības sistēmas prototipa (*Medical Management System Prototype*) demonstrācijas pamatā bija treniņi pirms pasākuma septembra un oktobra mēnešos, kurus vadīja NATO Sabiedroto Transformācijas pavēlniecības pārstāvis Dr. Sohrabs Dalals (*Sohrab Dalal*).

Medicīnas vadības sistēmas prototipa (*Medical Management System Prototype*) demonstrācija parādīja veiksmīgu civilā un militārā sektora sadarbības veidu, sniedzot at-

⁸ <https://www.naa.mil.lv/aizsardzibas-tehnologiju-un-inovacijas-centrs>

balstu cietušo evakuācijas aprūpes ķēdē un veicinot pamatzināšanu apguvi par NATO cietušo evakuācijas aprūpes ķēdi (no ievainojuma vietas taktiskā situācijā caur evakuācijas aprūpes posmiem *Role 1*, *Role 2*, *Role 3* uz *Role 4*), kā arī veidoja izpratni par NATO pacientu kustību. Medicīnas vadības sistēmas prototipa darbības izspēle kopā ar civilo operatīvo dienestu pārstāvjiem (NMPD) paplašina iespējas jaunākās pētniecības un attīstības iniciatīvas produkta – Medicīnas vadības sistēmas prototipa – izmantošanai arī civilajā sektorā, kā arī sniedz informāciju par nepieciešamiem uzlabojumiem un precizējumiem tā darbībā atbilstoši lietotāju vajadzībām.

Datu izvērtēšana televeselības eksperimentā

NAA kadeti piedalījās televeselības eksperimentos un demonstrācijās. Televeselības eksperimentā tika veikta izpēte par 5G tīkla pielietojumu, lai nodrošinātu pacientu datu pārvadi taktiskos lauku militārās vides apstākļos un lai salīdzinātu dažādas televeselības iekārtas (ultraskaņas) datu reģistrēšanā (audio un video) un transportēšanā, izmantojot un salīdzinot pašreizējo un 5G tīklu. Pacientu simulācijās piedalījās NAA kadeti OR-2 Kristofers Uve Krēsliņš, OR-2 Ralfs Kokorevičs, OR-2 Matīss Pošivs, OR-2 Rūdolfs Kalniņš.

Rīkotais operacionālās tehnoloģijas izpētes pasākums alianses jaunākās pētniecības un attīstības iniciatīvas produktu testēšanai sniedz Latvijas pusei iespēju iepazīties reālītātē un iesaistīties NATO izveidoto jaunu produktu un piedāvājumu koncepciju pārbaudēs un pilnveidot prasības operacionālajā vidē, tādējādi īstenojot NATO digitālās transformācijas ambīcijas.

Valters Lācis,
*Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Aizsardzības tehnoloģiju un inovācijas centra viespētnieks*

3D DRUKAS IZMANTOŠANA MILITĀRĀM VAJADZĪBĀM

Ja ir nepieciešams nosaukt tos zinātnes un tehnoloģiju veidus, kas mūsdienās attīstās īpaši strauji, tad blakus tādām disciplīnām kā bezpilota tehnoloģijas un mākslīgais intelekts bez šaubām var likt arī 3D drukāšanu. Turklāt, atšķirībā no pārējām divām, šīs sfēras attīstība pamatā balstās uz entuziastu veikto un atvērto avotu (*open source*) tehnoloģijām. Lai arī 3D drukas tehnoloģijas ļoti īsā periodā ir spējušas evolucionēt no faktiski rotaļlietas statusa līdz būtiskai industriālai un individuālai lietotāja līmeņa funkcijai, tās nes sev līdzī arī izaicinājumu, proti, pat visdārgākais industriālā līmeņa 3D drukātājs tikai dažu gadu laikā kļuvis par bezcerīgi novecojušu artefaktu, ja vien tajā pastāvīgi netiks ieviesti jaunākie programmatūras un tehniskie atjauninājumi. Tātad, 3D druka ir tehnoloģiskā sfēra, kas izceļas ar īpašu dinamismu, un, lai saglabātu tajā konkurētspēju gan uzņēmējdarbībā, gan arī kaujaslaukā, ir nepieciešams konstanti sekot jaunākajām tendencēm, kā arī sagatavot personālu, kas tās būtu spējīgs ieviest dzīvē.

3D drukas pielietojumam militārajā sfērā ir virkne būtisku priekšrocību salīdzinājumā ar tādām ierastajām ražošanas metodēm kā CNC frēzēšana un plastmasas augsta/zema spiediena formēšana. Pirmkārt, neskatoties uz precizitāti, pašas drukas ierīces ir ļoti vienkāršas un pamatā darbojas uz 8 vai 32 bitu mikroprocesoru arhitektūras bāzes¹. Šis efekts tiek panākts, sadalot drukas procesu divās daļās. Vispirms no lietotāja izveidotā/iegūtā modeļa datorā ar “šķēlēšanas” (*licer software*) programmas palīdzību notiek drukas koda (G-koda) izstrāde, kas arī ir datora resursus visvairāk patērējošā daļa. Tikai pēc tam apstrādātais, pēc lietotāja vajadzībām sagatavotais kods tiek eksportēts uz drukātāju. Šai vienkāršībai ir arī citas priekšrocības: lai kāds būtu drukātāja izmērs, nepieciešamos parametrus var iestatīt šķēlēšanas programmatūrā, un viens un tas pats modelis var tikt viegli izmantots FDM (polimēra diega), SLA (epoksīda sveķu) vai metāla 3D drukātājā. Teorētiski, izmantojot gandrīz nemainītu programmatūru, drukāt iespējams teju jebkuru materiālu; piemēram, Rīgas Tehniskajā universitātē ir izstrādāta betona drukas metodoloģija, kuru pielāgojot iespējams izmantot arī fortifikāciju būvniecībai². 3D drukas izejmateriāli izceļas arī ar salīdzinoši vieglu loģistiku – visbiežāk tie ir safasēti standarta tilpumos un tiem ir ilgs vai pat neierobežots derīguma termiņš (ar nosacījumu, ka to iepakojums netiek atvērts), kas ļauj veidot šo materiālu uzkrājumus krīzes gadījumam.

Kā parāda arī karš Ukrainā, militārām vajadzībām var veiksmīgi izmantot arī vienkāršākos FDM drukātājus un komerciāli pieejamos materiālus gandrīz bez jebkādam vērā ņemamām modifikācijām. Kopš paša kara sākuma Latvijā veiksmīgi darbojas nodibinājums “Savvaļas bites” – tajā ir apvienojušies entuziasti, kuri drukā munīcijas detaļas Ukrainas armijas vajadzībām³. Lai arī konkrētās munīcijas ražošanas efektivitāte salīdzinājumā ar pilnvērtīgu plastmasas liešanas iekārtu ir zema, “Savvaļas bišu” piemērs labi ilustrē to, ka vajadzības gadījumā munīciju ir iespējams ražot arī mājās apstākļos. Tas gan izceļ arī

¹ *Printing It 3D, 8 Bit vs. 32 Bit Control Board in 3D Printing? Which Is Better?* Pieejams: <https://printingit3d.com/8-bit-vs-32-bit-control-board-in-3d-printing-which-is-better/> (skatīts 05.01.2024.)

² *RTU, Rīgas Tehniskā universitāte (RTU) partnerībā ar «Sakret» izveido 3D betona drukāšanas zinātnisko laboratoriju.* Pieejams: <https://www.rtu.lv/lv/universitate/masu-medijiem/zinas/atvert/rtu-partneriba-ar-sakret-izveido-baltija-pirmo-3d-betona-druksanas-laboratoriju> (skatīts 05.01.2024.)

³ *Wildbees.lv, Savvaļas bites.* Pieejams: <https://wildbees.lv/> (skatīts 05.01.2024.)

risku, ka ar 3D drukas palīdzību civilpersonām mūsdienās ir radusies pieeja stratēģiskas nozīmes precēm, un NBS sadarbība ar šīm apvienībām šajā gadījumā būtu vērtīga, jo ļautu īstenot kaut vai minimālu kontroli.

Nākamā 3D drukas priekšrocība ir tās augstais pielāgojamības līmenis. Kā jau tika minēts iepriekš, izstrādātajam 3D modelim nav noteikta izmēra, un tas pamatā ir atkarīgs no paša drukātāja parametriem un iestatījumiem. Secīgi – ikviens objekts var tikt viegli iestatīts atbilstoši gala lietotāja vajadzībām. Sevišķi būtiski tas varētu būt militārajiem medikiem, kuriem pavērtos iespēja izdrukāt individuāli pielāgotas traumēto vietu fiksācijas ierīces un šinas. Jau patlaban Latvijā ir izstrādāta un komerciāli pieejama 3D drukāta fiksācijas ierīce lūzumu traumām⁴. Šāda veida ierīces ir ne tikai ērtākas cietušajam, bet arī novērš nepieciešamību transportēt un glabāt ģipsa maisījumu, ko pašlaik plaši izmanto traumā fiksācijai.

Lai arī metāla druka vēl ir dārga un salīdzinoši grūti pieejama, to var uzskatīt par 3D drukas tehnoloģiju nākamo soli. Pirmais funkcionālais, pilnībā no metāla veidots ierocis tika izdrukāts salīdzinoši nesen, 2013. gada novembrī⁵, tomēr jau tagad ASV armijā ieviestajai 6,8 x 51 trieciensautenei Sig XM5 un ložmetējam Sig XM250 standarta komplektācijā ir iekļauti 3D drukāti šāviena trokšņa slāpētāji⁶. Šajā gadījumā metāla 3D drukas izvēle ir izskaidrojama ar to, ka analogiskas produkcijas izveide ar ierastām metālapstrādes tehnoloģijām nav fiziski iespējama⁷.

Kopumā var secināt, ka 3D druka nav paredzēta esošo ražošanas metožu pilnīgai aizstāšanai, taču tā veiksmīgi papildina tās. Tas ir jauns, efektīvs un salīdzinoši vienkārši lietojams instruments, kura izmantošanai NBS vajadzībām ir augsts potenciāls. Tomēr tā pilnvērtīgai pielietošanai ir nepieciešams personāls ar vismaz priekšzināšanām par 3D drukas pamatprincipiem, kas paredz arī nepieciešamību pēc laboratorijas telpām, kur būtu iespējams veikt apmācību.

⁴ *Laura Mangule, Izprintēt pacientam... ģipsi. Ar ko tas ir labāks par ierasto un cik maksā. Pieejams: https://www.la.lv/izprintet-pacientam-gipsi* (skatīts 05.01.2024.)

⁵ *Samuel Gibbs, First metal 3D printed gun is capable of firing 50 shots. Fri 8 Nov 2013. Pieejams: https://www.theguardian.com/technology/2013/nov/08/metal-3d-printed-gun-50-shots* (skatīts 05.01.2024.)

⁶ *NGSW: The US Army's First Suppressed Service Rifle & Some History. May 6, 2022. Pieejams: https://armourersbench.com/2022/05/06/ngsw-the-us-armys-first-suppressed-service-rifle-some-history/* (skatīts 05.01.2024.)

⁷ *Ian Mccollum, SIG M5 Spear Deep Dive: Is This a Good US Army Rifle?, Forgotten Weapons 03.06.2023. Pieejams: https://youtu.be/MTZRCEh1Czg*

"Solid Concepts" 3D drukātais Colt 1911

Sig XM5 un Sig XM250 ar
3D drukātiem klusinātājiem

RTU izstrādātā betona 3D druka

3D drukāta fiksācijas ierīce

"Savvaļas bišu" drukātās munīcijas detaļas

MĀKSLĪGĀ INTELEKTA IZMANTOŠANA IZGLĪTĪBĀ

*Pulkvežleitnants Tomass Delvers,
Tālmācību studiju nodaļas priekšnieks*

Mākslīgais intelekts (MI) mūsdienu pasaulē tiek izmantots aizvien biežāk, t. sk. arī Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA). Nav noslēpums, ka daudzi kadeti jau izmanto MI bakalaura un diplomdarbu rakstīšanai. Cilvēks savā ikdienas dzīvē un darbā reizēm pat neiedomājas, ka izmanto MI elementus. Taču šī raksta mērķis nav aprakstīt, kas ir MI, bet gan formulēt attieksmi pret MI izmantošanu.

MI izmantošana aktualizē vairākus jautājumus, un ne uz visiem mūsdienās ir atrastas atbildes. Ja analizē cilvēku izpratni par MI un attieksmi pret to, tad vērtējumi ir dažādi – no ļoti pozitīviem līdz ļoti negatīviem. Tālāk īsi aprakstīti daži no tiem.

Tiek izteiktas pamatotas bažas, ka MI var negatīvi ietekmēt cilvēka vēlmi izglītoties, jo nepieciešamo informāciju un tās izvērtēšanu var uzticēt MI. To var salīdzināt ar "Google" u. c. līdzīgu programmu izmantošanu: ja informāciju var jebkurā laikā iegūt tiešsaistē, tad kādēļ par to mācīties? Viens no piemēriem ir mašīntulkošanas pieejamība, kas samazina vēlmi apgūt valodas.

Mācībspēku vidē bieži ir novērojama negatīva attieksme pret MI, jo MI attīstība var mazināt nepieciešamību pēc mācībspēkiem. Līdzīgu tendenci var novērot tālmācības attīstības procesā: mācībspēki nereti ir pasīvi digitālo materiālu sagatavošanā, jo uzskata, ka mācību iestāde var atteikties no viņu algošanas.

Ar iepriekš minēto apsvērumu sasaucas arī jautājums par autortiesībām un datu aizsardzību. Ar MI palīdzību iespējams ģenerēt zinātniskos darbus, kas balstās uz citu autoru darbu rezultātiem.

MI iespējams izmantot arī krāpnieciskos nolūkos, lai uz pieejamo datu pamata varētu iegūt nepieciešamo informāciju. Mūsdienu pasaulē ar MI palīdzību tiek arī ietekmēta informatīvā telpa, veidojot sabiedrības viedokli kādai personu grupai vēlāmā virzienā.

Nedrīkst paļauties uz domu, ka MI jau ir sasniedzis tādu attīstības līmeni, ka var aizstāt cilvēku un uz katru jautājumu sniedz ideāli sagatavotu atbildi. Jebkurā gadījumā MI radītajiem produktiem ir nepieciešama rūpīga izvērtēšana. Tāpat kā cilvēks, arī izvēlētais MI digitālais rīks meklē risinājumu, balstoties uz saviem datiem un izpratni par konkrētu procesu. Piemēram, ja divi cilvēki ievada vienā un tajā pašā rīkā vienādus datus, atbildes var būt ļoti atšķirīgas.

Tajā pašā laikā ir saprotams, ka cīnīties pret MI attīstību un izmantošanu 21. gadsimtā būtu ne tikai neiespējami, bet arī destruktīvi. Tas līdzinātos viduslaikos pierastajai praksei paļauties uz augstākas varas gribu tā vietā, lai jautātu attīstīties zinātnei. Vēsture rāda, ka pret katru jauninājumu cilvēce izturas ar skepsi, kas arī ir pašsaprotami. Svarīgi, lai jauninājumi tiktu izvērtēti un pēc tam tiktu pieņemts lēmums par to akceptēšanu un adaptāciju.

MI izmantošana var palīdzēt mācībspēkiem un apmācāmajiem mācību satura veidošanā, radot apmācību materiālus un veidojot programmas. Izmantojot MI, ir iespējams samazināt mācību iestādes administratīvo slogu – apmācāmo datu apkopošanu u. tml.; tas ietaupa laiku, ko mācībspēki var izmantot saskarsmei ar apmācāmajiem.

Liela nozīme ir arī mācībspēku un apmācāmo digitālo prasmju uzlabošanai, lai būtu iespējams atrast piemērotākos MI rīkus un izmantot tos lietderīgi, droši un atbilstoši ētikas normām.

Lielākā kļūda, ko varētu pieļaut izglītības iestāde, ir ignorēt MI eksistenci un pieejamību: atstāt MI pašplūsmā, nereglamentēt tā izmantošanas noteikumus, nedomāt par informācijas drošību, nedefinēt ētikas normas. Latvijas augstskolās – Latvijas Universitātē, Rīgas Tehniskajā universitātē u. c. – jau notiek darbs pie šī procesa. Piemēram, studentiem darbos ir jāievieto atsauces uz informāciju, kas ir atrasta, analizēta un ģenerēta ar MI palīdzību; augstskola vai priekšmeta pasniedzējs norāda, cik procentus darbā drīkst aizņemt MI informācijas, u. tml. Izglītības un zinātnes ministrija plāno 2024. gadā laikā izstrādāt regulējumu MI izmantošanai.

Izmantotā literatūra:

Nacionālās enciklopēdijas 04.02.2024. šķirklis “Mākslīgais intelekts”, apskatīts 04.02.2024.: <https://enciklopedija.lv/skirklis/24447-m%C4%81ksl%C4%ABgais-intelekts>

Ziņu portāla “TVNET” 23.07.2023. raksts “Universitātēs ieviesis regulējumu mākslīgā intelekta lietošanai”, apskatīts 04.02.2024.: <https://www.tvnet.lv/7818952/universitates-ieviesis-regulejumu-maksliga-intelekta-lietosanai>

LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA

LVA simtgades
Piemiņas zīme

LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBAI – 100¹

*Kpt. (atv.) Andris Vitauts Kļaviņš,
Latviešu Virsnieku apvienības biedrs*

*Liec zobenu zem galvas un cieši neiemiedz,
Tavs gods un Tēvu zeme tev cieši dusēt liedz.
Andrejs Eglītis*

Ar vērienīgām, skaistām svinībām Nacionālās aizsardzības akadēmijas ģenerāļa Rūdolfa Klinsona zālē 3. decembrī atzīmēja Latviešu Virsnieku apvienības simtgadi. Sarīkojumā piedalījās Valsts augstākās militārās personas, ģenerāļi, virsnieki, biedrības atbalstītāji un jaunatnes pārstāvji. Gatavošanās simtgadei iezīmējās ar jauna apvienības karoga šūdināšanu, jo apvienības biedri atbalstīja ieceri atgriezties pie vēsturiskā uguns krusta organizācijas emblēmā un pareizas devīzes. Kā jau militārās ceremonijās pieņemts, tās sākās ar vienības karoga svinīgu ienešanu, un svinību dienā tas bija jaunais karogs, kuru iesvētīja ZS vecākais kapelāns maj. Raimonds Krasinskis.

Aizsardzības ministrs Dr. Artis Pabriks savā uzrunā arī uzsvēra simbolu nozīmi valsts, tautas vai organizācijas dzīvē, akcentējot jaunā karoga iesvētīšanas notikumu. “...Ar šo simbolu atgūšanu un nolikšanu goda vietā arī jūsu apvienība palīdzēs Latvijas sabiedrībai un jaunajai paaudzei būt zinošākai, būt spējīgākai veidot mūsu valsti.”

Savukārt Nacionālo Bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Leonīds Kalniņš, sveicot LVA jubilejā, pievērsās tās nākotnes uzdevumiem. “Es redzu virsnieku apvienību kā klubu, kur man gribētos aiziet, vienalga, vai man ir 21 gads vai 87, satikt savus biedrus, apmainītos ar jaunumiem, iedzert alus glāzi vai kafijas tasi, un iegūt to pozitīvismu, kas dažreiz mums pietrūkst. Varbūt varētu būt filiāles pa spēku veidiem, bet galvenais ir iesaistīt apvienībā jauno paaudzi, jaunus virsniekus.”

LVA valdes priekšsēdētāja p.i. atv. maj. Gunārs Rusiņš uzsvēra, ka: “Laikmeta griežos, neskatoties uz visiem vēstures pagriezieniem un grūtībām, LVA ir izdzīvojusi, nostiprinājusies, saglabājusi savas tradīcijas un vērtības. Esam nozīmīgākā karavīru organizācija, kura apvieno latviešu virsniekus Latvijā un ASV.”

¹ Rakstā ar autora atļauju izmantoti fragmenti no viņa publikācijas 2022. gada 7.–13. decembra laikrakstā “Brīvā Latvija” Nr. 47 (1253), lietojot mūsdienu ortogrāfiju un precizētu gada skaitli laikraksta 3. slejā – jābūt: “...1991. gadā Latviešu Virsnieku apvienību atjaunoja...”

Īsa vēsturiska atkāpe

Vienības gars, bez kura armija ir tikai indivīdi daudzskaitlī.

Karaskolā ieaudzinātajam vienotības un uzticības garam ir jāpavada jaunie virsnieki tālākajā dienestā un dzīvē." Tā bija pamatota ideja 1922. gada 1. decembrī Karaskolas II izlaiduma virsnieku dibinātajai "Karaskolu beigušo kadetu savstarpējās palīdzības biedrībai." Biedrība atradās Apsardzības ministrijas pārziņā pie Karaskolas, Suvorova (tagad Kr. Barona) ielā Nr. 99. Pirmajā valdes sēdē par priekšsēdētāju ievēlēja kpt.(vēlāk plt.) Jāni Resno. 1928. gadā biedrība maina nosaukumu – Virsnieku apvienība, ko Rīgas apgabaltiesa apstiprina 1929. gadā. Pēc gada vēlreiz tiek mainīts nosaukums, bet paliek solījuma vārdi: " Es,...., apsolos pie virsnieka goda, pēc labākās sirdsapziņas pildīt visus savus pienākumus pret "Virsnieku apvienību", veicināt tās mērķu un uzdevumu sasniegšanu. Vienmēr aizstāvēt tās godu un slavu, svēti pildīt tradīcijas. Atbalstīt katru apvienības biedru vārdiem un darbiem." 1940. gadā padomju vara aizliedza virsnieka lepnuma un goda simbola – zobena nēsāšanu. Tajā pašā gadā biedrība tika likvidēta. Savā pastāvēšanas laikā līdz krievu okupācijai biedrībā bijuši 1338 aktīvie biedri un 90 goda biedri. Par biedrības priekšsēdētājiem bijuši tādi pazīstami Latvijas virsnieki kā plkv. Krišjānis Lūjaks, plkv. Arvīds Krīpens, pltn. Eduards Klūge u.c.

Pēc Otrā Pasaules kara Hamburgā pltn. Jāņa Kalniņa vadībā tika mēģināts atjaunot Latvijas Karaskolu beigušo virsnieku apvienību, bet tad sākās virsnieku izbraukšana no Vācijas uz nākamajām mītnes zemēm, un nodoms netika realizēts. 1954. gada 30. oktobrī Toronto 26 virsnieki, kpt. A. Millera ierosināti, lemj dibināt LVA Globālo valdi. Vēl pāiet pāris gadu un 1956. gadā sāk darboties LVA Kanādā, tad Sidnejas nodaļa Austrālijā un gadu vēlāk – Ņujorkas nodaļa. Laika gaitā notika izmaiņas, un 1957. gadā nodibinājās LVA ASV ar priekšsēdi maj. Vili Hāzneru, 1964. gadā LVA Kanādā ar inženieri Jāni Šmitu un LVA Austrālijā ar plkv. Arvīdu Krīpēnu priekšnieka amatā. Sākās darbs pie organizācijas, kas apvienotu pa visu pasauli izkaisītās nodaļas. 1966. gadā nodibināja Globālo LVA prezidiju (GP) ar priekšsēdi plkv. Arvīdu Krīpēnu. Galvenais uzdevums GP bija visu šo trīs zemju – ASV, Kanādas un Austrālijas nodaļām cīnīties un aizstāvēt Latvijas brīvības atjaunošanas ideju.

LVA atjaunošana Latvijā.

Pēc neatkarības atgūšanas Latvijā "Latvijas virsnieku apvienību" 1991. gadā atjaunoja bijušie "Latvijas Karaskolu beigušo virsnieku apvienības" 34 biedri. Par pirmo valdes priekšsēdētāju ievēlēja atv. kpt. Arnoldu Zariņu. 1996. gadā par valdes priekšsēdētāju ievēlēja atvaļināto vlt. Tālvaldi Bērziņu. Sadarbībā ar Nacionālo aizsardzības akadēmiju tika atjaunotas Latvijas armijas tradīcijas, sniegts atbalsts vecajiem virsniekiem, kas bija pārcietuši karu un Sibīrijas lēģerus. Pieredzējušie kauju virsnieki palīdzēja jauno virsnieku audzināšanā. No personīgās pieredzes, būdams kādu laiku apvienības preses virsnieks, varu piebilst, ka pavadītie gadi kopā ar leģendārajiem virsniekiem man palikuši spilgtā atmiņā. Apbrīnoju viņus par piedzīvoto kauju laukos, pārdzīvoto gūsta lēģeros un palikt nesalauztiem savas zemes patriotiem. Ko pārdzīvojuši šie vīri, kam bija lemts dzīvot un cīnīties, kad pāri Eiropai dārdēja kara ratī?! Vlt. Eduards Stauvers, kurš kara pēdējās dienās bija pašā elles pievārtē pie Reiha kancelejas, kad krievi uz vienu ēkas loga aili sūtīja bataljonu, kad vlt. Rolands Kovtunenko ar savu rotu pie Mores atturēja krievu uzbrucēju ordas, kamēr stobri pārkarsa, kā asinīs mirka ārsta lt. Viļa Krasta ķitelis pie amputāciju galda Kurzemes cietokšņa kaujās, kā vlt. Teodors Kalnājs palicis dzīvs zem tanka kāpurķēdēm un iznācis no Volhovas asiņainajiem purviem, par gaisa kaujām – kara lidotāji lt.

Arnolds Mencis un Leonhards Tresters, vlt. Verners Līguts, kurš izbēga tundrā no lēģera, kkpt. Hugo Legzdiņš, kurš līdz saviem simts gadiem naktīs turpinājis šūpoties zemūdenē un daudzi citi.

Karaskolas ieaudzinātā disciplīna un virsnieka gods nebija izdeldēts. Ja kādreiz vīri iekarsa, atspolējot atmiņas, atskanēja priekšsēža Talivalža Bērziņa piesitiens pie artilērijas lādiņa čaulas. Tālvaldis Bērziņš bija inteliģents un visu cienīts Karaskolas pēdējā izlaiduma bijušais jūras spēku kadets. Kad LVA pievienojās virsnieki no aizokeāna, bija gods iepazīties un intervēt virsniekus, kuri ASV armijā bija karojuši Korejā un Vjetnamā. Tā bija cita kara pasaule, bet latviešu karavīra slava gāja līdz ar dzungļos un kalnos. seržanta majora (ASV) Zigurda Lieljura, ASV pulkvežleitnanta Ilmāra Damberga, flotiles admirāļa Andreja Mežmaļa un daudzu citu kara un dzīves stāstos. Tā bija....un te jāatgriežas simtgades jubilejas svinībās un jāpiekrīt ģenerālleitnanta Leonīda Kalniņa teiktajam par LVA turpmākajiem uzdevumiem...

Atcerēsimies un godināsim karavīrus, kas cīnījušies par Latviju, sākot no Kalpaka bataljona, studentu rotas, leģiona vīriem un atjaunotās Latvijas armijas karavīriem misijās! Godināsim karavīrus, kas sargā Latviju šodien!

Valdes priekšsēdētājs maj. (atv.)
Gunārs Rusiņš atklāj LVA simtgades sanāksmi

Vlt. (atv.) Andris Meikulāns
ienes jauno LVA karogu

NAA rektors plkv. Māris Utināns sveic
LVA darbības simtgadē

RLB priekšsēdētājs Guntis Gaillītis
uzrunā svinību dalībniekus

LVA apsveic LNKB priekšsēdētājs Emīls Gaillis

LVA simtgades sanāksme 2023. gada 3. decembrī NAA, ģen. R. Klinsona zālē

LVA SIMTGADE. TURPINĀJUMS

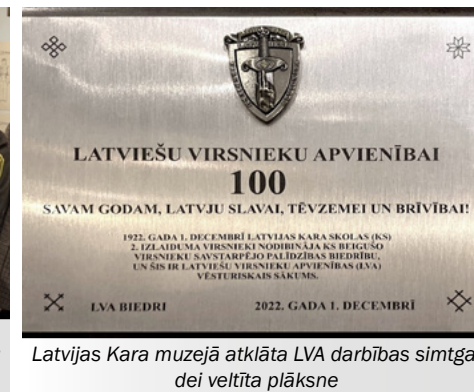
LVA simtgades plāksne Latvijas Kara muzejā

2022. gada 1. decembrī, īstajā simtgades gadadienas datumā, LVA dāvināja Latvijas Kara muzejam piemiņas plāksni, papildinot muzeja ekspozīciju "Latvijas valsts aizsardzība 1920.- 1940.", kā arī akcentējot faktu, ka tieši šeit, muzeja 3. stāva 17. zālē, 1991. gada 26. oktobrī tika atjaunota LVA darbība Latvijā.

LVA ir brīvprātīga sabiedriska, patriotiska organizācija, kurā apvienoti Latvijas valstij un latviešu tautai lojāli Latvijas Nacionālo bruņoto spēku aktīvā dienesta, rezerves, atvaļinātie, kā arī ārvalstu armijās dienējuši latviešu izcelsmes virsnieki.

LVA valdes priekšsēdētājs Gunārs Rusiņš pasniedz Latvijas Kara muzeja direktorei Kristīnei Skrīverei LVA darbības simtgades plāksni

Latvijas Kara muzejā atklāta LVA darbības simtgadei veltīta plāksne

Ozoliņš Likteņdārzā

Likteņdārzā, papildinot līdz šim 39 ozoliņu un vienas ābelītes stādījumu klāstu, 2023. gada 21. oktobrī Daugavmalas augsni sāka taustīt jaunas saknītes – ozoliņš Nr. 2658. Šis kociņš ir Likteņdārza dāvana Latviešu Virsnieku apvienībai tās darbības simtgadē. LVA ir Likteņdārza sadarbības partneris kopš dārza iekārtošanas sākuma.

Ozoliņu iestādīja LVA virsnieku grupa nodibinājuma "Kokneses fonds" valdes priekšsēdētāja Jāņa Karaļa un saimniecības vadītājas Benitas Peciņas klātbūtnē.

LVA valdes priekšsēdētājs maj. (atv.) Gunārs Rusiņš pasniedza Jānim Karalim LVA simtgades Piemiņas monētu.

Lai šalko ozoli mūsu Daugavas krastā, vēstot mūžīgu piemiņu latviešu virsniekiem un viņu mūžiem!

Ceļojošā izstāde “Latviešu karavīrs 1919.–1940.”

Vēsturisko atskatu uz LVA simtgadi papildināja valdes priekšsēdētāja un viņa atbalsta grupas veidotā, eksponētiem priekšmetiem bagātā, ceļojošā izstāde “Latviešu karavīrs 1919–1940”, ko atklāja 2022. gada 18. novembrī NAA telpās (tā darbojās līdz 22. decembrim) un pēc tam turpinājās – no 04.05.2023. līdz 04.06.2023. Andreja Pumpura Lielvārdes muzejā, kā arī no 10.11.2023. līdz 03.12.2023. Ogres Vēstures un mākslas muzejā ar jaunu nosaukumu “Lāčplēša ordenis. Ogres novada varoņu stāsti.”

Izstādi apmeklēja NAA kadeti, instruktori un mācībspēki, Lielvārdē un Ogrē – intereenti, iedzīvotāji, skolēni, jaunsargi. Izstādes apmeklētāju kopskaits – vairāk nekā 3000 cilvēku.

Izstādes plakāts

Izstāde Ogrē

Izstādes apmeklētāji NAA Labklājības centrā

KARAVĪRU ORGANIZĀCIJU KOPDARBS 2023. GADĀ

Valsts svētkiem veltīta pēcpusdienu

2023. gada 12. novembrī pirmo reizi četras karavīru organizācijas – Latviešu Virsnieku apvienība (LVA), Latviešu strēlnieku apvienība (LSA), Latvijas rezerves virsnieku asociācija (LRVA), Latvijas Nacionālo karavīru biedrība (LNKB) – Rīgas Latviešu biedrības (RLB) nama Baltajā zālē atzīmēja Latvijas valsts svētkus ar Ozolnieku Mūzikas skolas audzēkņu koncertu, svinīgām pusdienām un LNKB kora Tēvzeme priekšnesumu.

Svētku pēcpusdienu atklāja LVA valdes priekšsēdētājs maj. (atv.) Gunārs Rusiņš. Baltās zāles telpu piepildīja kopīgi dziedātā Latvijas valsts himna. Ozolnieku Mūzikas skolas koncerta programmā skanēja Lauras Sinkevičas un Alises Vāceres klavieru duets, latviešu tautasdziesma *Kur tu biji, bāleliņi* S. Mences apdarē, Z. Liepiņa *Zibsnī zvaigznes aiz Daugavas* un R. Paula (O. Vācieša vārdi; dziesma izvēlēta īpaši, zinot, ka to klausīsies dzejnieka dēls, LVA biedrs It. (atv.) Žanis Vācietis) *Tu esi Latvija*. Uzstājās trompetists Renārs Brūniņš un Mūzikas skolas džeza orķestra grupa.

Svētku pēcpusdienu ar savu klātbūtni pagodināja, koncertā dedzīgi aplaudēja un uzrunās slavēja AM parlamentārais sekretārs, LVA Goda biedrs NBS komandieris ģit. Leonīds Kalniņš, ZS komandieris ģen. Kaspars Pudāns, Valsts aizsardzības un patriotisma fonda *Namejs* valdes priekšsēdētājs, LVA Goda biedrs ģit. (atv.) Raimonds Graube, Ģenerāļu kluba priekšsēdētājs, LVA Goda biedrs vadm. Gaidis Andrejs Zeibots, RLB priekšsēdētājs Guntis Gailītis, Latvijas Mūzikas akadēmijas asoc. prof. Arvīds Platpers [raksta tapšanas laikā uzņemts par LVA biedru-veicinātāju], ģen. (atv.) Kārlis Krēslīņš.

Visu klātesošo vārdā LSA priekšsēdētājs pl. (atv.) Jānis Baškers pateicās Mūzikas skolas audzēkņiem un viņu pedagogiem, pasniedza klišģeri un suvenīrus. Paldies pienākas arī NBS Apvienotajam štābam, atbalstot ar autotransportu Ozolnieku Mūzikas skolas kolektīvu ceļā Ozolnieki – Rīga – Ozolnieki.

Svētku pusdienu galdu iesvētīja Zemessardzes vecākais kapelāns maj. Raimonds Krasinskis. Kapelāns, kapteinis (atv.) Uģis Brūklene aicināja zāli piecelties un godināt visās četrās organizācijās 2023. gadā Mūžībā aizsauktos biedrus, kā arī Ukrainā kritušo Latvijas pilsoni Vitāliju Smirnovu, kurš par Ukrainas, Latvijas un Eiropas brīvību atdeva dārgāko – savu dzīvību.

Trīs tosti (teikti secīgi ar pārtraukumiem) – *Par Latvijas valsti! Par ģimenēm! Par kritušajiem un aizgājušajiem!* – ievadīja draudzīgu un sirsnīgu svētku pēcpusdienu. Prof. Arvīda Platpera virtuozā un aizrautīgā akordeona spēle lika visiem klātesošajiem atcerēties dziesmas.

Pēcpusdienas gaitā maj. (atv.) Gunārs Rusiņš pasniedza LVA simtgades *Piemīņas zīmi* sadarbības partnerbiedrību vadītājiem pl. (atv.) Jānim Baškeram, klt. (atv.) Armandam Paurim, Guntim Gailītim un LVA biedram It. (atv.) Vladimiram Voicehovskim. Lai LVA simtgades *Piemīņas zīme* kalpo kā simbols organizāciju turpmākai sekmīgai sadarbībai!

Svētku pēcpusdienu noslēdzās ar vēlējumu – sadraudzību līdzīgā gaisotnē turpināt.

Karavīru organizāciju vadītāji (visi atvaļināti, no kreisās):
maj. Armands Pauris (LRVA), maj. Gunārs Rusiņš (LVA), plt. Jānis Baškers (LSA), Emīls Gailis (LNKB)

Svētku pēcpusdienas viesi klausās koncertu

Ozolnieku Mūzikas skolas audzēkņi, pedagogi un viesi pēc svētku koncerta

Vēl vienai karavīru organizācijai – 100²

Šī organizācija ir Latvijas Nacionālo karavīru biedrība (LNKB).

2023. gada 10. septembrī, izvēloties biedrības ilggadējā priekšsēdētāja un Goda priekšsēdētāja Edgara Skreijas (10.09.1924.-02.07.2023.) dzimšanas dienas datumu, Latvijas Kara muzejā uz biedrības simtgadei veltītu sanākumi pulcējās LNKB biedri un lūgtie viesi.

LNKB dibināta 1923. gada 1. jūlijā. To dibināja Latvijas Brīvības cīņu dalībnieki, visu dienesta pakāpju karavīri, daudzi no viņiem Lāčplēša kara ordeņa kavalieri. Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas 1991. gadā LNKB darbību atjaunoja bijušie Latvijas armijas karavīri, latviešu leģionāri, nacionālie partizāni.

Latvijas Kara muzeja zāle bija ļaužu pilna. Biedrības priekšsēdētājs Emīls Gailis nolasa referātu par biedrības vēsturi. Tika sveikti vēl dzīvie latviešu leģionāri. Dziedātas dziesmas un baudītas svētku pusdienas.

LVA valdes priekšsēdētājs maj. (atv.) Gunārs Rusiņš LVA vārdā pasniedza partnerbiedrībai vāpenīti ar veltījumu un apbalvoja Emīlu Gaili ar LVA simtgades Piemiņas zīmi.

Vērtīgi ir Emīla Gaiļa intervijā žurnālistam Artim Drēziņam teiktie vārdi: “Latvijas Nacionālo karavīru biedrība ir svarīga visu paaudžu karavīriem un pat nākamajām karavīru paaudzēm. Svarīga valstij, kas pie aktīvas abpusējas civilmilitāras sadarbības var dot lielu pienesumu nākotnē. Tā ir sargājama, uzturama, līdzīgi kā Dziesmu svētku kustība.

Biedrībai ir tieša saikne ar mūsu Neatkarības kara karavīriem, kalpakiešiem, Lāčplēša Kara ordeņa kavalieriem. Un pat vēl senākiem karavīriem, jau kopš pirmās latviešu atmodas 19. gadsimtā, kad latviešu studenti izlēma palikt par latviešiem, nevis pārvācoties vai pārkrievojoties labākas karjeras dēļ. Jau no tiem laikiem sākās cīņa par savu valsti, nevis tikai kopš 1918. gada.

Globalizācija, kovids, karš Ukrainā ir lieli izaicinājumi pastāvēšanai visām biedrībām arī šodien. Karavīri ir un būs, tie ir mūsu drošības garantants un tautas pamats. Pēc aktīvā dienesta biedrība būtu tā vieta, kur var palikt uzticīgi saviem ideāliem un pacīnīties ar spalvu par dažādiem jautājumiem, aktualitātēm, problēmām, kas skar karavīru tēmu, valsts pamatus, drošību, savstarpējo palīdzību. Pašiem jāapzinās, ka tikai kopā varam kaut ko panākt, izcīnīt, ka pašiem jāpieliek roka, nevis tikai jāgaida, kad kāds cits tavā vietā izdarīs.

Paldies profesionālā dienesta karavīriem, zemes-sargiem, studentiem, akadēmisko mūža organizāciju biedriem, karavīru mazdēliem, mazmazdēliem, kuri papildināja un papildinās karavīru biedrības rindas.”

Maj. (atv.) Gunārs Rusiņš pasniedz sadarbības partnerim Emīlam Gailim LVA simtgades Piemiņas zīmi

² Tekstā izmantoti materiāli no LNKB Ielūguma un Arta Drēziņa intervijas ar Emīlu Gaili laikrakstā Latvijas Avīze, AS Latvijas Mediji, 25. marts 2023

LVA ORGANIZĒ, PIEDALĀS, ATBALSTA

Mores kaujas 79. gadadiena

23. septembrī Mores pagastā Latviešu leģionāru kapulaukā pie Roznēnu ozola un Mores kaujas piemiņas parkā notika LVA organizētā, koordinētā un finansiāli atbalstītā Mores kaujas 79. gadadienas atcere.

Pie Roznēnu ozola Zemessardzes orķestra izpildījumā izskanēja Latvijas valsts himna un kapelāna Raimonda Krasinska svētvārdi. Klātesošās AM, NBS, ZS, karavīru organizāciju, Siguldas Domes un Mores pagasta pašvaldību pārstāvji notiks ziedus pieminekļā pakājē.

Atceres turpinājums Mores kaujas Piemiņas parkā. To vadīja LVA valdes priekšsēdētājs maj. (atv.) Gunārs Rusiņš. Jaunsargi deva svinīgo solījumu, stājoties Jaunsardzē. Pie memoriālās plāksnes un Mores kaujas rotas komandiera, LVA biedra vlt. (atv.) Rolanda Kovtuņenko piemiņas akmens tika nolikti ziedi. Priekšnesumus sniedza Zemessardzes orķestris. Atceres svinīgās daļas noslēgumā – karavīru lauka virtuves cienasts un kopā ar folkloras kopu "Putni" karavīru dziesmas pie ugunsкура.

Pēc pasākuma Mores Tautas namā interesenti noskatījās dokumentālo filmu par Mores kauju. Par filmas darba grupu un filmas tapšanu stāstīja vēsturnieks Mg. hist. Oskars Krīgers.

Mores kaujas 79. gadadienas dalībniekus uzrunā vadm. (atv.) Gaidis Andrejs Zeibots

Karoga svētki "Liepsalās"

2023. gada 15. septembrī pulkveža Oskara Kalpaka dzimtas piemiņas vietā "Liepsalās" (Ošupes pagasts) svētki – 25. reizi Karoga svētkos pulcējās Madonas novada skolēni, jaunsargi, skolotāji, viņu atbalstītāji, AM, NBS, Ģenerāļu kluba, LVA, novada un pagasta pašpārvaldes pārstāvji, lai uzsvērtu patriotisma nozīmi mūsdienu apstākļos, sekmētu paudžu sadarbību un iesaistītu jauniešus militāra rakstura vingrinājumu izpildē, trenētu jauniešu savstarpēju sadarbību un disciplīnu sacensību grupā.

Sākumā – svinīga svētku atklāšana laukumā pie Latvijas valsts karoga. Turpinājumā – desmit skolu komandu sacensības trīs vecuma grupās dažādās disciplīnās, lauka virtuves pusdienas, ziedu nolikšana Visagala kapos plkv. Oskara Kalpaka un viņa brāļa meitas Ārijas Kalpaks-Grundmanes atdusas vietās (ziedus nolika arī LVA pārstāvji), vakariņas, lāpu gājiens uz laukumu Latvijas teritorijas veidošanai "Ticībai un Liecībai." Sacensību dalībnieki un viesi varēja aplūkot, arī aptaustīt un uzģērbt, NBS bruņojuma eksponātus un ekipējuma priekšmetus. Skolēni labprāt un ar interesi izmantoja šo iespēju.

Noslēgumā – koncerts, sacensību uzvarētājkomandu apbalvošana.

LVA ir ilggadējs Karoga svētku atbalstītājs (kausi, medaļas uzvarētājkomandām, lauka virtuves līdzfinansējums).

Par Karoga svētku gaisotni, draudzīgu kopības sajūtu – paldies profesionālās karjeras konsultantei, ilggadējai Degumnieku pamatskolas skolotājai, plkv. O. Kalpaka Piemiņas fonda valdes loceklei, Atzinības krusta kavalierai Edītei Zaubei!

Lāpu gājiens uz Ticības liesmu

Skolēni un jaunsargi "Liepsalu"estrādē

25. Karoga svētku noslēgumā – ar lāpām pie Ticības liesmas. No kreisās (LVA Goda biedrs un biedri: vadm. G. A. Zeibots, plt. J. Staņko; 1. no labās – maj. A. Vucāns

LVA ceļojošā kausa izcīņa poligonā "Mežaine"³

28. oktobrī poligonā "Mežaine", Kuldīgas novadā, notika Latviešu Virsnieku apvienības ceļojošā kausa "Izaicinājums "Mežaine 2023" izcīņa, kuru Zemessardzes 4. Kurzemes brigāde sadarībā ar Latviešu Virsnieku apvienību organizēja jau septīto reizi, bet poligona teritorijā – ceturto reizi.

"...sacensību kopīgais mērķis ir ļaut jums šodien piedzīvot sacensību azartu, apgūt praktiskas iemaņas no zemessargu ikdienas un satikt jaunus domubiedrus. Katrs no 13 izveidotajiem kontrolpunktiem ir uzdevums, kas disciplinēs, mācīs darbu komandā, stiprinās jūsu fizisko izturību, paškontroles spēju un veicinās radošās aktivitātes. Šodien iegūtās zināšanas noderēs dažādos dzīves apstākļos. Tas cels jūsu pašapziņu pēc sniegtajiem rezultātiem un veicinās Jūsu izvēli stāties mūsu rindās Zemessardzē. Lai jums dinamiska, aizraujoša un interesanta sacensību diena," uzrunājot dalībniekus, teica Zemessardzes 4. Kurzemes brigādes komandieris, LVA biedrs pulkvedis Andris Rieksts.

Pirmo vietu un Latviešu Virsnieku apvienības ceļojošo kausu sacensībās ieguva komanda ar nosaukumu "Divi labāk, nekā viens", kura pārstāvēja Zemessardzes 45. kaujas nodrošinājuma bataljonu, otro vietu ieguva komanda "Bez variantiem", arī no 45. kaujas nodrošinājuma bataljona, bet trešo vietu – komanda "Grudaks" no 46. kājnieku bataljona.

LVA ir ilggadējs šo sacensību finansiāls atbalstītājs.

Būt gatavam rītdienai nozīmē visu uzsākt šodien. Esi savas zemes sargs – stājies Zemessardzē!

LVA sarūpētie kausi sacensību uzvarētājkomandām un LVA ceļojošais kauss

Uzvarētājkomandas pēc apbalvošanas.

1. rindā vidū LVA biedri plkv. A. Rieksts, no viņa pa labi vlt. A. Meikulāns, vlt. J. Kakstiņš

³ Izmantots fragments no ZS 4. Kurzemes brigādes informācijas prese. Informāciju sagatavoja: Guna Pričiņa, ZS 4. Kurzemes brigādes štāba Komunikācijas daļas Sabiedrisko attiecību speciāliste

Svētbrīdis Lestēnē

Sestdienā, 23. decembrī, Lestenes baznīcā notika trešo Ziemassvētku kauju atceres svētbrīdis. Sīvās kaujas ilga no 1944. gada 23. decembra līdz 1945. gada 10. janvārim.

Klātesošos baznīcā uzrunāja arī kapelāns Guntis Kalme, uzsverot, cik svarīga bija latviešu karavīru cīņa par Latvijas brīvību toreiz, un cik mūžīga un svēta ir viņu piemiņas atcere šodien.

Lestenes Latviešu leģionāru kapu laukā un pieminēkļa Māte Latvija pakājē sagūla atceres dalībnieku atnestie ziedi un aizdegtās svečītes. LVA biedri nolika ziedus uz savu aizgājušo biedru piemiņas plāksnēm.

Atceres sarīkojums turpinājās Džūkstes Tautas namā. Vakara jundā nostājās četri vēl dzīvie latviešu leģionāri, zāli greznoja izrotāta egle. Atceres dalībnieku cienastā – pelēkie zirņi, mandarīni, karstvīns un tēja. Ar dziesmām, sarunām, draudzīgā gaisotnē noslēdzās Ziemassvētku kauju atcere. Mājupceļā autobuss apstājās pie Džūkstes baznīcas.

Latviešu leģionāru kapu lauks Lestēnē sniegā

LNKB leģionāri pirms Vakara jundas Džūkstes Tautas namā

*Majors Raimonds Krasinskis,
Latviešu Virsnieku apvienības biedrs*

ATBALSTS VALSTS POLICIJAI

Kopš Latvijas Policijas akadēmijas absolvēšanas 2009. gadā, esmu aktīvi iesaistījies akadēmijas sabiedriskajā dzīvē, dziedot korī *Justus*, kā arī daudzu gadu garumā regulāri atbalstu Valsts policiju patriotisku pasākumu un ekumēnisku svētbrīžu rīkošanā, palīdzu Valsts policijas koledžai. Joprojām strādā manis 2003. gadā izveidotā lūgšanu telpa – kapela.

Regulāri organizēju un vadu bērnu ceremonijas, pavadot mūžībā iekšlietu sistēmas darbiniekus vai viņu ģimenes locekļus. Sniedzu garīgu, reliģisku, ētisku un morālu atbalstu Valsts policijas darbiniekiem vajadzīgajos brīžos.

Latvijas Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem ir savs kapelānu dienests, kas garīgi un morāli atbalsta karavīrus un viņu ģimeņu locekļus dažādās dzīves situācijās. Bet iekšlietu sistēmas darbiniekiem, kuri arī pilda īpašu valsts dienestu – ar ieročiem rokās, dažkārt pakļaujot riskam savu veselību un dzīvību, gādā par valsts iekšējo drošību, kapelānu dienesta nav.

Mans darbs ir precedents piemēram par iespējamu un veiksmīgu sadarbību valsts militarizēto struktūru starpā, bet vienlaikus arī atklāj citu, risināmu lietas šķautni – Valsts policijai ir nepieciešams kapelānu dienests.

Par savu darbu, atbalstot Valsts policiju kapelāna statusā, esmu gandarīts un apbalvots ar vairākiem augstiem Valsts policijas apbalvojumiem: I pakāpes *Goda zīme* (2021. g.), Valsts policijas *Pateicība* (policijas dibināšanas atcere un Policijas koledžas 15. gada diena, 05.07.2021.), Valsts policijas dibināšanas 105. gadadienai veltītā piemiņas medaļa (05.12.2023.).

Majors Raimonds Krasinskis saņem Valsts policijas priekšnieka pulkveža Armanda Ruka apbalvojumu

MUMS ZUDUŠIE

*Kpt. (atv.) Sarma Līne,
Latviešu Virsnieku apvienības biedre*

**VIESTURA ORDEŅA KAVALIERIS,
KAPTEINIS (ATV.) OJĀRS ULDIS ALEKSIS**
29.03.1923. – 11.01.2023.

Ir grūti rakstīt atvadu vārdus personīgi pazīstamam, iemīlētā un patiesi cienītam cilvēkam, kas manā dzīvē ienāca reizē ar iestāšanos Zemessardzē. Kopā strādājām Zemessardzes štābā

Citēšu Latvijas Ordeņu brālības biedres Dr. Kamenas Kaidakas vārdus: “Kad šīs zemes ceļi izstaigāti, dvēsele aiziet debesīs. Kopā ar baltajām ziemas dienām no mums aizgājis arī ārsts Ojārs Uldis Alekssis. Laipnība, godaprāts, savaldība un reizē arī strikta neiecietība pret meliem, viltu un netaisnību, cieņa, galantums, draudzība, gudrība, profesionālisms, nesavtība, uzņēmība un atkal un atkal cilvēcība.”⁴

Ojārs Alekssis dzimis 1923. gada 29. martā mežziņā un skolotājas ģimenē. Uzaudzis Kupravā un Dzērbenē. 1936. gadā beidzis Dzērbenes 6-klasīgo pamatskolu, tālāk mācījies Cēsu valsts ģimnāzijā, kas atradās Bērzinē. 1941. gada 15. jūnijā, jau padomju okupācijas varas apstākļos, beidzis Cēsu valsts ģimnāziju, Ojārs Uldis Alekssis tā paša gada decembrī, jau vācu varas apstākļos un kara laikā, iestājās Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātē, kur mācījās līdz 1943. gada jūnijam, kad kopā ar gandrīz visiem kursa biedriem tika iesaukts latviešu leģionā, nosūtīts uz apmācībām Paplakā pie Liepājas, bet no turienes – uz Baltezeru (kur agrāk bija bērnu sanatorija). Tur bija ierīkotas kazarmas un jauniešauktos, jau mobilizētie ārsti, apmācīja pamatzināšanās kara medicīnā.

Frontē Ojārs Uldis Alekssis atradās no 1943. gada septembra, sākumā Krievijā (Volhovas purvos) līdz 1945. gada 8. maijam Kurzemē. Viņš bija operāciju zāles feldšeris 19. divīzijas 1. sanitārās rotas galvenajā pārsiešanas punktā, kur ievainotajiem veica arī neatliekamās operācijas. 1944. gada Ziemassvētku asiņaino kauju laikā Ojārs Uldis Alekssis kopā ar citiem ārstiem un feldšeriem tika nokomandēts palīdzēt Irlavas lazaretē, kur strādāja bez atpūtas sešas dienas un naktis.

Pēc Vācijas bruņoto spēku kapitulācijas Ojārs Uldis Alekssis, tāpat kā daudzi leģionāri, nokļuva Sarkanās armijas gūstā. Jūnijā visi Kurzemes gūstekņi bruņotas apsardzes pavadoībā tika kājām dzīti uz PSRS Iekšlietu ministrijas nometni Jelgavā pie Cukurfabrikas. No turienes, tālāk lopu vagonos sākās ceļš uz filtrācijas nometni Krievijā, kur galastacija Uldim Ojāram Aleksim 1945. gada 18. jūnijā bija Jasnaja Poļana, Tulas apgabālā.

Smagie darba apstākļi raktuvēs, uzturs, ko grūti saukt par uzturu, aukstums, antisanitārie dzīves apstākļi, zarnu infekcijas un citas saslimšanas – tas viss bija par imeslu ieslodzīto smagai novājēšanai un bieži arī nāvei. Arī Ojāru Uldi Aleksi smagais darbs, bads un slimības bija novārdzinājušas, bet viņam laimējās nokļūt leģionāra, ārsta Nikolaja Skujas (abi ir Latvijā atjaunotās LVA biedri) tuvumā 18. nometnes hospitālī, kur Skuja kā ieslodzītais strādāja. Tā sākās abu ārstu mūža draudzība. Ojārs Uldis Alekssis ir teicis, ka Nikolajs Skuja izglāba viņa dzīvību. Bet Nikolaja Skujas dzīvību filtrācijas nometnē izglāba

⁴ Rakstā izmantoti fragmenti no raksta „No ārsta Ojāra Ulda Alekša atvadoties“, pieejams www.ordenubraliba.lv

ukraiņu ārsts Dehtjars, neļaudams jaunajam kolēģim nomirt no smagas zarnu infekcijas.

Pēc gūstā pavadītiem 13 mēnešiem gan Nikolaju Skuju, gan Ojāru Uldi Aleksi atbrīvoja un 1946. gada jūlijā iedeva brīvbiļetes no Jasnaja Poļana caur Maskavu uz mājām Latvijā. Pārpildītos vilcienos abi ārsti atgriezās dzimtenē.

Ojārs Uldis Alekssis devās pie dekāna Baloža ar lūgumu atjaunot studijas Ārstniecības fakultātes 3. kursā un uzsāka arī praktizēšanos pie asistenta Nikolaja Skujas.

1950. gadā Ojārs Uldis Alekssis studijas LU Medicīnas fakultātē sekmīgi beidza un sāka praktizējoša ārsta darbu Rankā, pēc tam Slokā. Profesors Pauls Stradiņš bija pamanījis Ojāra Ulda Alekša talantu un neatlaidību un uzaicināja viņu darbā Republikāniskajā slimnīcā par Onkoloģijas (6.) nodaļas vadītāju. Profesors nosūtīja Ojāru Uldi Aleksi uz kursiem mācīties arī pie kara ķirurga profesora Nikolaja Amosova Kijevā. Atgriezies Rīgā, Alekssis bija pirmais un vienīgais torakālais ķirurgs un torakālās ķirurģijas aizsācējs Latvijā.

Pēc prof. Paula Stradiņa nāves O. Alekssis pārgāja strādāt uz Rīgas 1. slimnīcu, kur bija ķirurģijas nodaļas vadītājs līdz pat deviņdesmito gadu sākumam.

Daudzus gadus viņš ir bijis arī pedagogs Rīgas Medicīnas institūtā (vēlāk Latvijas Medicīnas akadēmijā) – no 1959. gada asistents, no 1973. gada docents. No 1992. līdz pat 2000. gadam bijis Zemessardzes Studentu rotas ārsts, Zemessardzes štāba Medicīnas daļas priekšnieks un ekspertīzes komisijas priekšsēdētājs. Ojārs Uldis Alekssis ir monogrāfijas *Neatliekamā torakālā ķirurģija* (1981) autors, tulkojis monogrāfijas J. Heglins. *Ķirurģiskā izmeklēšana* (1985) un A. Rozenfelds. *Ievads alternatīvajā medicīnā* (1999).

Ojārs Uldis Alekssis ir studentu korporācijas *Fraternitas Lataviensis* filistrs, studentu biedrības un kora *Dziesmuvara*, savulaik Haralda Medņa vadītā vīru kora *Tēvzeme*, Rīgas Doma draudzes kora dziedātājs. Darbojies Latvijas Nacionālo karavīru biedrībā un Latviešu Virsnieku apvienībā – bijis tās valdes loceklis. Kopš 2005. gada ir Latvijas Ordeņu brālības (LOB) biedrs un daudzkārt ievēlēts gan tās Domē, gan valdē. Kopš 2013. gada ir LOB Goda biedrs.

Ojārs Uldis Alekssis saņēmis arī daudz pagodinājumu un apbalvojumu, kas visi godam pelnīti – Zemessardzes komandiera *Atzinības raksts* (1996); Latvijas valsts aizsardzības fonda *Lāčplēsis* Goda zīme un Aizsardzības ministrijas Goda zīme *Par ieguldījumu bruņoto spēku attīstībā* (1999); 1991. gada barikāžu dalībnieka *Piemiņas zīme* (2000); NBS komandiera Goda zīme *Par nopelniem* (2002); Aizsardzības ministra Goda raksts *Par ieguldījumu NBS medicīnas dienesta darba attīstībā* (2003); Aizsardzības ministra apbalvojums *Atzinības Goda zīme* (2004); Zemessardzes komandiera Goda zīme (2005) un arī valsts augstākais apbalvojums – Viestura ordenis (2005); piešķirts Latvijas Ārstu biedrības Goda biedra nosaukums (2007), Latvijas Ordeņu brālības Goda biedra nosaukums (2013).

Vislielāko pagodinājumu mēs katrs varējām saņemt no Ojāra Ulda Alekša siltā rokas spiediena un smaida. Viņa dzīves moto – “ir jāvar”, lai kalpo mums, palicējiem! Lai viegls un gaišs ceļš tālāk...

Dziļā līdzjūtībā visiem, kas Ojāru Uldi Aleksi pazina.

**VIESTURA ORDEŅA KOMANDIERIS,
ASV ARMIJAS AUGSTĀKAIS CIVILIERĒDNIS
EGONS GOLDŠMIDTS**

02.10.1926. Rīgā – 06.02.2023. Mērilendā, ASV

ASV armijas vecākais civilierēdnis (atv.) (stāžs un atbildība pielīdzināta ASV armijas pulkvedim) Egons Goldšmidts dzimis 1926. gada 2. oktobrī Rīgā.

Dienējis armijā Gaisa spēkos Otrā pasaules kara laikā no 1943. gada līdz 1945. gadam; ASV armijā – no 1945. gada līdz 1982. gadam. Piedalījies kara operācijās Korejā.

Kopš 1991. gada – Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas (AM) brīvprātīgais darbinieks bez atalgojuma. Ieguldījis savu milzīgo pieredzi, zināšanas un prasmi Latvijas NBS un Aizsardzības ministrijas struktūru izveidošanā un nostiprināšanā, īpaši – materiāli tehniskās apgādes un nodrošinājuma jomā. Lasījis lekcijas, vadījis seminārus Zemessardzes un citu spēku veidu apgādes un nodrošinājuma dienestu darbiniekiem; palīdzējis izstrādāt uzskaites sistēmas funkcionēšanu un dokumentāciju. Pārtulkojis atbilstošus ASV armijas nodrošinājuma jomas dokumentus, instrukcijas, lietošanas standartus, kodēšanas tabulas un apzīmējumu sistēmas; nodevis to visu attiecīgās kompetences AM un NBS amatpersonām ar skaidrojumiem, piezīmēm un ieteikumiem secīgai piemērošanai, ieviešanai un lietošanai.

Latviešu Virsnieku apvienības biedrs kopš 2002. gada 10. jūlija. Aktīvi sazinās ar Apvienības vadību; esot Latvijā, vienmēr apciemo Apvienības virsniekus viņu mītnē un pārrunā aktuālas problēmas. E. Goldšmidts ir aktīvs sabiedriskais darbinieks: Daugavas Vanagu mūža biedrs, ASV armijas asociācijas biedrs, daudzu ar armijas apgādi saistītu apvienību Goda biedrs, kā arī ASV armijas veterānu asociācijas loceklis.

Goldšmidta daudzo apbalvojumu klāstā ir Korejas kaujas medaļa ar divām zvaigznēm, ANO medaļa, Vācijas okupācijas medaļa ND ASV, Korejas Prezidenta medaļa, ASV Aizsardzības bruņojuma medaļa, ASV armijas Uzticības medaļa.

Egons Goldšmidts ir Viestura ordeņa komandieris (2004), apbalvots ar Aizsardzības ministra Goda zīmi *Par ieguldījumu Bruņoto spēku attīstībā* (1999), Piemiņas medaļu *Sekmējot Latvijas dalību NATO*; NBS komandiera Goda zīmi *Par nopelniem*, NBS Mācību pavēlniecības Goda zīmi; LVA Jubilejas medaļu LVA 90/1922-2012, LVA simtgades *Piemiņas zīmi*.

Nolieksim galvas, vēlot gaišus Aizsaules ceļus cienījamam Latvijas patriotam un virsniekam.

*Kpt. (atv.) Andris Kļaviņš,
Latviešu Virsnieku apvienības biedrs*

ASV ARMIJAS SERŽANTS MAJORS ZIGURDS LIELJURIS

19.01.1931. Jelgavā – 08.08.2023. Ļūdžersijā, ASV

Pie dažādu tautību ieroču brāļiem aizsaukts leģendārais latviešu karavīrs Zigurds Lieljūris. Nav zināms, vai vēl kāds no latviešiem, kurš, kā viņš pats sacīja, uzvilcis kara zābakus padsmītu gadu vecumā, ar Dieva žēlastību ir pratis saglabāt galvu uz pleciem Kurzemes cietoksnī, bet vēlāk, divreiz dodoties uz Koreju un divreiz Vjetnamas karā. Un Lieljūris bija priekšējās pozīcijās kopā ar kareivjiem kā vada vai rotas komandieris, vai arī virsnieku tuvākais padomdevējs pozīcijās, uzbrukumos un speciālos uzdevumos.

Zigurds Lieljūris dzimis 1931. gadā Jelgavā Latvijas Brīvības cīņu un Latviešu leģiona virsnieka, ar *Viestura Ordeni ar šķēpiem* un *Dzelzs krustu* apbalvotā Augusta Lieljūra ģimenē. Otrā pasaules kara laikā, būdams tikai trīspadsmit gadus vecs, bet liela auguma ar mammas – medmāsas palīdzību Zigurds nokļuva pie leģionāriem Kurzemes cietokšņa frontē un vēlāk Vācijā.

Pēc kara Zigurds brīvprātīgi iestājās dienestā angļu sardzes vienībā, bet 1951. gadā izceļoja uz ASV. Jau nākamajā gadā Zigurdu iesauca amerikāņu armijā. Pēc apmācībām Z. Lieljūris jau bija Korejā, 7. korejiešu divīzijai piekomandētā sapieru bataljona grupas komandieris kaujās Ziemassvētku kalnā. Šajās lielkaujās, dažās pat mēneša garumā, latviešu karavīrs cīnījās plecu pie pleca ar korejiešu un amerikāņu vīriem, parādot drosmi un varonību, saņemot pirmos apbalvojumus. Vienu no neskaitāmiem apbalvojumiem Zigurds saņēma par drosmi kādā kaujā, kad krita trešdaļa rotas un arī tās komandieris, un Lieljūris pārņēma rotas vadību un ar drosmīgu manevru uzvarēja kauju, glābjot karavīru dzīvības. Zigurdu Lieljūri apbalvoja ar vienu no augstākajiem ASV kauju nopelni apbalvojumiem – *Bronzas zvaigzni ar ozola lapām*.

1966. gadā seržanta majora dienesta pakāpē Lieljūris devās jaunā ellē - Mekongas džungļos Vjetnamas karā. Un arī šajās cīņās latviešu karavīrs izcēlās ar varonību, nopelnot vēl vienu *Bronzas zvaigzni*. 1969. gadā seržanta majora dienesta pakāpē Lieljūri atkārtoti komandē uz Vjetnamu un viņš, dienot slavenajā 101. Izpletņlēcēju divīzijā "Klīdzošie ērgļi", vēl divas reizes saņēma varonības zīmi *Bronzas zvaigzne ar ozola lapām*.

30 gadus ilgajā dienestā ASV Bruņotajos spēkos par varonība kauju laukos Lieljūris saņēmis 44 apbalvojumus. Pēc aiziešanas no aktīvā dienesta Zigurds Lieljūris iesaistījās arī *Latvijas Aizsardzības darba grupā*, kura sniedza nenovērtējamu palīdzību Latvijas Bruņoto spēku atjaunošanā un ceļā uz iestāšanos NATO.

Bez šiem atvadu vārdiem, staros piemiņa krietnam un neparasti drosmīgam vīram, savai zemei uzticīgam latviešu karavīram, kas lielas valsts Bruņotajos spēkos piedalījās kaujās un parādīja latviešu karavīra neizmērojamo izturību un prasmi cīņā pret komunisma rēgu, pret kuru latviešu karavīri dažādos laikos cīnījušies dažādās frontēs. Zīmīgi, ka Zi-

gurds, būdams vēl zēna gados, brīvprātīgi pieteicās latviešu leģionā, tad angļu sardžu rotā un vēlāk devās kopā ar karavīriem visstākajā peklē, kā viņš pats raksta: "Es biju tas, par ko citi negribēja būt, es biju tur, kur citi baidījās iet, un darīju to, ko citi nevarēja padarīt... Es ticēju, ka to daru, lai kādreiz man nebūtu jākaunas, ka esmu bijis LATVJU KARAVĪRS!"

Dzīvesbiedres Ģertrūdes, meitas Sindijas Intas, dēlu Zigurda Kārļa un Haralda Ilmāra, mazbērnu, tuvinieku un draugu sērās līdži jūt Latviešu Virsnieku apvienības biedri un raksta autors.

LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBAS BIEDRU UN BIEDRU-VEICINĀTĀJU IEVĒROJAMĀS JUBILEJAS 2024. GADĀ

102 gadi	leitnants (atv.)	Kārlis VANAGS	12. aprīlī
93 gadi	majors (atv.)	Osvalds Edvards BLAUS	25. augustā
92 gadi	pulkvežleitnants (atv.)	Ilmārs DAMBERGS	5. jūlijā
91 gads	pulkvežleitnants (atv.)	Aivars Kārlis PĒTERSONS	22. jūnijā
	majors (atv.)	Tāivaldis Modris BOĢIS	7. novembrī
90 gadi	pulkvedis (atv.)	Gunārs VEIDE	8. aprīlī
	kapteinis (atv.)	Valdis PAVLOVSKIS	29. aprīlī
	pulkvežleitnants (atv.)	Gunārs GOBA	30. jūnijā
	j. kapteinis (atv.)	Ilmārs KRASTS	14. oktobrī
89 gadi	virleitnants (atv.)	Ģirts OZOLIŅŠ	19. martā
88 gadi	kapteine (atv.)	Sarma LĪNE	13. jūlijā
	virleitnants (atv.)	Zigurds MARKOVIČS	3. decembrī
87 gadi	komandkapteinis (atv.)	Jānis Džons KARPS	12. martā
	virleitnants (atv.)	Heinrihs ROGINSKIS	2. aprīlī
	virleitnants (atv.)	Kurts MULAKS	14. maijā
86 gadi	c.	Maija ZĀLĪTE	8. janvārī
	virleitnants (atv.)	Juris LEJAS-SAUSS	9. janvārī
	komandleitnants (atv.)	Māris GRINŠTEINS	15. martā
	flotiles admirālis (atv.)	Andrejs Modris MEŽMALIS	28. aprīlī
	kapteinis (atv.)	Andris Vitauts KĻAVIŅŠ	2. maijā
82 gadi	pulkvežleitnants (atv.)	Visvaldis ĶIMENIS	24. maijā
	pulkvežleitnants (atv.)	Freds Harijs STROBELS	15. februārī
81 gads	pulkvežleitnants (atv.)	Ģirts JĀTNIĒKS	24. maijā
	majors (atv.)	Gunārs OPMANIS	11. aprīlī
80 gadi	virleitnants (atv.)	Jānis KAKSTIŅŠ	7. decembrī
	brig. ģenerālis (atv.)	Rūdolfs PĒKŠĒNS	20. martā
	štāba virsseržants	Jānis LĀCIS	26. jūnijā
75 gadi	pulkvedis (atv.)	Jānis MELDERIS	9. septembrī
	c.	Jānis STANĶO	17. aprīlī
70 gadi	c.	Inese GOBA	11. maijā
	virleitnants (atv.)	Jānis LEJIŅŠ	6. janvārī
	virleitnants (atv.)	Andris MEIKULĀNS	10. februārī
	majors (atv.)	Ilgvars BAUMANIS	7. augustā

65 gadi	kapteinis (atv.)	Druvalds LĪCIS	7. janvārī
60 gadi	pulkvežleitnants (atv.)	Voldemārs POZŅAKS	13. maijā
55 gadi	kapteinis (atv.)	Normunds DAŅIĻEVIČS	5. martā
50 gadi	virslleitnants	Mareks JANSONS	5. janvārī
	kapteinis	Jānis TAMSONS	21. februārī
	majors	Jānis SLAIDIŅŠ	19. maijā
	majors	Raimonds KRASINSKIS	15. jūlijā
	kapteinis (atv.)	Uģis BRŪKLENE	5. decembrī
45 gadi	kapteinis	Zigmārs ATVARS	10. aprīlī
	pulkvežleitnants	Jānis MEŽAVILKS	12. septembrī

Daudz baltu dieniņu, Laimiņa, dod(i), diženi, raženi dzīvojoj(i)!
Sagatavoja LVA biedre, kpt. (atv.) **Sarma Līne**

SVEICAM!

Militārvēsturnieks, LVA biedrs **pulkvežleitnants (atv.) Aivars Kārlis Pētersons** ievēlēts par Latvijas Zinātņu akadēmijas goda locekli.

Zemessardzes vadības un štāba Izlūkinformācijas pārvaldes Izlūkinformācijas ieguves un analīzes daļas priekšnieks, LVA biedrs **majors Jānis Slaidiņš** apbalvots ar Ministru kabineta balvu par ieguldījumu Nacionālo bruņoto spēku kaujas spēju attīstībā un valsts aizsardzības stiprināšanā.

Latvijas Republikas MK balva

PIELIKUMI

*Kapteine **Evija Eisaka**,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Mācību plānošanas un atbalsta pārvaldes
Mācību daļas virsniece*

LATVIJAS NACIONĀLĀS AIZSARDZĪBAS AKADĒMIJAS ABSOLVENTI 2023. GADĀ

Otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programma “Komandējošā sastāva virsnieks”

Ieva Hermane	Kristaps Priedītis
Kārlis Jansons	Krista Razgale
Kristers Leitlands	Oskars Siliņš
Edmunds Mekers	Ralfs Siliņš
Rolands Moļņiks	Jevgeņijs Vasjukovičs
Ojārs Artis Ostrovskis	Artūrs Viļums

Profesionālā bakalaura studiju programma “Sauszemes spēku militārā vadība”

Elvita Alksne	Hārdija Kristiāna Nagle
Ēriks Auzenbahs	Raivis Olehnovičs
Ivars Bernats	Paulis Pavlovičs
Artis Bisnieks	Rihards Plociņš
Mārtiņš Bukšs	Ēriks Putniņš
Kristians Dalbiņš	Reinis Rantiņš
Edgars Dāvids	Krista Rutkupa
Toms Gailis	Kristers Slavēns
Jānis Gržibovskis	Valdis Slišāns
Ervīns Kalniņš	Jānis Stepiņš
Kristers Kalniņš	Jānis Rinalds Veličko
Mikus Kārklīņš	Kārlis Vētra
Edgars Lakševičs	Ingars Vītka
Miķis Lazdiņš	Juris Vīksna
Gatis Lejnietis	Evija Vītola
Elizabete Loca	Toms Zariņš
Artis Lūsis	Ulvis Zariņš
Kristaps Matisons	Armīns Zutis
Artis Māls	Laura Jansona
Dzintars Emīls Melnis	

Profesionālā bakalaura studiju programma “Gaisa spēku militārā vadība”

Aļina Baslika	Ralfs Melders
Džeina Davidāne	Roberts Ruško
Kaspars Golmeisters	Ričards Upners
Pjotrs Golubevs	

Profesionālā bakalaura studiju programma “Jūras spēku militārā vadība”

Rainers Raivis Butka Rafaels Voitāns
Matīss Ozols Jevgenijs Zinovjevs
Jēkabs Rengarts

Jūras spēku vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kurss

Mairis Hušča Greete Mänd (EST)
Gerda Miļlava Agnija Aleknaite (LIT)
Matīss Čaupjonoks Andrius Narbutas (LIT)
Mārtiņš Rundāns Arūnas Katauskas (LIT)
Veli-Juhan Veimen (EST) Rapolas Jurgelis (LIT)

Vidējā līmeņa komandējošā sastāva un štāba virsnieka kurss

Ralfs Bankovs Jurgis Baumanis
Alvis Birze Alma Lūka
Voldemārs Jurēvics Zane Berkmane
Edgars Eglītis Artūrs Zūbergs
Rihards Dombrovskis Vladislavs Konopļa
Konstantīns Rudko Andris Bergmanis
Rolands Semjonovs Egils Mikažāns
Ģirts Ločmelis-Suruda Jānis Miezītis

Zemessardzes vada komandiera kurss

Kaspars Līcītis Andris Juškāns
Jānis Caune Uldis Borskis
Edgars Sauskis Normunds Andersons
Ilze Veļugo Kristiāns Brūvers
Jānis Mačukāns Ivo Rieksts
Kristaps Zarāns Kristaps Čīma
Klāvs Vabulnieks Edmunds Miķelsons

Virsnieka speciālista pamatkurss

Anatolijs Savins Mārtiņš Kronbergs
Gustavs Mačs Artis Kančs
Sandra Pavlova Jānis Kramens
Ivars Bunka Jānis Uha
Ruta Bernāne Ritvars Druvinieks
Mārtiņš Kravčenko Renārs Birkovs
Armands Guļjāns Katrīna Rozenbaha

SAĪSINĀJUMI	SKAIDROJUMI
3D	trīs dimensiju
AM	Aizsardzības ministrija
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
ATIC	Aizsardzības tehnoloģiju un inovācijas centrs
Atv.	atvaļināts
BALTDFCOL	<i>Baltic Defence College</i> (Baltijas aizsardzības koledža)
CIMIC krīvs	civilmilitārās sadarbības krīvs
CNC	<i>Computer numerical control</i> (ar datoru programmējamā frēze)
DSPC	Drošības un stratēģiskās pētniecības centrs
EMILYO	<i>Exchange of Military young Officers</i> (Starptautiskā topošo virsnieku apmaiņas programma)
Erasmus	ES programma izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta atbalstam Eiropā
EST2000	<i>Engagement Skills Trainer 2000</i> (simulators)
FDM	<i>Fused Deposition Modeling</i> (trīs dimensiju drukas metode, izmantojot kvēldiegu)
GS	Gaisa spēki
GS MV	Gaisa spēku militārā vadība
G-code	ģeometriskais kods (trīs dimensiju drukas programmēšanas valoda)
ILIAS	<i>Integriertes Lern-, Informations- und Arbeitskooperations-System</i> (Integrēta mācību, informācijas un sadarbības sistēma)
JS	Jūras spēki
JS MV	Jūras spēku militārā vadība
JS VLVŠVK	Jūras spēku Vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kurss
JSMC	Jūras spēku mācību centrs
KIK	Kaujas izturības kurss
KNK	Kājnieku nodaļas komandiera kurss
KS	Kājnieku skola
LNA vai NAA	Latviešu Nacionālā aizsardzības akadēmija vai Nacionālā aizsardzības akadēmija
LNKB	Latvijas Nacionālo karavīru biedrība
LUIS	Latvijas Universitātes Informācijas sistēma
LVA	Latviešu Virsnieku apvienība
MB JD	automašīnas marka “Mercedes Benz JD”
MI	mākslīgais intelekts
MK	Ministru kabinets
MKE	Mīnu kuģu eskadra

MOODLE	<i>Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment</i> (mācību vadības sistēma)
MTL krīvs	materiāltehnisko līdzekļu krīvs
MVP	Mācību vadības pavēlniecība
NATO	<i>North Atlantic Treaty Organization</i> (Ziemeļatlantijas līguma organizācija)
NBS	Nacionālie bruņotie spēki
NICSC	<i>Baltic Naval Intermediate Command and Staff Course</i>
NJK	Novikontas Jūras koledža
RTU	Rīgas Tehniskā universitāte
RTU LJA	Rīgas Tehniskās universitātes Latvijas Jūras akadēmija
SAAB	“Svenska Aeroplan Aktiebolaget” (uzņēmums)
SIG	“Schweizerische Industrie Gesellschaft” (uzņēmums “SIG Sauer”)
SLA	stereolitogrāfija (trīs dimensiju drukas metode, izmantojot polimēra sveķus)
SPECOP	Speciālo operāciju pavēlniecība
SQF-MILOF	<i>Sectoral Qualifications Framework for the Military Officer Profession</i> (nozares kvalifikācijas ietvarstruktūra)
SSK	Sakaru skola
SSTOK	Sauszemes spēku taktisko operāciju kurss
SzS	Sauszemes spēki
SzS MV	Sauszemes spēku militārā vadība
VLKS ŠVK	Vidējā līmeņa komandējošā sastāva un štāba virsnieka kurss
VLN	Vasaras lauka nometne
VS	Valodu skola
VTC	videotelekonfernce
ZS	Zemessardze
ZS VKK	Zemessardzes vada komandiera kurss

Dienesta pakāpes: kareivis (kar.), dižkareivis (dkar.), kaprālis (kpr.), seržants (srž.), virsseržants (vsrž.), štāba virsseržants (štvsrž.), galvenais virsseržants (gvsrž.), augstākais virsseržants (avsrž.), leitnants (lt.), virsleitnants (vlt.), kapteinis (kpt.), majors (maj.), pulkvežleitnants (plt.), pulkvedis (plkv.), brigādes ģenerālis (brģen.), ģenerālmajors (ģmaj.), ģenerālleitnants (ģlt.).

Jūras spēku dienesta pakāpes: matrozis (mtr.), dižmatrozis (dmtr.), kaprālis (kpr.), seržants (srž.), bocmanis (bcm.), štāba bocmanis (štbcm.), galvenais bocmanis (ģbcm.), augstākais bocmanis (ābcm.), leitnants (lt.), virsleitnants (vlt.), kapteinleitnants (kptlt.), komandleitnants (klt.), komandkapteinis (kkpt.), jūras kapteinis (jkpt.), flotiles admirālis (fadm.), kontradmirālis (kadm.), viceadmirālis (vadm.).